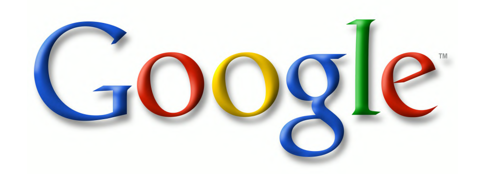

HET

LOEH-FOENG-DIALECT

DOOR

S. H. SCHAANK,
Controleur bij het Binnenlandsch Bestuur.

BOEKHANDEL EN DRUKKERIJ
VOORHEEN
E. J. BRILL
LEIDEN—1897.

BOEKDRUKKERIJ voorheen E. J. BRILL. — Leiden.

INHOUD.

HOOFDSTUK I.

INLEIDING.

Het *Loeh-foeng-dialect* (陸豐) [1]) behoort tot de Hakka- of K'eh-dialecten en wordt in China gesproken in de bovenstreken der Districten *Loeh-foeng* (Dept. Hwoei-tsjoe), *Hwoei-lai*, *Phoe-ning*, *Kieh-yang*, *Foeng sjoen* (Dept. Tsjhao-tsjoe), alle in de provincie Kwangtoeng gelegen. Het wordt dus gesproken in de streken liggende tusschen het eigenlijke gebied der Hakka's (het Dept. Kia-ying) en de kust, waar het Tsjhao-tsjoe-dialect (het Hok-losch, het Swatow) gesproken wordt.

De Chineezen, die het Loeh-foeng-dialect spreken, moeten zich sedert eenige honderden jaren in hunne tegenwoordige woonplaatsen gevestigd hebben en kwamen over de westelijke deelen van de provincie Foeh-kiën uit noordelijker streken van China. Zij kwamen niet uit het Departement Kia-ying, waar zich sedert de Middeleeuwen reeds een andere stam der Hakka's heeft gevestigd. Later zal dan ook blijken, dat het Loeh-foeng-dialect meer verwant is aan het Hakka-dialect, dat nog tegenwoordig in het zuidwestelijk deel der provincie Foeh-kiën (District Yoeng-thing, Departement Thing-tsjoe-foe) gesproken wordt, dan aan het Hakka-dialect van Kia-ying.

De Chineezen uit bovengenoemde districten emigreeren veel naar verschillende deelen van den aardbol, vooral ook naar Nederlandsch-Indië, waar bijv. in de tegenwoordige afdeeling Sambas der Wes-

---

1) In het dialect zelf Liúk-fúng-wā (spreektaal) of Liuk-fúng-fā (boekentaal) genoemd.

terafdeeling van Borneo het Loeh-foeng-dialect het gangbare Chineesch is.

Ook de westelijke Hakka's van het Departement Kia-ying verlaten dikwijls hun vaderland: die van het District Kia-ying o. a. naar Deli en Batavia, uit het District Tsjun-phing o. a. naar Perak en Deli, uit het District Tsjhang-loh naar Hongkong; uit het District Yoeng-ngan (Dept. Hwoei-tsjoe) o. a. naar Atjeh.

SYLLABEN.

Den klank van een Chineesch woord noemen wij eene *syllabe*. De Chineezen stellen hunne woorden voor door karakters, die de beteekenis van het woord weergeven en waaraan de klank van het woord gegeven wordt. Zij verdeelen, om den klank (de uitspraak) van een woord (karakter) weer te geven, dit woord in twee deelen n.l. den *ingang* en den *uitgang* De ingangen zijn de medeklinkers, waarmede de woorden beginnen (de initialen), de uitgangen zijn de op de ingangen volgende vocalen met of zonder consonant als finaal. Om bijv. de uitspraak van het woord *kín* weer te geven gebruiken zij twee karakters, waarvan het eerste met *k* begint, het tweede op *in* eindigt en tevens den toon (waarover later) heeft van het woord kín. In het Loeh-foeng-dialect zou bijv. het woord kín (斤) kunnen worden voorgesteld door de karakters 古 (kû) en 新 (sín). Men krijgt aldus 斤 = 古 新 = kû + sín = k(û + s)ín of k + ín = kín.

In de verschillende Chineesche dialecten verschilt de uitspraak van een karakter (woord) min of meer, ofschoon de beteekenis dezelfde blijft; evenals in de Europeesche talen de cijfers wel altijd dezelfde beteekenis (waarde) hebben, maar verschillend uitgesproken worden. Daar de syllaben dus in verschillende dialecten verschillend zijn, zoo heeft ook ieder dialect zijn eigen stelsel van in- en uitgangen.

Het Loeh-foeng-dialect heeft 22 ingangen en 58 uitgangen, wan-

neer dus iedere uitgang respectievelijk met iederen uitgang kon verbonden worden zouden er $58 \times 22 = 1276$ syllaben mogelijk zijn. Dit is echter niet het geval, vele syllaben zijn n.l. niet mogelijk, daar zij in strijd zijn met de klankleer van het dialect. Het totale aantal syllaben van het Loeh-foeng-dialect bedraagt dan ook slechts 688. Deze 688 syllaben zijn alle opgenomen in de volgende tafel. De daarin opgenomen karakters hebben den ingang, die in de eerste kolom staat, welke gevolgd wordt door den uitgang, die boven het karakter staat. Syllaben, die alleen in de spreektaal zijn opgemerkt, en waarvoor geene karakters zijn gevonden, zijn met Latijnsche letters weergegeven.

Tafel der Syllaben van het Liuk-fũng-dialect.

INGANGEN.	UITGANGEN:						
	1 a	2 ai	3 ak	4 am	5 an	6 ang	7 ap
1.	亞	矮	鈪	暗	俺	罌	鴨
2. F.	花	淮	fak	凡	反	fang	法
3. H.	下	鞋	客	喊	莧	行	合
4. J.	乜	椰	謁	塩	烟	影	葉
5. K.	家	鷄	隔	甘	簡	庚	甲
6. K'.	卡	k'ai	k'ak	坎	刊	k'ang	恰
7. L.	拉	犂	瀝	藍	籣	零	蠟
8. M.	馬	買	麥	—	滿	蜢	—
9. N.	拿	乃	—	男	難	—	納
10. Ng.	牙	厓	—	巖	眼	硬	ngap
11. Nj.	—	—	—	—	—	—	—
12. P.	巴	拜	百	—	半	邦	—
13. P'.	怕	排	白	—	盤	棚	—
14. S.	沙	晒	sak	三	山	鉎	sap
15. Sj.	蛇	—	石	閃	善	聲	涉
16. T.	打	底	tak	担	旦	釘	搭
17. T'.	他	大	笛	潭	壇	廳	塔
18. Tj.	者	—	隻	占	戰	正 1)	鉀
19. Tj'.	車	—	尺	—	纏	鄭	—
20. Ts.	醡	災	窄	斬	讚	脝	—
21. Ts'.	茶	在	栅	蠶	剗	—	雜
22. W.	娃	歪	畫 2)	—	完	橫	—
Totaal syllaben.	21	18	19	16	21	19	15

1) Heeft nog een andere uitspraak.

INGANGEN.	UITGANGEN:						
	8 at	9 au	10 e	11 em	12 en	13 ep	14 et
1.	at	凹	e	em	恩	ep	憶
2. F.	罰	—	fe	—	宏	—	或
3. H.	瞎	孝	係	荇	很	—	黑
4. J.	乙	腰	—	—	—	—	—
5. K.	—	教	計	—	艮	—	革
6. K'.	戛	考	契	k'em	享	k'ep	刻
7. L.	辣	lau	—	lem	len	—	let
8. M.	末	卯	me	—	皿	—	墨
9. N.	nat	鬧	—	nem	能	—	竻
10. Ng.	啀	咬	—	—	—	—	—
11. Nj.	—	—	蟻	—	—	—	—
12. P.	八	包	—	—	崩	—	北
13. P'.	拔	袍	—	—	朋	—	帛
14. S.	殺	筲	洗	森	星	澀	色
15. Sj.	舌	少	世	—	—	—	—
16. T.	笪	—	—	tem	丁	tep	得
17. T'.	躂	—	—	—	鄧	—	踢
18. Tj.	tjat	照	這	—	—	—	—
19. Tj'.	轍	潮	砌	tj'em	—	—	—
20. Ts.	tsat	爪	tse	砧	甑	tsep	則
21. Ts'.	察	炒	齊	ts'em	層	—	賊
22. W.	滑	—	穢	—	wen	—	域
Totaal syllaben.	20	17	14	10	16	5	16

INGANGEN.	UITGANGEN:						
	15 eu	16 ɛ	17 i	18 ia	19 iak	20 iam	21 ian
1.	嘔	—	i	—	—	—	—
2. F.	浮	—	—	—	—	—	—
3. H.	後	—	喜	—	—	險	玄
4. J.	—	—	衣	—	—	—	—
5. K.	溝	—	幾	kia	kiak	撿	見
6. K'.	口	—	其	茄	屐	欠	犬
7. L.	樓	—	里	lia	—	殮	鰱
8. M.	某	—	米	mia	—	—	面
9. N.	鈕	—	爾	—	—	揇	—
10. Ng.	偶	—	—	—	—	—	—
11. Nj.	—	—	二	惹	逆	染	元
12. P.	—	—	比	—	壁	—	邊
13. P'.	—	—	皮	—	—	—	片
14. S.	愁	師	四	寫	錫	—	先
15. Sj.	—	—	屍	—	—	—	—
16. T.	斗	—	知	爹	—	點	典
17. T'.	頭	—	地	—	—	甜	田
18. Tj.	—	—	止	—	—	—	—
19. Tj'.	—	—	刷	—	—	—	—
20. Ts.	走	之	祭	姐	績	尖	煎
21. Ts'.	湊	自	取	且	蓆	鑯	千
22. W.	—	—	—	—	—	—	—
Totaal syllaben.	14	3	19	9	7	10	13

INGANGEN.	UITGANGEN:						
	22 iang	23 iap	24 iat	25 iau	26 im	27 in	28 io
1.	—	—	—	—	—	—	—
2. F.	—	—	—	—	—	fin	—
3. H.	—	叶	血	梟	—	興	靴
4. J.	—	—	—	—	音	仁	—
5. K.	頸	刼	結	叫	金	斤	--
6. K'.	輕	狹	竭	橋	琴	慶	k'io
7. L.	領	獵	列	了	林	憐	—
8. M.	名	—	—	苗	—	明	mio
9. N.	—	—	—	鳥	—	佞	--
10. Ng.	—	—	—	—	—	—	—
11. Nj.	迎	攝	月	尿	壬	人	—
12. P.	柄	—	鱉	彪	—	兵	—
13. P'.	病	—	ノ	瓢	—	品	—
14. S.	姓	siap	雪	小	心	新	--
15. Sj.	—	—	—	—	審	申	--
16. T.	—	貼	跌	吊	—	鼎	tio
17. T'.	艇	帖	鐵	條	—	定	—
18. Tj.	—	—	—	—	針	眞	—
19. Tj'.	—	—	—	—	深	陣	—
20. Ts.	井	接	節	焦	浸	精	—
21. Ts'.	請	捷	切	柴	尋	親	ts'io
22. W.	—	—	—	—	—	—	—
Totaal syllaben.	11	10	12	14	11	19	5

INGANGEN.	UITGANGEN:						
	29 iok	30 ion	31 iong	32 ip	33 it	34 iu	35 iuk
1.	—	—	—	—	—	—	—
2. F.	—	—	—	—	fit	—	—
3. H.	hiok	—	香	恰	隙	坵	畜
4. J.	—	—	—	邑	一	有	—
5. K.	脚	—	薑	急	吉	九	—
6. K‘.	却	—	匡	及	極	舊	曲
7. L.	畧	—	量	立	力	柳	六
8. M.	—	—	網	—	—	—	—
9. N.	—	—	—	—	匿	—	—
10. Ng.	—	—	—	—	—	—	—
11. Nj.	弱	軟	娘	入	日	牛	肉
12. P.	—	—	枋	—	必	—	—
13. P‘.	縛	—	紡	—	匹	—	—
14. S.	削	—	箱	習	瑟	囚	宿
15. Sj.	—	—	—	十	食	手	—
16. T.	—	—	—	—	的	丢	—
17. T‘.	—	—	—	—	狄	t‘iu	—
18. Tj.	—	—	—	汁	只	州	—
19. Tj‘.	—	—	—	—	直	丑	—
20. Ts.	爵	—	將	—	即	酒	足
21. Ts‘.	—	ts‘ion	鎗	—	七	秋	刺
22. W.	—	—	—	—	—	—	—
Totaal syllaben.	8	2	11	9	18	14	7

INGANGEN.	UITGANGEN:						
	36 iun	37 iung	38 iut	39 m	40 ng	41 o	42 oi
1.	—	—	—	m	魚	屙	哀
2. F.	—	—	—	—	—	火	灰
3. H.	訓	兄	—	—	—	何	海
4. J.	—	—	—	—	—	—	—
5. K.	軍	弓	—	—	—	高	改
6. K'.	羣	共	屈	—	—	可	開
7. L.	—	龍	—	—	—	老	來
8. M.	—	—	—	—	—	毛	妹
9. N.	—	—	—	—	—	腦	—
10. Ng.	—	—	—	—	—	我	外
11. Nj.	銀	njiung	—	—	—	—	—
12. P.	—	—	—	—	—	保	背
13. P'.	—	—	—	—	—	破	吠
14. S.	—	誦	—	—	—	所	衰
15. Sj.	—	—	—	—	—	—	睡
16. T.	—	—	—	—	—	刀	碓
17. T'.	—	—	—	—	—	桃	台
18. Tj.	—	—	—	—	—	—	tjoi
19. Tj'.	—	—	—	—	—	—	吹
20. Ts.	—	縱	—	—	—	撒	tsoi
21. Ts'.	—	松	—	—	—	坐	才
22. W.	—	—	—	—	—	禾	煨
Totaal syllaben.	4	8	1	1	1	17	19

INGANGEN.	UITGANGEN:			
	57 ung	58 ut	Totaal syllaben.	
1.	—	—	24	
2. F.	紅	佛	24	
3. H.	—	—	36	
4. J.	用	—	20	
5. K.	公	骨	48	
6. K'.	空	滊	51	
7. L.	礱	律	41	
8. M.	夢	沒	29	
9. N.	農	nut	26	
10. Ng.	—	鬱	18	
11. Nj.	—	—	21	
12. P.	棒	不	29	
13. P'.	馮	鵓	28	
14. S.	雙	戌	45	
15. Sj.	—	—	24	
16. T.	東	突	36	
17. T'.	同	秃	33	
18. Tj.	中	—	24	
19. Tj'.	重	出	24	
20. Ts.	宗	卒	43	
21. Ts'.	聰	ts'ut	44	
22. W.	翁	物	20	
Totaal syllaben.	17	16	688	

TRANSCRIPTIE.

I. *Ingangen.*

Ofschoon de uitspraak van iedere vreemde taal alleen goed door mondeling onderwijs kan geleerd worden, en dit in 't bijzonder van het Chineesch geldt, zal toch zooveel mogelijk hier de waarde gegeven worden van de beteekenis der Latijnsche karakters, waardoor in bovenstaande tafel de Chineesche syllaben zijn weergegeven. Wij beginnen met de ingangen.

1 Dezen ingang hebben wij, in analogie met het gebruik in vele andere talen, door geen teeken voorgesteld.

Oogenschijnlijk is het niet logisch om syllaben als *am*, *em*, *i*, *ng*, *m* etc. onder denzelfden ingang te plaatsen, maar wanneer men deze klanken phonetisch ontleedt, blijkt het, dat zij zeer veel overeenkomst hebben. De stemspleet is toch bij het begin van het voortbrengen dezer syllaben reeds *gesloten*, zoodat direct de klanken *a*, *e*, *i*, *ng*, *m* enz. kunnen worden gevormd; ware de stemspleet eerst *geopend* geweest, dan zouden de *a*, *e*, *i*, *ng*, *m* enz. voorafgegaan worden door eene meer of minder duidelijk gevormde *h*. Verder bestaat er tusschen *klinkers* en *resonanten* (*ng*, *m*) slechts een *verschil in résonance* van den voortgebrachten toon.

Dit verschil vindt zijn oorzaak in het volgende:

Bij *ng* en *m* kan de luchtstroom niet door den mond gaan, daar dit verhinderd wordt door een afsluitend contact, zoodat hij door de geopende neusholte wordt afgevoerd.

Bij de *gewone klinkers* is de neusholte afgesloten, en heeft de mond (met de aangrenzende organen) een, van den voort te brengen klank afhankelijken vorm, die echter in alle gevallen den luchtstroom een doorgang biedt.

De *nasale klinkers* onderscheiden zich slechts door het niet afgesloten zijn van de neusholte van de gewone.

Men zoude den eersten ingang kunnen voorstellen door de Arabische *Hamzah* (ء), daar deze phonetisch niets anders voorstelt dan de »*gesloten stemspleet*" [1]).

1) Vergel. bijv. Dr. E. Brücke. Grundzüge der Physiologie und Systematik der Sprach-

2 F = de *f* in 't Nederlandsch (fel).

3 H = de *h* in 't Nederlandsch (hoed), uitgezonderd wanneer zij voor een *i* staat, daar zij dan wordt uitgesproken als de *g* in *dag*.

4 J Deze letter stelt een klank voor, die ongeveer gelijk is aan den klank, die door *j* in het Nederlandsche *jas* wordt aangeduid. De klank nadert echter tot *dj*, niet als in ons *beeldje* (dat *beeltje* wordt uitgesproken), maar als in het Maleische woord *djangan*.

Deze *j* wordt *niet* uitgesproken als in 't Eng. *judge* of in 't Fransche *jeune*.

5 K = de *k* in 't Nederlandsch.

6 K[c] is de *k* gevolgd door eene aspiratie, als bijv. de *kh* in *klokhuis*. K[c] = *kh* of kĕha.

7 L als in 't Nederlandsch (lam).

8 M » » » (man).

9 N » » » (niet).

10 Ng als de *ng* in *koning*.

11 Nj wordt uitgesproken als *nj* in *Spanje* (Ned.) of *ng* in *Espagnol* (Fr.). De *n* wordt echter niet palataal maar dorsaal uitgesproken d. i. de punt der tong ligt achter de benedensnijtanden en de convex gebogen rug van de tong tegen het voorste deel van het gehemelte. De *nj* wordt altijd gevolgd door een *i*, uitgezonderd in de syllabe *nje*. (Deze *e* is verwant met de *i*).

De syllaben door ons voorgesteld door *nji* en *nje* worden ook dikwijls uitgesproken als *ngi* en *nge*, of de klank zweeft tusschen *nji* en *ngi*, *nje* en *nge* in.

12 P als de *p* in 't Nederlandsch (*paard*).

13 P[c] is de *p* gevolgd door eene aspiratie als *ph* in *Staphorst* (zie 6).

14 S als in 't Nederlandsch (*samen*); voor den uitgang *ε* klinkt zij iets zachter, zonder echter *z* (als in *zien*) te worden.

15 Sj als *sj* in Besje (Ned.), als *sh* in *shade* (Eng.), als *sch* in *Schule* (Duitsch) of *ch* in *changer* (Fr.)

16 T als de *t* in 't Nederlandsch, maar bijna superdentaal uitgesproken. Het is een tandwortel-klank.

---

laute, Wien, Carl Gerold's Sohn, 1856, p. 98 en G. H. v. Meyer, Unsere Sprachwerkzeuge, Leipzig, F. A. Brockhaus. 1880, Drittes Kapitel.

17 T^c is de *t* (16) gevolgd door eene aspiratie, als *th* in *slachthuis*.

18 Tj als de *tj* in *beetje*, de *t* wordt echter dorsaal uitgesproken (zie 11).

19 Tj^c is de geaspireerde Tj (verg. 18 en 6). De klank door Tj voorgesteld wordt in de Tj^c eenigszins veranderd, daar een *s*-klank zich meer of minder sterk tusschen de *t* en de *j* laat hooren, zoodat de tj^c ongeveer overeenkomt met de *tschh* in 't Duitsche *klatschhaft*.

20 Ts als de *ts* in *flits* (Ned.). Het is de dentale *t* gevolgd door de dentale *s* [1]).

21 Ts^c is de Ts gevolgd door eene aspiratie (zie 6).

22 W stelt een klank voor, dien men nu eens voor de *w* in *woning* (Ned.) dan weer voor de *b* in *boek* (Ned.) zou houden. Het is de labio-dentaal, die men voortbrengt, als men met de snede der boventanden op de onderlip, eene *b* wil zeggen (boek).

II. *Uitgangen.*

1 a als *a* in *ga*.

2 ai is een klank tusschen de *ei* in *Mei* en de *aai* in *maaien*, zooals in 't Engelsche *mine*.

3	ak	als	*ak*	in	*bak*.
4	am	»	*am*	»	*kam*.
5	an	»	*an*	»	*van*.
6	ang	»	*ang*	»	*bang*.
7	ap	»	*ap*	»	*tap*.
8	at	»	*at*	»	*kat*.
9	au	»	*au*	»	*cow* (Eng.).
10	e	»	*ê*	»	*tête*.

1) De uitspraak der *ts* verschilt echter nog eenigszins in de verschillende syllaben, Dit is ook het geval in de tsʻ (21). De *t* wordt nl. op drie manieren uitgesproken, blijft echter steeds dentaal.

De drie gevallen komen voor in de volgende syllaben:

1 ts*s*, tsʻ*s*, tsu, tsʻu.

2 tsi, tsʻi.

3 alle andere syllaben.

In het eerste geval zijn de boventanden eenigszins van de benedentanden verwijderd en wordt de spleet door den rand der tong gesloten. (verg. Brücke, p. 37).

In het 2e geval wordt de rand der vlakliggende tong naar beneden gebogen en de boventanden vast op de benedentanden geplaatst.

In het 3e geval wordt de rand der vlakliggende tong tegen de boventanden aangedrukt.

11 em Als *em* in *hem*.
12 en » *en* » *hen*.
13 ep » *ep* » *behept*.
14 et » *et* » *het*.
} De e heeft eene neiging naar de *i* als in *hit*.

15 eu Als de eerste *e* in *leven* gevolgd door de *oe* in *boek*.
16 *ε* ± Als de *e* in *de*.
17 i » » *i* » *Mina*.
18 ia » i (17) gevolgd door a (1).
19 iak » » » » ak (3).
20 iam » » » » am (4).
21 ian » » » » an (5).
22 iang » » » » ang (6).
23 iap » » » » ap (7).
24 iat » » » » at (8).
25 iau » » » » au (9).

NB. 1 In 18—25 ontstaat door den overgang van de i op de volgende klinkers een y als in Mayor (ia wordt iya etc.).
2 De uitgangen 21 (iam) en 24 (iat) naderen tot *ien* en *iet* met eene *ie* als in 't Fr. *miette*.

26 im Als *iem* in *priem*.
27 in » *ien* » *tien*.
28 io » 17 gevolgd door 41.
29 iok » » » » 43.
30 ion » » » » 44.
31 iong » » » » 45.
28—31 NB. 1 Als onder 18—25.
32 ip Als *iep* in *diep*.
33 it » *iet* » *piet*
34 iu » 17 gevolgd door 47.
35 iuk » » » » 55.
36 iun » » » » 56.
37 iung » » » » 57.
38 iut » » » » 58.
34—38 NB. 1 Als onder 18—25.
39 m Als de *m* in 't Nederlandsch (mama) echter labio-dentaal

(zie ingang n° 22) uitgesproken zonder voor- of nagalm, dus niet als *em* in *hem*, *um* in *hum*! of 't Fransche *me*.

40	ng	Als *ng* in *zingen* zonder voor- of nagalm (zie 39 m).
41	o	» *o* » *lord* (Eng.).
42	oi	» *oy* » *boy* »
43	ok	» *o* » *stok*, met iets langer *o* (maar niet zoo lang als *ork* in *fork* (Eng.), ietwat korter).
44	on	Als *orn* in *worn* (Eng).
45	ong	» *ong* » *long* »
46	ot	» *ot* » *lot*.
47	u	» *oe* » *boek*
48	ua	» 47 gevolgd door 1.
49	uai	» » » » 2.
50	uan	» » » » 5.
51	uang	» » » » 6.
52	uat	» » » » 8.
53	uet	» » » » 14.
54	ui	» » » » 17.

48—54 NB. Deze klanken zijn moeilijk weer te geven, de *u* in *ua* en *uang* nadert tot de *oo* in *boom*, de *u* in *ui* achter de ingangen *f*, *k*, *k*ᶜ en *w* tot de Engelsche *w* in *well*. Door den overgang van *u* op de volgende klinkers ontstaat reeds een zachte *w*, dus *ua* klinkt ongeveer als *uwa*. Dikwijls worden deze uitgangen ook weergegeven door *wa*, *wai*, *wan*, *wang*, *wat*, *wet*, *wi* met de Engelsche *w*. [1])

55	uk	Als *oek* in *boek*
56	un	» *oen* » *zoen*.
57	ung	» *ung* » *Bildung* (Duitsch).
58	ut	» *oet* » *voet*

---

1) Het verschil tusschen ka (嘉) en kua (瓜) ligt in eene, moeilijk te omschrijven sluiting der beneden-keelholte bij *kua*, terwijl bij *ka* deze sluiting niet plaats heeft.

嘉 behoort tot de 開口呼.

瓜 " " " 合口呼.

(Verg. Woordenboek van K'ang-hi. 字母切韻要法 bl. 2)

Behalve vocalen vindt men onder de bovenstaande uitgangen slechts 6 consonanten als *finaal* nl. de drie neusklanken *m*, *n*, en *ng* en de respectievelijk daaraan verwante scherpe medeklinkers *p*, *t* en *k*.

De laatste drie worden echter niet volkomen uitgesproken maar afgebroken. Zoo worden *kok*, *kap*, *kat*, enz. uitgesproken als de eerste lettergreep der woorden *kokken*, *kappen*, *katten*, enz. [1]).

Om de juiste uitspraak te verkrijgen is het aan te raden zich door een Loeh-foeng-sprekend Chinees de vorenstaande tafel der syllaben te laten voorlezen, zoowel in verticale als in horizontale richting. Men vergelijke aldus de woorden, die met K, P, T, Tj en Ts aanvangen, met de overeenkomstige woorden, welke die letters geaspireerd tot ingang hebben en lette ook vooral op het verschil tusschen:

tiu,	tju,	tjiu,	tjʿu,	tjʿiu,	tsiu,	tsʿiu.
丟	猪	州	住	丑	酒	秋
tʿiang,	tjang,	tjʿang,	tsang,	tsiang,	tsʿiang.	
艇	正[2])	鄭	腓	井	晴	
tjung,	tjʿung,	tsiung,	tsung,	tsʿiung,	tsʿung.	
中	重	縱	宗	松	聰	
sju,	siu,	sjiu.				
書	囚	手				
sui,	sjui.					
雖	水					
siak,	sjak.					
錫	石					
niau,	njiau.					
鳥	尿					
siong,	sjong,	enz.				
相	上					

---

1) *P*, *k* en *t* worden hier *prohibitief* uitgesproken (verg. Brücke, p. 33).

2) Zie noot p. 4.

III. *Tonen.*

Ieder Chineesch woord moet op eene bepaalde wijze uitgesproken worden, spreekt men het op eene andere manier uit, zoo zegt men een ander woord. De wijziging der stem, waarmede een woord wordt uitgesproken, heet *toon*. Is het moeilijk de uitspraak van eene vreemde taal te omschrijven, de tonen der Chineesche woorden te beschrijven is nog moeilijker, zoo niet onmogelijk.

In *'t algemeen* [1]) heeft het Chineesch vier tonen nl.:

de gelijke toon,
de opgaande toon,
de weggaande toon,
de ingaande toon.

Deze vier tonen worden in vele, vooral in de zuidelijke dialecten alle of ten deele weer in twee gesplitst: een hooge en een lage, zoodat men de acht volgende tonen krijgt:

1	hooge	gelijke	toon.	5	lage	gelijke	toon
2	»	opgaande	»	6	»	opgaande	»
3	»	weggaande	»	7	»	weggaande	»
4	»	ingaande	»	8	»	ingaande	»

In de verschillende dialecten heeft hetzelfde woord in 't algemeen denzelfden *toon*, zoo heeft bijv. het karakter 天 voor *hemel*, voor zoover ons bekend is, in alle dialecten den hoogen gelijken toon (toon 1), maar de wijziging van de stem, waarmede dit karakter wordt uitgesproken, verandert in de verschillende dialecten m. a. w. de hooge gelijke toon wordt in verschillende dialecten verschillend uitgesproken. Dit is eveneens met alle andere tonen het geval. Hieruit volgt reeds dat de wijziging der stem niet altijd overeenkomt met den naam aan die wijziging gegeven, zoodat bijv.

---

1) Voor de eenigszins andere tonenstelsels b.v. in de Peking-, Ch'ing-tu-, Shang-hai- en Swatow-dialecten wordt o. a. verwezen naar J. Edkins, A Grammar of the Chinese Colloquial Language commonly called the Mandarin Dialect bl. 8, 13, 14, 81 en Wells Williams, A Syllabic Dictionary of the Chinese Language. — Introduction p. XXVII.

Het Canton-dialect heeft 8 tonen nl. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, het Foeh-kiën (Emoi)-dialect 7 tonen (1, 2, 3, 4, 5, 7, 8), het Hainan-dialect 6 tonen (1, 2, 3, 4, 5, 8).

Tonen-Tafel.

UITGANGEN.	HOOGE				LAGE		
	Gelijke toon. 上平 1e.	Opgaande toon. 上声 2e.	Weggaande toon. 上去 3e.	Ingaande toon. 上入 4e.	Gelijke toon. 下平 5e.	Weggaande toon. 下去 7e	Ingaande toon. 下入 8e.
a	f 花	痖	f 化	○	f 華	f 話	○
ai	k 鷄	k 解 [1]	k 誡	○	m 埋	m 賣	○
am-ap	j 閹	j 掩	j 厭 [1]	鴨	j 塩	j 艷	j 葉
an-at	j 烟	j 遠	j 燕	j 曰	j 員	j 縣	j 悅
ang-ak	k 庚	t 頂	k 徑	k 隔	l 零	l 另	l 瀝
au	j 腰	j 舀	j 要	○	j 遥	j 鷂	○
e	s 嘶	s 洗	s 細	○	ts' 齊		○
em-ep	s 森			s 澀		h 杏	
en-et	k 跟	m 皿	k 艮	k 革	m 冥	m 孟	m 蜜
eu	k 溝	k 狗	k 够	○	l 樓	l 漏	○
ε	ts' 茲	ts' 此	ts' 助	○	ts' 錢	ts' 自	○

iam-iap	k	兼	k	撿	k	劍	k	刼	t'	甜	t'	簟	t'	碟
ian-iat	k'	牽	k'	犬	k'	卷	k'	闕	k'	權	k'	件	k'	蝎
iang-iak	s	腥	s	醒	s	姓	s	錫	ts'	晴	ts'	淨	ts'	藉
iau	k	驕	k	譑	k	叫		○	k'	橋	k'	轎		○
im-ip	k	金	k	錦	k	禁	k	急	nj	壬	nj	任	nj	入
in-it	j	因	j	穎	j	應	j	一	j	仁	l	令	j	翼
io	h	靴						○						○
iong-iok	s	箱	s	想	s	像	s	削	l	良	l	亮	l	畧
iu	j	酉	j	友	j	幼		○	j	油	j	右		○
iun-iut	k	君	k	槿	h	訓	k'	屈	k'	羣	k'	近		
iung-iuk	s	嵩	k'	恐	s	誦	s	宿	k'	窮	k'	共	k'	局
o	ts'	初	ts'	草	ts'	銼		○	ts'	曹	ts'	座		○
oi	t'	胎	h	海	t'	蛻		○	t'	台	t'	代		○
on-ot	k	官	k	秆	k	貫	k	割	h	寒	h	汗	h	喝
ong-ok	k	光	k	港	k	烱	k	各	l	廊	l	浪	l	落
u	w	烏	w	武	w	惡		○	w	無	w	戊		○
ui	k	歸	k	鬼	k	貴		○	l	雷	l	淚		○
un-ut	f	紛	f	粉	m	問	f	忽	f	魂	f	份	f	佛
ung-uk	t	東	t	董	t	棟	t	督	t'	同	t'	動	t'	讀

1) Zie noot bl. 4.

HOOFDSTUK II.

In dit Hoofdstuk is een aantal zinnen opgenomen, dat zooveel mogelijk in bepaalde afdeelingen is gesplitst, en wel in het begin volgens den zinsbouw, in het verdere gedeelte volgens bepaalde onderwerpen.

Om het gebruik te vergemakkelijken is, zoowel in de gesprekken (Hfdst. III) als in de Woordenlijst (Hfdst. IV), door cijfers verwezen naar de zinnen in dit Hoofdstuk.

Staan Chineesche woorden tusschen twee haakjes, dan beteekent dit, dat zij *al* of *niet* kunnen gebruikt worden; staat er dan echter = voor, dan beteekent dit, dat zij *in plaats van* een of meer voorafgaande woorden kunnen gebruikt worden. Wanneer twee of meer woorden door een samentrekkingsteeken (—) verbonden zijn, worden zij vlug na elkaar uitgesproken en vormen een soort samenstelling.

De gesprekken in Hoofdstuk III zijn dezelfde als die, welke opgenomen zijn in de: Easy Sentences in the *Hakka-dialect* with a vocabulary translated by J. Dyer Ball. (Hongkong, Printed at the »China Mail" Office, 1881) en kunnen dus tot vergelijking van het Loeh-foeng-dialect met het Hakka-dialect dienen voor zoover de niet-uniforme spelling en het niet aangeven der tonen in genoemd boekje zich daartegen niet verzetten.

TELWOORDEN.

1 Jít.
2 Njı, Liông.
3 Sám
4 Sì.
5 Nĝ.
6 Liúk.
7 Ts'ít.

8 Pát.

9 Kiû.

10 Sjip.

11 » -jít.

12 » -njɪ.

13 » -sám.

14 » -sì.

15 » nĝ.

20 Njɪ-sjip.

21 » - » -jít.

22 » - » -njɪ.

30 Sám-sjip.

40 Sì- »

79 Tsʿít- » -kiû.

94 Kiû- » -sì.

100 Pák. Jít-pák.

[1] 101 Jít-pák lang jít. Jít-pák kʿùng jít.

102 Jít-pák lang njɪ. Jít-pák lang liông.

110 Jít-pák jít-sjip. Jít pák jít. Pák jít.

111 Jít-pák jít-sjip jít.

200 Liông-pák.

300 Sám-pák.

1000 Jít tsʿián.

1001 Jít-tʿián lang jít. Jít-tsʿián kʿùng jít.

10.000 Jít-wān. Sjip-tsʿián.

100.000 Sjip-wān. Pák-tsʿián.

1.000.000 Jít-pák-wān.

De eerste. Tʿɪ-jít, tʿɪ-jít-kaì (223a. b).

De tweede. Tʿɪ njɪ, tʿɪ njɪ-kaì.

enz. (223a. b).

---

1) Wanneer bij getallen boven 100 geene tientallen zijn, wordt tusschen de honderdtallen enz. en de eenheden *lang* (= *overblijfsel*, *en*) of *k'ùng* (= nul) geplaatst (verg. 100, 101, 110, 111 en 1001).

VOORNAAMWOORDEN.

Persoonlijke en Bezittelijke.

Ik, mij, (pers. vnw.)	Ngai.
Mijn (bez. vnw.)	Ngai-kaì, ngá-kaì, ngá.
Wij, ons (pers. vnw.)	Ngai-teú-njin.
Ons (bez. vnw.)	Ngai-téu-njin-kaì.
Gij, u (enkelv.)	Nji.
Uw »	Njiá, njiá-kaì, nji-kaì.
Gij, u (meerv.)	Nji-teú-njin.
Uw »	Nji-teú-njin-kaì.
Hij, zij, het, hem, haar.	Ki.
Zijn, haar.	Ki-kaì, kiá kaì, kiá.
Zij, hen.	Ki-téu-njin.
Hunne, hare.	Ki-téu-njin-kaì.

AANWIJZENDE VOORNAAMWOORDEN.

Bijvoegelijke.

Deze man.	Li-kaì njin, liá-kaì njin.
Die man.	Kai-kaì njin, ká-kaì njin.
Gene (Gindsche) man.	Un-kaì njin.

Zelfstandige.

Deze, dit.	Li-kaì, liá-kaì.
Die, dat.	Kai-kaì, ká-kaì.
Gene.	Un-kaì.

BIJWOORDEN VAN PLAATS.

Hier.	Li-tsɛ.
Daar.	Kai-tsɛ.
Ginds.	Un-tsɛ.

SOORTAANDUIDERS VAN ZAKEN.

Dit huis. Dat huis.	Li-kián wúk. Kai-kián wúk.
Gindsch huis. Een huis.	Un-kián wúk. Jít kián wúk.
Twee huizen.	Liông-kián wúk.

Veel huizen.	**Tó-tó kián wúk.**
Mijn huis.	**Ngá-kaì wúk.**
Uw huis.	**Njiá-kaì wúk.**
Mijn twee huizen.	**Ngá-kaì liòng-kián wúk.**
Hoeveel huizen zijn daar?	**Un-tsé jiú kî-tó kián-wúk.**
Niet veel.	**Mo kî-tó kián.**
Een bankje.	Jít tjóng tèn.
» bed.	» » min-tsʿong.
» beest.	» tʿiau kʿim-tjʿiù.
» berg.	» tják sán.
» bloem.	» » fá.
» boek.	» pûn sjú.
» boom.	» theu-sjū.
» broek.	» tʿiau-fù.
» deur.	» tják mun, jít sjàn mun.
» draagstoel.	» liong kʿiaū.
» ei.	» líp tjʿún. Jít tják tjʿún.
» helft (van een kokosnoot).	» sák jai.
» hoed.	» tâng mō.
» geweer.	» kí tjʿùng.
» jas.	» liáng sám.
» kaart. (land-)	» tják tʿi-tʿu.
» kamer.	» kián-fong.
» kip.	» tják kaí.
» kolom (letterteekens).	» hong sé.
» korrel (rijst).	» líp mî.
» kudde (koeien).	» kʿiun njiu.
» maand.	» kaì njiat.
» man (mensch).	» tják njin, jít wui njin.
» mat.	» fón tsʿiak.
» paar (schoenen).	» súng hai.
» » (oogen).	» » múk.
» paard.	» tʿiau má, jít tják má, jit pʿit má.
» penseel.	» kí pít.

Een persoon. Twee personen.	Jít sa. Liông sa.
» plank.	» téu pióng.
» rij (boeken).	» lat sjú.
» rivier.	» t‘iau kông.
» rol (goed).	» k‘ûn pù.
» schilderij.	» tják t‘u.
» schip.	» t‘iau sjon.
» schoen.	» tják hai.
» slang.	» t‘iau sja.
» snoer (duiten).	» tj‘òn luí, jít tj‘òn ts‘ian.
» steen.	» tják sjak.
» stel (theekopjes).	» t‘ún ts‘a-puí.
» ster.	» tják sén.
» stoel.	» tjóng jî.
» stuk goed.	» p‘ít pù.
» tempel.	» kián miaū.
» touw.	» t‘iau sók.
» tuin.	» ts‘ō jan.
» vel (papier).	» tjóng tjî.
» veld (akker).	» » nàm.
» venster.	» tják ts‘úng. Jít sjàn-ts‘úng.
» visch.	» t‘iau ng.
» vogel.	» tják tiaú.
» vracht (goed).	» tsaì fò-wut.
» vrucht.	» tják kô.
» weg.	» t‘iau lū.
» wet.	» » lı.
» worm.	» » tj‘ung.
» zee.	» tják hoî.
» zeil.	» fón p‘ung.

ZINNEN.

1 Hij slaat.	Ki tâ.
2 Hij loopt.	Ki hang.
3 Hij komt.	Ki loi.

4	Slaat hij?	Ki tâ mo.
5	Loopt hij?	Ki hang mo.
6	Hij slaat mij.	Ki tâ ngai.
7	Ik sla hem.	Ngai tâ ki.
8	Slaat gij hem?	Nji tâ ki mo.
9	Slaat hij u?	Ki tâ nji mo.
10	Ik ben door hem geslagen.	Ngai pún ki tâ.
11	Hij komt niet (wil niet komen).	Ki m-loi.
12	Hij komt niet (is niet gekomen).	Ki mo loi.
13	Hij is al gekomen.	Ki loi ló.
14	Hij is nog niet gekomen.	Ki mang loi.
15	Komt hij?	Ki loi mo. Ki loi m-loi.
16	Is hij nog niet gekomen?	Ki loi mang.
17	Hij wil (zal) komen.	Ki oì loi.
18	Hij *wil* komen.	Ki hên loi.
19	Hij wil (zal) niet komen.	Ki m-oì loi.
20	Hij *wil* niet komen.	Ki m-hên loi.
21	Kom niet!	M-hô loi.
22	Hij kwam gisteren.	Ki tsʻó-pú-njít loi,
23	Hij kan niet komen.	Ki loi m-tét.
24	Waarom is hij nog niet gekomen?	Tsò mā-kaì ki mang loi.
25	Gij behoeft niet te komen.	Nji ṁ-sɛ̂ loi. Nji m-sɛ́ loi.
26	Hij is een goed mensch.	Ki hè hô-njin.
27	Hij is niet een goed mensch.	Ki m-hè hô njin.
28	Is hij een goed mensch?	Ki hè hô-njin mo.
29	Een goed mensch.	Hô-njin.
30	» » »	Hô-kaì njin.
31	Een slecht mensch.	M-hô-kaì njin.
32	» » »	Faī njin.

33 Hij is een slecht mensch.	Ki hè faɪ-njin.
	Ki hè m-hô-kaì njin.
34 Hij is geen slecht mensch.	Ki m-hè faɪ-njin.
	Ki m-hè m-hô-kaì njin.
35 Is hij een slecht mensch?	Ki hè faɪ-njin mo.
	Ki hè m-hô-kaì njin mo.
36 Is hij geen slecht mensch?	Ki m-hè faɪ-njin mo.
	Ki m-hè m-hô-kaì njin mo.
37 Kippesoep.	Kaí-t^{c}óng.
38 Deurslot.	Mun-sô.
39 Landvorst.	Kuét-wong.
40 Witte suiker.	P^{c}ak-t^{c}ong.
41 Hooge berg, hooge bergen.	Kó-sán.
42 Een hooge berg.	Kó-tják sán.
43 Een goed mensch.	Hô-kaì njin.
44 Kleine eieren.	Sè-kaì tj^{c}ún.
45 Dat, wat groot is; die, welke groot zijn; de groote.	T^{c}aɪ-kaì.
46 De goede.	Hô-kaì.
47 De deur van het huis.	Wúk-kaì mun.
48 De bek van den hond.	Keû-kaì tjoì.
49 Hondebek.	Keû-tjoì.
50 Drie maand.	Sám kaì njiat.
51 Een mensch.	Jít kaì njin.
52 Het huis, dat ik gezien heb.	Ngai k^{c}òn-liaû kaì wúk.
53 Dit is het boek, dat ik koopen wil.	Liá pûn sjú hè ngai oì maí-kaì.
54 De stok, waarmede ik hem geslagen heb.	Ngai jung tâ ki kaì kùn.

55 De pen, waarmede ik geschreven heb.	Ngai jūng siâ-sē kaì pít.
56 Waar is de man, dien hij geslagen heeft?	Lā-wui ki-tâ kaì njin. (389 etc).
57 Waar is de man, die hem geslagen heeft?	Lā-wui tâ-ki kaì njin.
58 Dit is eene kamer.	Liá-kaì (hè) kián-fong.
59 Alles is gereed.	Lúng-tsûng pʻiān.
60 Ik hoor niet duidelijk.	Ngai tʻàng m-fún-min.
61 Wie zijt gij?	Nji hè mā-njin.
62 Ben je klaar?	Nji tsò-hô mang.
63 Het is dicht bij nieuwjaar.	Kʻiún njian ló.
64 Ik ben koud.	Ngai láng.
65 Ik ben ook koud.	Ngai jā hè láng.
66 Vandaag keerde hij terug.	Kín-njít ki tjôn-loi.
67 Vandaag wil hij terugkeeren.	Kín-njít ki oì tjôn.
68 Is dit ding (zijn deze dingen) goed?	Liá-kaì (= li-kaì) túng-sí hô mo
69 Hoe oud zijt gij?	Nji (jiú) kî-tó soì.
70 Hoeveel maanden is dit kind?	Li-tják sè-njin kî-tó kaì njiat.
71 Het is in dit jaar geboren.	Ki hè kín-njian jóng-kaì.
72 Ik ben in China geboren.	Ngai Tʻong-sán tjʻút sjè. Ngai Tʻong-sán jóng-kaì.
73 Ik heb geld.	Ngai jiú tsʻian.
74 Ik heb geen geld.	Ngai mo tsʻian.
75 Hebt gij geld?	Nji jiú tsʻian mo.
76 Hebt gij geen geld?	Nji mo tsʻian mo.
77 Steek de lamp aan.	Kʻoí tén, tiâm tén.
78 Slacht de kip.	Tʻóng kaí loi.
79 Roep hem terug.	Hàm ki tjôn.
80 Zeg hem, dat hij naar zijn huis terugkeert.	Hàm ki tjôn kiá wúk.
81 Alles is er.	Lúng-tsûng jiú.
82 Roep dien man.	Hàm kai-tják njin.

83	Roep de kippen.	Leù kaí loi.
84	Niemand weet (het).	Mo-njin tí.
85	Ik bracht (het) niet mede.	Ngai mo taì loi.
86	Ik weet dit niet.	Liá-kaì (Li-kaì) ngai m-tí.
87	Ik weet dat niet.	Ká-kaì (kai-kaì) ngai m-tí.
88	Ik verkoop een paard.	Ngai maɪ jít-tʻiau má.
89	Ik verkoop paarden.	Ngai maɪ má.
90	Hij is paardenverkooper.	Ki hè maɪ-má-kaì (njin).
91	Hij heeft geen hoofdhaar.	Ki mo tʻeu-na-mó.
92	Hij heeft zes kinderen.	Ki jiú liúk kaì sè-njin (tsε).
93	Ik koop een paard.	Ngai maí jít-tʻiau má.
94	Ik wil brieven verzenden, breng enveloppen.	Ngai oì kì sìn, ná sìn-tʻoɪ loi.
95	Ik zie dit huis.	Ngai kʻòn li-kián wúk.
96	Ik heb dit huis al gezien.	Ngai kʻòn-liaû li-kián wúk.
97	Ik heb zijn huis nog niet gezien (nog nooit gezien).	Ngai mang sjít-kʻòn kiá-kaì wúk.
98	Ik heb zijn huis nóg niet gezien.	Ngai mang kʻòn-kò kiá-kaì wúk.
99	Hij is vertrokken zonder zijn schulden te betalen.	Ki tseû, mo wan njin-kaì tsaì.
100	Eerst wil ik dit doen, een anderen keer eerst dat.	Sián ngai oì tsò liá-kaì, hā-paî tjàng tsò ká-kaì.
101	Als ik dit gedaan heb, ga ik dadelijk eten.	Ngai tsò liaû li-kaì, àn-sji ngai oì sjit-fōn.
102	Als dit gedaan is, ga ik dat doen.	Li-kaì tsò liaû, ngai oì tsò ká-kaì.
103	Kan ik uw boek(en) zien?	Ngai hô-kʻòn njiá kaì sjú mo.
104	Kan ik nu uw boeken zien?	Kín-hā ngai hô-kʻòn njiá-kaì sjú mo.
105	Wat is zijn beroep?	Ki tsò mā-kaì tʻeu-lū.
106	Is er een of ander nieuws.	Jiú mā-kaì sín-wun mo.
107	Hoe doet gij dat?	Nji njiōng-pán tsò ká-kaì.
108	Wie heeft dit gedaan?	Mā-njin tsò liá-kaì.
109	Misschien is het zijn werk.	Kâm-pʻà ki tsò-kaì.
110	Gij moet gras snijden.	Nji oì kót tsʻô.

111	Gij *moet* gras snijden.	Nji tᶜin tjᶜok oì kót-tsᶜô.
112	Ik koop een paard van hem.	Ngai tᶜung ki maí jít-tᶜiau má.
113	Hij wil u geld geven.	Ki oì pún tsᶜian nji.
114	Geef hem dit.	Liá-kaì pún ki.
115	Geef hem dit boek.	Liá sjú pún ki.
116	» » » »	Pún ki liá sjú.
117	Ik zend hem een' brief.	Ngai kì jít-fúng sìn pún ki.
118	Ik verkoop een paard aan hem.	Ngai maī jít-tᶜiau má pún ki.
119	Ik koop voor u een paard van hem.	Ngai laú (= tᶜung) ki maí jít-tᶜiau má pún nji.
120	Ik koop van hem een paard om het u te geven.	Ngai laú (= tᶜung) ki maí jít tᶜiau má (oì) sùng nji.
121	Hij geeft mij boeken cadeau.	Ki sùng sjú pún ngai.
122	Ik zeide tot hem.	Ngai laú (= tᶜung) ki kông.
123	Ik sprak hem aldus aan.	Ngai laú ki an-njiong kông.
124	Spreek hem aldus aan.	Tᶜung ki an-njiong wā.
		» » » » kông.
125	Waar is het boek, dat ik u zooeven gegeven heb?	Tsᶜó-sián ngai pún nji-kaì sjú lā-wui.
126	Hij sloeg mij met dezen stok.	Ki jūng li-tják-kùn tâ ngai.
127	Waarmee snijdt gij dat papier?	Nji jūng mā-kaì kót ká-kaì tjî.
128	Met een mes.	Jūng tó. (zie 54, 55).
129	Op de tafel.	Tsók-sjōng.
130	Bergen beklimmen.	Sjóng sán.
131	Het hoog gelegen huis.	Sjōng-wúk.
132	Een hoog huis.	Kó-wúk, kó-kián wúk.
133	Onder de tafel.	Tsók-hā.
134	Bergen afdalen.	Há-sán.
135	Het laaggelegen huis.	Hā-wúk.
136	Een laag huis.	Aî-wúk, aî-kián wúk.
137	Ik wil dien berg beklimmen.	Ngai oì sjóng kai-tják sán.

138	In de bergen (= bosschen) zijn er wel 1000-jarige boomen.	San-tjúng jit jiú ts^{c}ián-njian-sjū.
	Op aarde ontmoet men met moeite (= zelden) 100-jarige menschen.	Sjè-sjōng nan fung pák-soì-njin.
139	In het huis zijn geen menschen.	Wúk-nuī mo njin.
140	Waar hij zich nu bevindt, weet ik niet; stellig is hij in de bergen (in het bosch) verscholen.	Kín-hā ki ts^{c}ó lā-wui, ngai m-tí; t^{c}īn-tj^{c}ok ts^{c}ó sán-tû.
141	In de beurs doet men het geld.	Ho-paú piòng ts^{c}ian.
142	Zijn geld is in de beurs gedaan.	Kiá ts^{c}ian piòng ho-paú.
143	Mijn geld is in de beurs.	Ho-paú tâ-li ngá-kaì ts^{c}ian.
144	Vanwaar komt gij?	Nji (tà) là-wui loi.
145	Ik kom van mijn huis.	Ngai (tà) ngá-kaì-wúk loi.
146	Waar woont hij?	Ki lā-wui het.
147	In gindsch huis.	Ts^{c}oí un-tják (= un-kián) wúk het.
148	Waar woont uwe moeder?	Njiá â-mé lā-wui het.
149	Waar zijt gij geboren?	Nji lā-wui tj^{c}út sjè.
150	In het klooster vasten de Taoistische priesters.	Ts^{c}aì ám-t^{c}ong t^{c}ō-sε̄ sjit-tsaí.
151	Zet deze tafel daar.	Liá tsók piòng un-tsε.
152	Leg dit boek in de kast.	Liá sjú piòng lok tj^{c}u.
153	Doe dezen brief in het couvert.	Liá-kaì sìn (nji) njip lok sìn-t^{c}oī.
154	Hij liep naakt op den passer.	Ki tj^{c}ák-sjín p^{c}ú-t^{c}eu hang.
155	Ga aan dien kant zitten.	Kò kai-p^{c}iân ts^{c}ó.
156	Ga daar ginds zitten.	Un ts^{c}ó.
157	Hij komt het huis uit.	Ki wúk tj^{c}út loi.
158	Hij komt de deur niet meer uit, omdat hij oud is.	Ki mo tj^{c}út mun ló, jín-wuì ki lô.
159	Ik heb het nog nooit gezien.	Ngai mang sjít k^{c}òn-tô.
160	Ik heb het nog nooit gegeten.	Ngai mang sjít sjit-kò.
161	Ik zag het niet.	Ngai k^{c}òn m-tô.
162	Ik kan het niet zien.	Ngai mo k^{c}òn-tô.

163 Ziet gij het? — K^{c}òn-tô mo.

164 Hoort gij het? — T^{c}àng-tô mo.

165 Past het? Kan het gebruikt worden? — Tsók-tô-mo.

166 Wie niet zien kan, is blind. — K^{c}òn m-tô kaì njin hè hát-ngân.

167 Wie niet hooren kan, is doof. — T^{c}àng m-tô kaì njin hè njî-lúng.

168 Hebt gij zijn huis wel eens gezien? — Nji sjít k^{c}òn-kò kiá kaì wúk mo.

169 Hebt gij wel eens rundvleesch gegeten? — Nji sjít sjit-kò sjang-paî njiu-njiúk mo.

170 Ik heb het nog nooit gegeten. — Ngai m-sjít sjit-kò pàn-paî.

171 Ik heb hem nog nooit gezien. — Ngai mang sjít k^{c}òn ki.

172 Kent gij hem? — Nji sjít ki mo.

173 Ik zag hem niet. — Ngai mo k^{c}òn-tô ki.

174 Ik zie hem niet aan. — Ngai m-k^{c}òn ki.

175 Mijn bril is niet goed, ik zag het niet, zaagt gij het? — Ngá-kaì múk-kiàng m-kiàn, ngai k^{c}òn m-tô, nji jiú k^{c}òn-tô mo.

176 Hebt gij dit werk wel eens gedaan? — Nji sjít tsò-kò liá-kaì kúng-fú sjang-paî mo.

177 Neen, nog niet. — M-sjít tsò-kò.

178 Ja, eens. — Hè, ngai sjít tsò-kò jít-paî.

179 Ja, wel eens. — Hè, ngai sjít tsò-kò sjang-paî.

180 Sedert zeer lang heb ik hem niet gezien. — Jiú teú-kiû ngai mo k^{c}òn-tô ki.

181 Hebt ge wel eens geschreven? — Nji siâ-kò mo.

182 Ben je klaar met schrijven? — Siâ hô mang.

183 Hij kan werken. — Ki woi tsò.

184 Hij kan schrijven. — Ki woi siâ.

185 Hij kan loopen. — Ki woi hang.

186 Hij kan schrijven (is gewoon te schrijven). — Ki sjít siâ-kò.

187	Kan hij lezen?	Ki woɪ t^{c}uk mo. » hiaû » » » sjít » »
188	Ik kan niet werken.	Ngai m-hiaû tsò. » m-woɪ »
189	Ik kan niet lezen.	Ngai t^{c}uk m-sjít.
190	Ik kan niet schrijven.	Ngai m-hiaû siâ.
191	Ik heb (het) nog niet geleerd.	Ngai mang hok-kò.
192	Ik kan geen arak drinken.	Ngai m-sjít jîm tsiû.
193	Stellig kan hij niet lezen, hij kan eten, slapen en stelen.	T^{c}ɪn-tj^{c}ok ki m-woɪ t^{c}uk, ki woɪ sjit fōn, woɪ sjoɪ-múk, woɪ tsò ts^{c}et.
194	Wat kun je?	Nji woɪ mā-kaì.
195	Ik kan alles.	Lúng-tsûng ngai woɪ.
196	Ik vertrouw (het) niet, probeer (eens) te werken, (opdat) ik (het) zie.	Ngai m-sìn, nji tj^{c}ì tsò, ngai k^{c}òn.
197	Hij drinkt geen arak.	Ki mo sjit tsiû. (zie 12).
198	Ik drink geen arak (wil geen arak drinken).	Ngai m-sjit tsiû. (zie 11).
199	Ik zie hem niet aan.	Ngai m-k^{c}òn ki.
200	Ik hoor er niet naar.	Ngai m-t^{c}àng.
201	Ik zal (wil) het niet doen. Ik wil niet werken.	Ngai m-oì tsò.
202	Ik *wil* het niet doen.	Ngai m-hên tsò (zie 20).
203	Men riep mij, (maar) ik wil niet gaan.	Njin hàm ngai, ngai m-hên hì.
204	Ik wil niet gaan, het regent.	Ngai m-oì hì, jiú lok-sjuî.
205	Ik zie (zag) hem niet.	Ngai mo k^{c}òn-tô ki.
206	Ik wil hem zien.	Ngai oì k^{c}òn ki.
207	Ik wil hem niet meer zien (ontmoeten).	Ngai m-oì fán k^{c}òn (= kiàn = fung = nji) ki.
208	Hij slaat niet, hij is een goed mensch.	Ki m-tâ, ki hè hô-njin.

209	Hij slaat niet, hij loopt weg.	Ki mo tà, ki tseû.
210	Het is niet goed, dat ik arak drink (ik mag geen arak drinken).	Ngai m-hô sjit tsiû.
211	Ik ga niet, 't is nu zoo warm.	Ngai m-hang, kin-hă àn-sjaû.
212	Hij zit nog, hij is gezeten, hij is zittende.	Ki tsʻó kîn.
213	Hij werkt nog, enz.	Ki tsò-kîn.
214	Hij slaapt nog, enz.	Ki sjoı-kîn múk.
215	Hij eet nog, hij is aan het eten.	Ki sjit-kîn fôn.
216	Hij is aan het loopen.	Ki hang-kîn.
217	Ga niet, hij is nog aan 't brieven schrijven.	M-hô hì, ki han sià-kîn sɛ.
218	Kind.	Sè-njin.
	id. kindje.	Sè-njin tsɛ.
219	Hondje.	Sè-keû, sè keû tsɛ, sè-tʻiau-keû.
220	Klein mensch.	Sè-kaì njin.
221	Klein huis, huisje.	Sè wúk-tsɛ, sè kiáu wúk, sè wúk.
222	Voor drie jaar (1894).	Tʻaı-tsʻian njian.
	» twee » (1895).	Tsʻian njian.
	Vorige » (1896).	Kʻiu njian.
	Dit » (1897).	Kín njian.
	Volgende » (1898).	Heū njian.
	Over twee » (1899).	Tʻaı heū njian.
	Vroegere jaren.	Wóng njian, sjōng njian.
223	Welke datum (Chineesche) is het vandaag? Welken dag hebben de Chineezen heden?	Tʻong njin kín-njít ma-kaì njít.
223*a*	Den 1^{en}, den 2^{en}, den 10^{den}.	Tsʻó jít, tsʻó njı, tsʻó sjip.
223*b*	Den 11^{den}, den 12^{den} etc.	Sjip-jít njít, sjip-njı njít etc.
224	Twee en zes is acht.	Njı laú liúk hè pát.

225	Drie en vijf is ook acht.	Sám laú ng̑ jiū hè pát.
226	Twee maal zes is twaalf.	Liông paî liúk hè sjip-njɪ.
227	Zij vechten met hun beiden (slaan elkander).	Ki liông-sa sióng-tâ.
228	Hij wil slaan.	Ki oì tâ.
229	Hij denkt er over om te slaan.	Ki siōng oì tâ.
230	Hij wil vechten.	Ki oì sióng tâ.
231	Hij is even rijk als ik.	Ki laú ngai pʿiang-pʿiang àn-tó tsʿian.
232	Zijn huis en mijn huis zijn even groot.	Kiá (-kaì) wúk laú ngá (-kaì) wúk pʿiang-pʿiang pán-tʿaɪ.
233	Zij zijn even oud.	Ki-teú-njiu pʿiang pʿiang pán-lô.
234	Zij (beiden) zijn naamgenooten.	Ki liông-sa tʿung-miang.
235	Hij is grooter dan ik.	Ki tʿaɪ kò ngai.
236	Ik ben kleiner dan hij.	Ngai aî kò ki.
237	Hij is iets grooter dan ik.	Ki tʿaɪ kò ngai jít sút. » » » » » sít. » » » » » tít.
238	Hij is rijker dan ik.	Ki ká-wui kò ngai. Ki jiú-tsʿian kò ngai. Ki pî ngai kò jiú tsʿian.
239	Ik ben armer dan hij.	Ngai pî ki, ngai kò mo tsʿian.
240	Dit is grooter dan dat.	Liá-kaì tʿaɪ kò ká-kaì.
241	Dat is kleiner dan dit.	Ká-kaì sè kò liá-kaì.
242	De Sambas-rivier is breeder dan de Boedok-rivier.	Kû-tá-kông pî Wú-lok-kông, Kû-tá kông kò fát *of* Kû-tá-kông fát kò Wú-lok-kông.
243	Dit touw is te lang.	Li-tʿiau sók tʿét-tjʿong.
244	Hier zijn de meeste menschen.	Li-tsɛ tʿɪ-jít-tó njin.
245	Gij hebt zooveel kinderen.	Nji jiú àn-tó sè-njin.
246	Ik heb niet zooveel.	Ngai mo àn-tó.
247	Ik heb niet veel.	Ngai mo kî-tó.
248	Is er onderscheid tusschen pokken en mazelen?	Tjʿút-ma tjʿút-tʿeū jiú kók-jōng mo.

249	**Zijn paard en ezel van verschillende of van dezelfde soort?**	**Má laú lu jiú kók-jōng mo (= jiú p'et-jōng mo), fan-hè jít-jōng-kai.**
250	**Is er onderscheid tusschen paard en ezel?**	**Má laú lu jiú fún-p'iat mo.**
251	**Wat is het onderscheid tusschen paard en ezel?**	**Má laú lu jiú mā-kai fún-p'iat.**
252	**Ik denk, dat deze pen goed is?**	**Ngai siōng-tô (= ngai k'ám-tô = ngai nut-tô) liá pít p'à hô.**
253	**Hoeveel menschen zijn daar?**	Un jiú kî-tó njin.
254	Ik denk, dat er 100 menschen zijn (misschien zijn er 100 menschen).	K'ám-tô jiú jít pák njin.
255	Ik denk, dat het nu genoeg is.	Ngai siōng kín-hā hô ló. » » » keù lo.
256	Ik vermoed (denk), dat het nu over 10 uur is.	Ngai k'ám-tô kín-hā jiú sjip-tiâm lang.
257	Het is bijna halfelf.	Tsâm-tô tâ sjip-tiâm-pàn.
258	Het is al over tienen, ik wil slapen, mijn oogen vallen toe.	Sjip tiâm-lang ló, ngai oì sjoì-múk, múk-tjú sép.
259	's Morgens om 5 uur wil ik opstaan; als ik nog niet op ben, moet ge mij wekken.	Sjau-tjaú-sjiu tâ nĝ tiâm tjúng ngai oì hòng sjín, ngai mang hòng, nji hàm ngai hî-sjín.
260	Kom hier.	Loi-na, loi, loi-li.
261	Breng het.	Loi-ná.
262	Breng het hier.	Loi-li ná.
263	Breng hier water.	Kiâm-sjuî loi li.
264	Het kan mij niet schelen of het regent of niet, ik wil gaan.	Ngai m-fan-lo, lok sjuî mo lok-sjuî, ngai oì hì.
265	Het kan niet schelen, als de hemel valt, hebben wij allen een blauwe slaapmuts op.	Mo fan-lo, t'ián t'áp wong-ts'ô mō (letterl. stroo-hoed). verg. 302).

266	Ik heb vergeten (ik herinner mij niet), wat gij mij gezegd hebt.	Nji kông-liaû ngai tí (kaì), kín-hā m-kì tét (= kín-hā siōng m-tô).
267	Ik heb vergeten het boek uit huis mede te nemen.	Sjú ts^{c}oí wúk-ká, m-kì tét taì loi.
268	Ik heb vergeten het boek mede te nemen.	Ngai m-kì-tét taì sjú loi.
269	Hij heeft vergeten (Hij denkt er niet aan), dat zijn ouders in zijn jeugd zooveel moeite hadden om voor hem te zorgen.	Ki m-siōng-tô kiá ja-oì sè-sè jóng ki, àn sín-k^{c}û.
270	Ademt hij nog? (Is er nog adem?)	Han jiú hì mo.
271	Is er (nog) adem, (dan is er) nog leven.	Jiú hì, han sáng.
272	Hij gaat bijna dood.	Tsâm-tô ki woɪ sî.
273	Hij is dood.	Ki sî-t^{c}ét.
274	Over hoeveel tijd nog moet zij bevallen (lett. zijn hare maanden vol)?	Han jiú kî-tó kiû mán-njiat.
275	Waar is hij geboren?	Ki lā-wui tj^{c}út-sjè.
276	Hij heeft zelfmoord gepleegd.	Ki sî-ts^{c}în.
277	Hij heeft vergif ingenomen.	Ki sjit p^{c}aí-sóng. Ki sjit t^{c}uk-jok.
278	Hij heeft een wond.	Ki jiú sjóng.
279	Hij heeft een kogel in zijn been.	Kiá-kiók jiú tj^{c}ùng-tsɛ.
280	Wie heeft hem geschoten?	Mā-njin tâ-tj^{c}ùng ki. » » tj^{c}ùng-tô »
281	Wanneer begraaft men hem?	Kî-sji njin oì mai ki.
282	Waar wordt hij begraven?	Ts^{c}ó lā-wui mai ki.
283	Waar is zijn graf?	Lā-wui kiá-kaì t^{c}ɪ. » » » » t^{c}ɪ-fun.
284	Wat staat er op zijn grafsteen?	Kiá-kaì pí-kì siâ mā-kaì.

285	Op het grafschrift staat geschreven, dat hij vier zonen had, en bovendien dag, maand en jaar van zijn overlijden.	Pí-kì sjōng jiú siâ: ki jiú sì-tják laì-tsɛ, han jiú siâ njian-njiat-njít ki sî kaì sji.
286	De Chineezen worden in een doodkist begraven (lett. begraven met een doodkist.)	T^{c}ong-njin jūng kón-ts^{c}oi mai.
287	Meet deze rijst na (lett. probeer deze rijst na te meten) of er genoeg is of niet.	Tj^{c}ì liong liá-kaì mî, keù m-keù.
288	Meet nog eens over.	Tsaì kò liong (jít paî).
289	Vandaag heb ik geen geld, morgen zal ik hem eerst betalen.	Kín-njít ngai mo ts^{c}ian, min-tjaú-njít ngai tjàng wan ts^{c}ian ki.
290	Ga naar zijn winkel, en koop voor dit geld papier.	Hì kiá-kaì tiàm, ts^{c}ióng liá-ts^{c}ian maí tjî.
291	Op den passer wonen slechts kooplieden.	P^{c}ú-t^{c}eu tsûng-hè het tsò-sén-lí-njin.
292	Een dollar is (weegt) 7 mace en 2 candareen (0.72 tahil).	Jít-k^{c}éu hè ts^{c}ít ts^{c}ian njɪ fún.
293	Gisteren was de dollar 2 gulden waard.	Ts^{c}ó-pú-njít jít-k^{c}eú-njiun sɛ̂ li-ông tûn.
294	Over drie maanden betaal ik 8 dollar, hoeveel is het, als ik contant betaal?	Sám kaì njiat ngai wan pát-k^{c}eú ts^{c}ian, hiān-ts^{c}ian oì kî-tó.
295	Ik wil mijn huis laten witten, reeds lang is het niet gewit, het is vuil.	Ngai oì hàm njin jūng foí jiu ngá-kaì wúk, jiú teú-kiû mo jiu foí, hè lā-sáp.
296	Van binnen moet het wit geverfd worden.	Nuɪ-tû oì jiu p^{c}ak tját.
297	Dit hek moet geteerd worden.	Li pá oì jiu wú-ján. Liá ts^{c}ak-li oì jiu wú-ján.

298	Ik hoop, dat het weer mooi is, en het niet regent, ik wil de dakpannen van mijn huis laten verwisselen.	Ngai mōng t^{c}ián ts^{c}iang, mo lok sjuî, ngai oì hàm njin wōn ngá-kaì wúk kaì nguâ.
299	De pannen worden op de panlatten gelegd.	Nguâ piòng kók-miàn.
300	Als de pannen uitgezocht zijn, geeft dan eerst de slechte aan hem.	Nguâ kàm-kò liaû, m-hô-kaì tjàng pún ki.
301	Wees nooit lui (lett. bij dag en nacht).	Tjaú-sjin-t^{c}eu, àm-pù-t^{c}eu m-hô lán-sjí.
302	Als gij werkt, moet gij het niet op een onverschillige manier doen.	Nji tsò-kúng, m-hô tsò mo-sióng-kón-kaì jōng.
303	Arbeiders hebben iederen dag veel werk, geen dag rust.	Tsò kúng-njin njít-njít jiú hô-tsò, mo njít jiú han.

REIZEN.

304	Waar komt gij vandaan?	Nji lā-wui loi. Nji ts^{c}oí lā-wui loi. Nji tà lā-wui loi.
305	Waar gaat gij heen?	Nji lā-wui hì.
306	Eerst van daag keerde hij terug.	Ts^{c}iū kín-njít ki tjôn.
307	Hoe laat gaat gij?	Tâ kì-tó tiâm ki oì hì.
308	Ik heb geen goederen meegenomen, slechts mijn kleeren.	Ngai mo taì mā-kaì túng-sí, ts^{c}iū-hè taì sám-fù loi.
309	Ben je daar wel eens heengegaan?	Nji sjít hì-kò un-tsε sjang-paî mo.
310	Ik wil met een schuitje naar de overzijde van de rivier.	Ngai oì sε̂ sè-sjon kò kông-poì.
311	Ik ga over zee naar Pontianak.	Ngai kò hoî hì K^{c}ún-tiàn.
312	Ik ga te voet naar Pontianak.	Ngai hì K^{c}ún-tiàn jūng kiók-hang.
313	Ik ga in een draagstoel naar Pontianak.	Ngai hì K^{c}ún-tiàn jūng k^{c}iaū.

314	Ik ga over land naar Pontianak.	Ngai hang liáng (= hang liáng-lū) hì Kʻún-tiàn.
315	Waar is het Oosten?	Lā-wui túng-pʻiân.
316	Wij gaan naar het Zuiden.	Ngai-teú hì nam-pʻiân.
317	Ik ga met een schip naar Canton.	Ngai hang sjon hì Kông-túng. Ngai sɛ̂ sjon hì Kông-túng.
317a	Ik ga van hier naar Canton.	Ngai tà-li oì hì Kông-túng.
318	Ik ga te paard naar Montrado.	Ngai kʻi-má hì Tâ-la-luk.
319	Eerst wil ik naar Singkawang gaan, daarna naar Montrado.	Tʻeu-tsʻoî (= Sián tsʻoî) ngai oì hì Sán-keû-wong, tsʻaì-heū oì hì Tâ-la-luk.
320	Als ik van Montrado teruggekomen ben, ga ik naar uw huis.	Ngai Tâ-la-luk tjôu-loi, tjàng hì njiá-kaì wúk.
321	Kom bij mij te huis.	(Nji) loi ngá-kaì wúk.
322	Het komt mij niet gelegen naar uw huis te gaan, ik heb zooveel werk, ik heb het erg druk (lett. handen, voeten en oogen hebben geen rust).	Ngai mo han hì njiá-kaì wúk-ká, jiú àn-tó kúng, sjiû-kiók ngân-múk jā mo-han.
323	Ik heb het te druk om u te bezoeken.	An-tó sɛ̄ ngai m-han kiàn nji.
324	Als ik gegeten heb, ga ik naar den passer.	Sjit-paû fōn, ngai oì hì pʻú-tʻeu.
325	Wanneer zijt gij van Canton afgereisd?	Nji kî-sji Kông-túng hî-sjín.
326	Ik moet naar China gaan.	Ngai tʻin-tjʻok oì tjôn-hì Tʻong-sán.
327	Wanneer zijt gij van China gekomen?	Nji kî-sji Tʻong-sán loi.
328	Hoe lang woont gij hier?	Nji tà-li het kî-tó-kiû. » » » » jiú kî-kiû.
329	Ik weet het niet, misschien weet mijn vader het.	Ngai m-tí, pʻà ngá â-pá tjàng-tí.
330	Morgen ga ik naar uw huis.	Sjau-tsô ngai hì njiá-kaì wúk.

331	Daarna gaan wij met een bootje naar de eilanden om de bevolking te tellen.	Tsʿaì-heū sɛ̂ sè-sjon oì hì hoî-tsʿɛ̄, oì sòn jiú kî-tó njin.
332	Ik hoop, dat het niet waait en er geen golven zijn, ik ben bang zeeziek te worden.	Ngai mōng mo fúng mo jûng, ngai pʿà hin-sjon.
333	De vaart van dit schip is vlug.	Li-tʿiau sjon hang hè máng.
		» » » » » kʿuaì.
334	Hoever loopt het in een uur?	Jít tiâm-tjúng hang jiú kî-tó jân.
335	Zal het hard loopen, dan moeten er wat kolen bijgedaan worden.	Oì hang hè máng, tʿàn piòng tó-tʿeu-tsɛ.
336	Wil men, dat het langzaam loopt, dan moeten er minder kolen gebruikt worden.	Oì ki mān-hang, tʿàn piòng sjaû-tʿeu-tsɛ.
337	Het is hoog water, de wegen staan onder water.	Sjuî-tʿaɪ, lū tsʿó sjuî-taî.
		Sjuî-tʿaɪ, sjuî tsìm-kò lū-miàn.
338	Er is storm, vele boomen zijn door den wind omgewaaid.	Jiú tʿaɪ-fúng, àn-tó sjū pún fúng tâ-tjon.
339	Door de zonnewarmte is de weg vol barsten.	Njít-tʿeu-lat lū pít-lák.
340	Deze weg is erg steil, het voetpad is vlakker.	Li-kaì lū jiú teú-kʿí, sè-lū kò pʿiang.
341	Deze weg kan niet beloopen worden.	Li-tʿiau lū hang m-tét.
342	Langs dezen weg loopt niemand.	Li-tʿiau lū mo njin hang.
343	Iedereen gaat langs het voetpad.	Lúng-tsûng njin hang sè-lū.
344	Waarom loopt niemand langs den grooten weg?	Tsò mā-kaì mo njin hang tʿaɪ-lū.
345	Omdat het voetpad korter is (dichter bij is).	Jín-wuì sè-lu kò-kʿiún.
346	Hoeveel korter?	(Kò)-kʿiún jiú kî-tó.
347	Hoeveel verder?	Jân jiú kî-tó.
348	Een uur loopens korter.	Kʿiún jiú jít-tiâm-tjúng hang.

349	Deze weg is een uur langer.	Li-tʿiau lū hang, jân jiú jít-tiâm-tjúng kiû.
350	Vroeger woonden hier veel menschen, (maar) nu woont hier niemand meer.	Wóng-paî àn-tó njin tà-ḷi het, kín-hā mo jiú jít-tják njin tà li het.
351	Later zullen hier misschien weer menschen wonen.	Tsʿaì-heū kâm-pʿà (= mo tʿĭn) han jiú njin tà-li het.
352	In deze streek zijn veel tuinen.	Liá-kaì tjiú-fû jiú àn-tó jan-sô.
353	Morgen gaan wij de kokospalmen-tuinen zien.	Sjau-tsô oì loi hì kʿòn jai-sán.
354	Zijn notemuskaat-tuin geeft veel vruchten.	Kiá-kaì tʿeū-kʿeù-jan tâ jiú teú-tsɛ̂.
355	Gisteren zag ik veel menschen naar Montrado gaan.	Tsʿó-pú-njít ngai kʿòn-tó teú-njin hì Tâ-la-luk.
	Sommigen liepen, anderen reden te paard, er waren die in wagens en in draagstoelen zaten, ook zaten er in schuitjes. Er waren ook lieden, die goederen droegen, anderen brachten slechts hunne kleeren mee.	Jiú hang-lū-kaì, jiú kʿi-má-kaì, jiú njin tsʿó tjʿá, jiú njin tsʿó kʿiaū, jā jiú njin tsʿó sè-sjon. Jā jiú njin tám túng-sí, jiú njin tsûng-hè taì sám-kʿù loi.
	Allen gingen naar Montrado, omdat er komedie was.	Lúng-tsûng hì Tâ-la-luk jiú hì.
	Men speelde komedie ter gelegenheid van het Wong-ja-feest.	Jiú tsò hì jín-wuì Wong-ja-sáng.
	Te Montrado wapperden overal vlaggen.	Tsʿaì Tâ-la-luk lā-wui lā-wui jiú kʿi fán.
	Er waren trompetters, ook gong- en trommelslagers.	Jiú tjʿoí-tʿak njin, han jiú njin tjʿui-lo laú liū-kû.
	Het geraas steeg ten hemel.	Naū-njiat hiông-sjóng tʿián hì.
	Te zamen waren er zeker meer dan twee duizend menschen.	Lúng-tsûng tʿĭn-tjʿok jiú liông-tsʿián-lang njin.
	Men speelde, at boeboer (rijstebrij), ook waren er enkelen dronken.	Jiú njin tû-kiaû, jiú njin sjit moi, tú jiú jít sút njin tsiû-tsuì.

356	Goede reis (over land)!	Nji sjūn-hang.
357	Goede reis (over zee)!	Sjūn-fúng tét-lɪ.
358	Ik dank u zeer voor de China's-appelen, die gij mij gegeven hebt.	Nji pún ngai kaì kám-tsɛ, ngai tó-tó sjin-mung (nji).
359	Dank u zeer.	Sjin mung tó, Sjin mung nji tó.
360	Drink thee.	Sjit-ts^{c}a, sjit-ts^{c}a.
361	Dank u.	M-sɛ̂, m-sɛ̂.
362	Wilt ge thee drinken?	Nji oì sjit ts^{c}a mo.
363	Ja.	Oì.
364	Wilt ge nog een kopje?	Han oì ká jít puí mo.
365	Dank u, ik ga naar huis.	M-sɛ̂, ngai oì tjôn wúk.
366	Zijt gij nog altijd welvarend (in rust)?	Nji han jiú p^{c}in-ón mo.
367	Vader, moeder, vrouw en kinderen, allen zijn welvarend.	â-tiá laú â-mé laú lô-p^{c}o laú sè-njin, lúng-tsûng hè ón.
368	Veel zegen in 't nieuwe jaar. Mogen al uw wenschen vervuld worden.	Kiúng hî, sín hî. Wān-sɛ̄ ji-jì.
369	Ik dank u wel.	Tó-tó ts^{c}iā nji; sjin-mung.
370	Ik wensch u veel voordeel (lett. 10.000 tahil geel goud).	Wong-kím wān-lióng.
371	Een hooge ouderdom en overvloed.	Tj^{c}ong-miāng, fù-kuì.
372	Achter (het huis) zijn menschen die u zoeken, ik weet niet waarom zij u zoeken.	Ngoī-heū jiú njin kén nji, m-tí, ki-teú kén nji tsò mā-kaì.
373	Achter het huis zijn menschen.	Wúk-poì jiú njin.
374	Dit huis heeft vijf kamers.	Li-kián wúk jiú nĝ-tják (= nĝ-kaì) kián-fong.

375	Wat nummer heeft het huis van dezen man op den passer?	Li-tják njin pʻú-tʻeu het kaì-wúk, tʻī kî-tó hō.
376	Dit is mijn huis.	Liá ngá-kaì wúk.
377	Hij zelf woont in dat hooge huis, zijne koelies wonen hier.	Ki tsʻɛ̄-ká het kai-kián kó wúk, kiá tsò-kúng-kaì tsʻó li (het).
378	Toen hij pas hier kwam, wilde hij een huis huren om in te wonen.	Ki sín loi li, oì tsɛ́ wúk het.
	Niemand wilde hem een huis verhuren, zeker zou hij den menschen geen huur betalen.	Mo njin oì tsɛ́ wúk pún ki, tʻɪn-tjʻok ki m-hên wan wúk-tsɛ́-tsʻian njin.
379	Indien gij wilt gaan, zal ik u reisgeld geven.	Pî-tsʻiòng nji oì hì, ngai pún kiók-tsʻian nji (= ngai pún nji kiók-tsʻian).
380	Indien gij dit wilt koopen, zal ik het u goedkoop verkoopen.	Kʻô-pî nji oì maí liá-kaì, pʻian-nji ngai oì maī pún nji.
381	Indien gij dit goed niet wilt koopen, zal ik het aan een ander verkoopen.	Jok-sɛ̄ nji m-oì maí liá-kaì fò, ngai oì maī pún pʻet-sa.
382	De sterren komen op.	Sén tjʻút loi.
383	De zon gaat onder.	Njít-tʻeu lok-hì.
384	Vandaag is de hemel onbewolkt, de zon steekt.	Kín-njít tʻián-tsʻiang, njít-tʻeu lat.
385	Waar is de aangeklaagde?	Pún njin kò-kaì lā-wui.
386	Wie » » »	Mā-njin pún-njin kò.
387	Waar » » aanklager?	Kò-njin-kaì lā-wui.
388	Wie » » »	Mā-njin kò njin.
389	Wie is geslagen?	Mā-njin pún njin tâ.
390	Wie heeft geslagen?	Mā-njin tâ.
391	Waar is de man, dien hij geslagen heeft?	Lā-wui ki tâ-kaì njin.
392	Waar is de man, die hem sloeg?	Lā-wui tâ-ki-kaì njin.

393	Waar is de stok, waarmede hij u sloeg?	Lā-wui kùn ki tâ nji. Ki jūng tâ nji kaì kùn lā-wui.
394	Ik ben drie keer geslagen.	Ngai pún njin tâ sám paî.
395	Met wien heeft hij dat gedaan?	Ki laú mā-njin tsò ká-kaì.
396	Hij heeft het alleen gedaan. (Hij zelf).	Ki tsʽɛ̄-ká tsò.
396a	In wiens huis heeft hij gestolen?	Mā-njin kaì wúk ki tʽeú.
397	Vertel eens welke zaak er is, en hoe het gebeurd is?	Nji tjʽì kông jiú mā-kaì sɛ̄-kʽiān (= sɛ̄-tsʽin), njiōng-pán hin.
398	Ik begrijp die zaak niet.	Ngai m-fún-min ká-kaì sɛ̄-kʽiān.
399	Zeg tot hem aldus:	Tuì-ki an-njiong wā. Tuì-ki wā an-njiong.
400	Het is niet goed zoo te doen.	M-hô an-njiong tsò.
401	Hij is nog jong, men zal hem licht straffen.	Ki han hè heū-sáng njin, tsʽiū (oì) fat ki kʽiáng.
402	Hij is oud, men zal hem zwaar straffen.	Ki hè lô-njin, tsʽiū (oì) fat ki tjʽúng.
403	Hij heeft zoo iets uitgevoerd, men zal hem straffen (u moet hem straffen, hij moet gestraft worden).	Ki hè tsò an-njiong kaì sɛ̄, oì fat ki.
404	Gij moet zoo iets niet weer doen, als gij het nog eens doet, zal hij je tot gevangenisstraf veroordeelen.	Hā-paî m-hô an-njiong tsò, nji hè han an-njiong tsò, ki oì kʽú nji lok àm.
405	Zijn er nog andere zaken?	Han jiú pʽet kʽiān-sɛ̄ mo.
406	Neen.	Mo pʽet kʽiān-sɛ̄.
407	Zoo even zag ik twee menschen vechten.	Ngai tsʽó-sián loi, kʽòn-tô liông-tják njin sióng tâ.
408	De een had een bloedend hoofd.	Jít-tják tʽeu-na tjʽút-hiát.
409	De ander een gebroken arm.	Jít-tják sjiû-kút tâ-tʽón.
410	Hoe verder?	Heū-loi njiōng-pán.
411	Ik hoorde, dat zij (beiden) elkander uitscholden.	Ngai tʽàng-tô ki liông-sa sióng-mà.

412	De een maande den ander om geld.	Jít-tják tʻung pʻet-sa tʻō tsʻian.
413	Hij wilde niet betalen, vervolgens vochten zij.	Ki m-hên wan, tsʻaì-heū liông-sa tsʻiū tâ.
414	De een, de grootste, sloeg den kleinen met een' stok.	Jít tják kò-tʻaɪ-kaì jūng kùn tâ sè-kaì.
415	Die kleine nam een' steen en wierp er den grooten mee.	Kai-tják sè-kaì kiâm sjak-kû eu tʻaɪ-kaì.
416	Wat er verder gebeurde, weet ik niet, ik ging weg.	Tsʻaì-heū ngai m-tí, ngai tseû.
417	Gisteren vocht een man met zijne vrouw, omdat zijne vrouw naar den passer gegaan was zonder het haren man te zeggen.	Tsʻó-pú-njít jiú njin tʻung kiá lô-pʻo sióng tâ, jín-wuì kiá lô-pʻo hì pʻú-tʻeu mo kông kiá lô-kúng tí.
	Haar man schold haar uit,	Kiá lô-kúng mà ki.
	nam toen een' stok en sloeg haar op het hoofd.	Tsʻaì-heū ki ná kùn tâ kiá lô-pʻo kaì tʻeu-na.
	Zijne vrouw werd door hem gewond, zoodat het bloed stroomde.	Kiá lô-pʻo pún ki tâ-sjóng, tjʻút hiát.
	Daarna kwam de dokter, die medicijnen op de wond deed.	Tsʻaì-heū sín-sáng loi, pún jok ki táp kiá-kaì tâ-sjóng kaì.
	Slechts de dokter kreeg geld in handen (had er voordeel bij).	Tsûng-hè sín-sáng tsʻian njip sjiû.
418	Ik wil leeren.	Ngai oì hok.
419	Ik hoop, dat gij (mijn vriend) mij wilt leeren.	Ngai mōng pʻen-jiú kaú ngai.
420	Ik heb dit boekje gelezen, het is moeilijk.	Ngai tʻuk li-pûn (= li-kaì) sè-sjú-tsɛ, hè nan tʻuk.
421	Ik begrijp het wel zoowat, maar niet geheel.	Ngai tí teú-tsɛ, m-tí lúng-tsûng.
422	Ik verzoek u het voor mij in 't Maleisch te vertalen.	Ngai fan-lo nji tʻung ngai kông-tjôn fán-njin-woí.
423	Is er geen gemakkelijker boek?	Han jiú pʻet-jōng sjú, kò jung-jɪ tʻuk kaì mo.

424	Ja, dit is goed om te beginnen.	Jiú, li-kaì hô hî-sji t^{c}uk.
425	Hoeveel jaar hebt gij lezen geleerd?	Nji kî-tó njian hok-t^{c}uk.
426	Ik leerde 8 jaar.	Ngai hok pát njian.
427	Hij kan Chineesch spreken.	Ki woı kông T^{c}ong-njin woí.
428	Ik wil dit in het Chineesch vertalen (schriftelijk).	Liá-kaì ngaì oì siâ-tjôn T^{c}ong-njin woí.
429	Id. (mondeling).	Liá-kaì ngai oì kông-tjôn T^{c}ong-njin woí.
430	Ik heb dit nog niet in eene andere taal vertaald.	Ngai mang jiú kông (*of* siâ) liá-kaì tjôn p^{c}et-jōng-fā.
431	Kan men het op een andere manier zeggen?	Han. jiú p^{c}et-jōng kông mo. Han jiú mā-kaì p^{c}et-jōng kông mo.
432	Ik denk, dat het zoo ook goed is.	Ngai k^{c}ám-tô an-njiong tú hô.
433	Niemand zegt het.	Mo njin kông.
434	Van 10 menschen zeggen het geen twee ($\frac{1}{5}$ zegt het niet).	Sjip njin mo liông-kaì njin kông.
435	Het klinkt niet goed.	M-hô t^{c}ăng.
436	Wat beteekent »njiun"?	Liá-kaì njiun njiōng-pán kông.
437	»Sjak-kû" en »sjak-t^{c}eu" beteekenen hetzelfde.	Sjak-kû laú sjak-t^{c}eu jít-jōng kông.
438	Hoe noemen de Chineezen dit?	Liá-kaì T^{c}ong-njin hàm mā-kaì.
439	Hoe noemen de Chineezen den vader van hun' vader?	â-pá kaì ja-tsɛ T^{c}ong-njin hàm mā-kaì.
440	Vaders vader is grootvader.	Ja-tsɛ kaì â-tiá hè â-kúng.
441	Lees (het) nog eens.	T^{c}uk-ká jít-lín.
442	Wat karakter (letter) is dit?	Li-tják mā-kaì sɛ̄.
443	Wat beteekent dit karakter?	Li-tják sɛ̄ kông mā-kaì.
444	Wat is de uitspraak van dit karakter?	Li-tják sɛ̄ mā-kaì jím.
445	Wat beteekenen deze vijf karakters?	Liá nĝ-tják sɛ̄ kông mā-kaì; » » » » njiōng-pán kông.
446	Wat zegt men in de spreektaal?	P^{c}ak-fā kông mā-kaì.

447	Dit karakter beteekent stellig »kleine weg".	Li-tják sɛ̄ tʿɪn-tjʿok hè kông sè-tʿiau-lū.
448	Deze twee karakters hebben dezelfde uitspraak.	Li liông-tják sɛ̄ tʿung-jím.
449	Deze twee karakters beteekenen hetzelfde.	Li liông-tják sɛ̄ jít-jōng kông.
450	Onder welk klassenhoofd behoort dit karakter?	Liá sɛ̄ njip mā-kaì pʿú.
451	id.	Liá sɛ̄ njip kî-tó-hō-kaì pʿú.
452	Uit hoeveel strepen bestaat het?	Jiú kî-tó wak.

HOOFDSTUK III.

I. HUISHOUDELIJKE ZAKEN.

1	Breng thee.	Kóng tsʿa loi. Ná tsʿa loi.
2	Haal het eten.	Kiâm sjit-wut-loi. Ná sjit-wut loi.
3	Roep den koelie.	Hàm tsò-kúng-kaì loi. Hàm tsò-kúng-njin loi.
4	Ik wil baden.	Ngai oì sê-liong. (Zie verder woordenlijst onder *baden*).
5	Er is geen water.	Mo sjuî.
6	Hoe maakt ge het? (Lett. Hebt ge al rijst gegeten?)	Nji sjit-fōn mang.
7	Is er rundvleesch?	Jiú njiu-njiúk mo.
8	Is er geen rundvleesch?	Mo njiu-njiúk.
9	Er is schapevleesch. (Lett. geitevleesch.)	Jiú jong-njiúk.
10	Breng brood.	Kiâm miān-paú loi.
11	Breng warm water.	Kiâm sjaú-sjuî loi.

12	Ik wil geen arak.	Ngai m-oì tsiû.
13	Roep den kok.	Hàm tsûng-ja loi.
14	Hij is nog niet teruggekomen.	Ki mang tjôn-loi.
15	Is er melk?	Jiú nèn mo.
16	Er is een beetje.	Jiú jít sút. Jiú jít sít. Jiú jít tít-tsɛ.
17	Is het goed?	Hô m-hô.
18	Niet zeer goed. (Alle 10 tiende deelen zijn niet goed).	Mo kî-tó hô. Mo sjip-fún hô.
19	Zet het hier neer.	Piòng ts^{c}oí-li.
20	Dit zijn kippeneieren (geen eendeneieren).	Li-kaì hè kaí-tj^{c}ún (m-hè áp-tj^{c}ún).
21	Het zijn geen groote.	Mo kî-t^{c}aɪ-tsɛ. Mo kî-t^{c}aɪ-kaì.
22	Kleine zijn beter dan groote.	Sè-kaì hô-kò t^{c}aī-kaì.
23	Is dit eetbaar?	Liá-kaì (= Li kaì) hô-sjit mo.
24	Ja.	Hô-sjit.
25	Zijn er kippen?	Jiú kaí mo.
26	Wat is dit?	Liá mā-kaì. Liá hè mā-kaì.
27	Is er nog (meer)?	Han jiú mo.
28	De kok is gekomen.	Tsûng-ja loi ló.
29	Schuift hij opium?	Ki sjít sjit á-p^{c}iàn mo. Ki hè sjit á-p^{c}iàn-ján-kaì mo.
30	Ik weet het niet zeker.	Ngai m-tí sjit-ts^{c}aì. Ngai m-tó tí. Jiú sjit, mo sjit, ngai m-tí.
31	Wie is hij?	Mā-njin ki. Ki hè mā-njin.
32	Hij is een Chinees.	Ki hè T^{c}ong-njin.

II. ALGEMEENE ZAKEN.

1	Kom hier!	Loi tà-li. Loi ts^{c}ó-li. Loi li. Loi.
2	Wie is gekomen?	Mā-njin loi.
3	Niemand is gekomen.	Mo njin loi.
4	Wie is dat?	Kai-tják (hè) mā-njin.
5	Ik weet het niet. (Ik ken hem niet).	Ngai m-tí. M-tí. (Ngai m-sjít ki).
6	Hij is geen goed man.	Ki m-hè hô-njin.

7	Gelast hem weg te gaan. Jaag hem weg.	Hàm ki tseû. Tuí (*of* kôn) ki tseû.
8	Open de deur. Ontsluit de deur.	K^{c}oí mun. K^{c}oí mun-sô.
9	Sluit de deur.	Ts^{c}ón̦ mun. (zie verder woordenl. onder *sluiten*).
10	Roep den bediende. Roep den koelie.	Hàm ká-t^{c}ung loi. Hàm tsò-kúng-njin loi.
11	Kom gauw.	Máng-máng loi.
12	Waar is de koelie?	Lā-wui tsò-kúng-kaì. Tsò-kúng-kaì ts^{c}aì lā-wui.
13	Is hij gekomen? Is hij nog niet gekomen?	Jiú loi mo. Ki loi mang.
14	Roep hem terug.	Hàm ki (tò) tjôn-loi.
15	Kom morgen.	Sjau-tsô loi. Min-tjaú-njít loi.
16	Hij behoeft niet terug te keeren.	Ki m-sɛ̂ (tò) tjôn-loi.
17	Hij kan niet komen, hij is ziek.	Ki loi m-tét, ki jiú p^{c}iăng.
18	Roep een ander.	Ham p^{c}et-njin (*of* p^{c}et-sa) loi.
19	Hij wil niet komen.	Ki m-oì loi. Ki m-siōng loi.
20	Kom met mij mee.	Laú ngai loi. T^{c}ung ngai loi.
21	Hoeveel menschen zijn daar?	Jiú kî-tó njin un-tsɛ. Un-tsɛ jiú kî-tó njin.
22	Meer dan tien.	Sjip-kò-kaì. Sjip-kî-kaì. Sjip-lang-kaì.
23	Te samen zijn er 60 menschen.	Lúng-tsûng jiú liúk-sjip-kaì (*of* liúk-sjip njin).
24	Zijn er kinderen? Zijn daar kinderen?	Jiú sẹ-njin mo. Un jiú sè-njin mo.
25	Dit is een jongen.	Li-tják hè laì-tsɛ̂ (*of* laì-tsɛ).
26	Is dit een jongen of een meisje?	Li-tják hè laì-tsɛ̂ (= laì-tsɛ) (fan) hè moì-tsɛ̂ (= moì-tsɛ).
27	Hij is in mijn dienst.	Ki ts^{c}ōn ngá kúng-ts^{c}ian.
28	Wie is uw meester.	Mā-njin hè njiá theu-ká.
29	Hij is een Hakka.	Ki hè hák-njin.
30	Hij is geen dorpsgenoot van u.	Ki m-hè laú nji k^{c}iûng-wuī-kaì (= ts^{c}ò-p^{c}u-kaì).

31	Waar woont hij?	Ki lā-wui het.
32	Ver van hier.	Jân kò li-(tse).

III. ALGEMEENE ZAKEN.

1	Hoe laat is het?	Kín-hā tâ kî-tó tiâm. Tâ kî-tó tiâm (tjúng).
2	Half elf.	Sjip tiâm pàn.
3	Kom om vier uur terug.	Tâ sì tiâm (tjúng) tò-tjôn-loi.
4	Zeg hem om te wachten.	Hàm ki tên (hā).
5	Kom langzaam hier.	Mān-mān loi-(li). Tiám-tiám loi (li).
6	Om hoe laat dineert gij?	Nji tâ-kî-tó tiâm (tjúng) sjit-jā.
7	Om hoe laat ontbijt gij?	Nji tâ-kî-tó tiâm (tjúng) sjit-tjaú.
8	Het is van daag zeer warm.	Kín-njit (hè) hô-sjaú (= hô-njiat).
9	Het is niet zeer warm. Het is niet al te warm.	Mo sjip-fún sjaú. Mo kî-tó-sjaú.
10	Gisteren was het ook zeer warm.	Ts^có-pú-njít tú-hô-sjaú (= já hè hô-sjaú).
11	Heden is het warmer dan gisteren.	Kín-njít sjaú kò ts^có-pú-njít.
12	De volgende maand zal het zeer koud zijn.	Hā-tják-njiat hô-láng.
13	Morgen is het eind van de maand.	Sjau-tsô keù-njiat.
14	Het was van nacht zeer koud.	Ts^có-pú-àm hô-láng. Ts^có-pú-jā liú-teù-láng.
15	Is dit een groote of een kleine maand?	Li-tják njiat-thaı fan-hè njiat-siaû.
16	Eenige dagen geleden was er een tyfon.	Theu-kî-njít tâ-fúng ts^caí.
17	Is er nu wind?	Kín-hā jiú fúng mo.
18	Het regent nu.	Kín-hā lok-sjuî.
19	Breng mij een paraplui.	K^cia ki-tjá pún ngai.
20	In den zomer regent het erg.	Hā-t^cián lok t^caı-sjuî. Sì-ngĝ-liúk-njiat lok-sjuî tó.

21	Is er volk in de straten?	Kaí-lū jiú njin mo.
22	Ik wil in den namiddag uitgaan.	Há-tjiù ngai oì tjʿút-hì.
23	Roep de koelies om den draagstoel te dragen.	Hàm kʿiaū-fú loi kóng-kʿiaū.
24	Zijn hier paarden?	Tsʿó-li jiú má mo.
25	Ik denk, dat het geen goede zijn.	Ngai siōng ki m-hè hô-kaì.
26	Ik durf over dag niet uitgaan.	Njít-sjin-tʿeu ngai m-kâm tjʿút-hì.
27	Het is te warm.	Jiú teú-sjaú. Jiú tó-sjaú. Sjaú kò tʿeu.
28	Roep iemand om den punka te bewegen.	Hàm njin loi tuî tiaù-sjàn (= fúng-sjàn).
29	Gij behoeft (den punka) niet te bewegen.	Nji m-sɛ̂ tuî ló.
30	Ik transpireer.	Ngai tjʿút hōn.
31	Dat is niets. Dat kan niet schelen.	Mo sióng-kón.
32	Ik ben bang kou te vatten.	Ngai kiáng láng-tô.

IV. ALGEMEENE ZAKEN.

1	Wat is dit? Wat is dit voor een ding?	Liá mā-kaì. Liá mā-kaì túng-sí.
2	Dit is boter.	Liá-kaì hè njiu-jiu. Li-kaì hè *etc.*
3	Zijn er vruchten?	Jiú kô-tsɛ mo.
4	Er zijn twee soorten.	Jiú liōng jōng.
5	Welke soorten?	Mā-kaì jōng-kaì. Njiōng-pán jōng.
6	Er zijn pisangs en ananassen.	Jiú kiúng-tsiaú, jiú wong-li.
7	Zijn er nog andere soorten?	Han jiú pʿet-jōng mo.
8	Er zijn geen andere soorten.	Mo pʿet-jōng. Mo pʿet-jōng-kaì.
9	Breng mij een licht.	Ná tén-fô loi.
10	Zijn er brieven gekomen?	Jiú sìn loi mo.
11	Vanwaar komt deze brief?	Liá-sìn lā-wui-loi-kaì.
12	Deze brief komt van Montrado.	Liá-sìn Tâ-la-luk loi.
13	Is er antwoord? (schriftelijk — mondeling).	Jiú fui-sìn mo. Jiú fui-jím mo.

14	Er is geen antwoord.	Mo fui-sìn.
15	Breng mij een' stoel.	Tón (= Teú) kaú-jî pún ngai.
16	Leg dit op de tafel.	Liá-kaì piòng tsók-sjōng.
17	Wanneer is dit gekomen?	Liá-kaì kî-sji loi-kaì.
18	Wanneer zijt gij gekomen? Wanneer komt gij?	Nji kî-sji loi-ló. Nji kî-sji loi.
19	Breng mij pen en inkt.	Kiâm jít-ki-pít laú met-sjuî loi pún ngai.
20	Op de tafel ligt een potlood.	Tsók-sjōng jiú jít-ki jan-pít.
21	Zijn er menschen in dit huis.	Liá wúk-tû jiú njin mo.
22	Dit huis heeft zeven kamers.	Li-kián-wúk jiú tsʿít-tják kián fong.
23	Heeft het een tuin?	Jiú jan-sô mo.
24	Het heeft een kleinen tuin.	Jiú sè-jan. Jiú sè jan-sô.
25	Waar is uw meester?	Njiá tʿeu-ká tsʿoí lā-wui.
26	Hij is uit.	Ki tjʿút-kaí hì. Ki tjʿút-mun hì.
27	Wanneer zal hij terug zijn?	Kî-sji ki tjôn loi.
28	Hij heeft het niet gezegd.	Ki mo kông. Ki mo wā.
29	Is uw meesteres te huis?	Njiá-kaì fû-njin-ká (= theu-ká-pʿo) jiú tsʿoí wúk mo.
30	Zij ging met mijn' meester uit.	Ki tʿung tʿeu-ká tjʿút-hì.
31	Als uw meester terug komt, zeg hem,	Njiá tʿeu-ká tjôn-loi, wā ki tí.
32	Dat ik morgen terug zal komen.	Ngai sjau-tsô tò tjôn-loi.

V. ALGEMEENE ZAKEN.

1	Wat zegt hij?	Ki wā mā-kaì.
2	Hij zegt, dat hij geen geld heeft.	Ki wā ki mo tsʿian (= mo njiun).
3	Geef hem wat geld.	Pún-teú tsʿian ki.
4	Kunt ge lezen?	Nji sjít-sɛ̧ mo.
5	Ik kan niet lezen.	Ngai m-sjít-sɛ̄.
6	Vraag den leermeester om te komen.	Tsʿiâng sín-sáng loi.
7	Hoe is uw (hooge) familie-naam?	Nji kó-siàng (= sjōng-siàng) mā-kaì.

8	Hoe is uw familie-naam?	Nji siàng mā-kaì.
9	Kunt gij Chineesch spreken?	Nji woɪ kông T^{c}ong-njin-woí (= T. n. wā) mo.
10	Ik kan het, hoe is je voornaam?	Woɪ, nji mā-kaì miang.
11	Ik ben Chinees.	Ngai hè T^{c}ong-njin.
12	Hij is een Engelschman.	Ki hè Jìn-kuét-njin. Ki hè fung-mó-njin.
13	Gij zijt geen ingeborene van de plaats.	Nji m-hè pûn-t^{c}ɪ-njin.
14	Hij is een man van Kia-ying-tsjoe.	Ki hè Ká-jìn-tjiú-njin.
15	Er zijn veel Chineezen te Singapoera.	Sín-ká-pú jiú hô-tó T^{c}ong-njin.
16	Houdt gij hiervan?	Nji tjùng-jì li-kaì mo.
17	Woont ge hier gaarne?	Nji tjùng-jì ts^{c}oí-li-het mo.
18	Ja.	Tjùng-jì.
19	Zeg hem terug te keeren.	Hàm ki tjôn-hì.
20	Pak dien man op.	Tsók kai-tják-njin.
21	Wat doet hij?	Ki tsò mā-kaì.
22	Hij is een dief.	Ki hè ts^{c}et. Ki hè tsò-ts^{c}et.
23	Wat heeft hij gestolen?	Ki t^{c}eú mā-kaì túng-sí.
24	Nu heeft hij niets gestolen.	Kín-hā ki mo t^{c}eú mā-kaì (túng-sí).
25	Heeft hij iemand geslagen?	Ki tâ (-tô) njin mo. Ki jiú tâ njin mo.
26	Ja, hij is een slecht man.	Jiú tâ, ki hè ók-njin.
27	Hij heeft slechte streken uitgevoerd.	Ki jiú tsò ts^{c}á-sɛ̄.
28	Hij behoort gestraft te worden.	Jín-tóng oì fat-ki.
29	Sluit hem 14 dagen in de gevangenis op.	Kìm ki àm-kián sjip-sì njít.
30	Geef hem daarna 20 rottanslagen.	Ts^{c}aì-heū tâ ki njɪ-sjip hā t^{c}en.
31	Als hij geslagen is laat hem dan gaan.	Tâ-liaû ki, ts^{c}iū fòng ki tseû.

32	Zeg hem, dat hij het niet weer doet.	Wā ki tí m-hô fán tsò an-njiong.

VI. FAMILIEBETREKKINGEN.

1	Wie zijt gij?	Nji hè mā-njin.
2	Hij is mijn vader.	Ki hè ngá â-tiá.
3	Hebt ge nog eene moeder?	Nji han jiú â-mé mo. Nji han jiú oí-tsɛ mo.
4	Wanneer zijt gij getrouwd?	Nji kî-sji kaú lô-p^{c}o.
5	Meer dan 10 jaar geleden.	Tsô sjip lang njian kaú. Tsô sjip-kò njian kaú liaû.
6	Hoeveel kinderen hebt gij?	Nji jiú kî-tó-tják sè-njin.
7	Ik heb een paar (lett. 2 à 3).	Jiú sám-liông tják. Jiú liông-sám tják.
8	Hoe oud is het oudste?	T^{c}aɪ-kaì jiú kî-tó soì.
9	Het oudste is een meisje, (een jongen).	T^{c}aɪ-kaì hè moì-tsɛ, (hè laì-tsɛ).
10	Is zij getrouwd?	Ki tj^{c}út-kà mang. Ki kaú lô-kúng mang.
11	Hoeveel broeders hebt gij?	Nji jiú kî-tó hiúng-t^{c}ɪ.
12	Een ouderen en een jongeren broeder.	Jít-tják â-kó, jít tják â-t^{c}aí (= lô-t^{c}aí).
13	Hebt gij zusters?	Jiú tsɛ̂-moì mo.
14	Ik heb een oudere en een jongere zuster.	Jít-tják â-tse (= t^{c}aī-tse), jít-tják lô-moì.
15	Zijt ge al getrouwd?	Nji kaú lô-p^{c}o mang.
16	Ik ben verloofd, maar nog niet getrouwd?	Ngai t^{c}ɪn-lî, mang kaú-tjôn.
17	Wanneer trouwt gij?	Kî-sji nji kaú-tjôn.
18	Dat is nog niet zeker.	Mang t^{c}ɪn-tj^{c}ok.
19	Ik denk, dat ik het volgende jaar zal trouwen.	Ngai siōng kò-lɪ-njian ts^{c}iū kaú-tjôn-loi.
20	Waarom huilt dat kind?	Li-tják sè-njin kiaù mā-kaì (= tsò-mā-kaì kiaù).
21	Het heeft honger.	Ki tû-kí.

22	Geef het eten. Geef het de borst.	Pún ki sjit. Pún ki sjit nèn.
23	Roep de kindermeid om het te dragen.	Hàm sɛ̄-nĝ nâm-ki.
24	Neem het mee naar buiten om te wandelen.	Taì ki tjʿút-hì hang.
25	Het wil niet komen.	Ki m-hên loi.
26	Het kan niet schelen of het wil of niet.	M-lūn ki hên m-hên.
27	Dat is mijn neef (broeders kind).	Kai-tják hè ngá tjʿit-tsɛ.
28	Is hij een inboorling van de plaats?	Ki hè pûn-tʿɪ-njin mo.
29	Waarom komt hij hier?	Ki loi li tsò mā-kaì.
30	Hij is gekomen om goederen te koopen.	Ki loi maí túng-sí.
31	Wanneer wil hij terugkeeren?	Kî-sji ki oì tjôn-hì.
32	Over twee of drie dagen.	Liông-sám njít.
	(Zie Woordenlijst onder: Broeder, Zuster, Oom, Tante, Schoonvader, Schoonmoeder, Schoonbroeder, etc.).	

VII. VERGELIJKINGEN EN TEGENSTELLINGEN.

1	Deze man is zeer groot.	Li-tják njin hè kó-tʿaɪ.
2	Ik ben kleiner. Ik ben klein. Ik ben kleiner dan hij.	Ngai kò-aî. Ngai aî. Ngai aî kò ki.
3	Die koe is vet.	Kai-tják njiu hè pʿui.
4	Dit schaap is mager.	Li-tják mian-jong hè seù.
5	Dit touw is te lang.	Li-tʿiau sók tjʿong kò-tʿeu (= tʿét-tjʿong).
6	Deze draad is te kort, niet (lang) genoeg om te gebruiken.	Li-tʿiau siàn tʿét-tôn, m-keù sɛ̂ (= m-keù jūng).
7	Dit is een zeer groot huis.	Li-kián wúk (hè) hô-tʿaɪ kián.
8	Deze stoel is een sterke (stoel).	Li tjóng kaú-jî hè tsòng-kaì (= tjû-kù-kaì).
9	Deze tafel is zeer zwak.	Li tjóng tsók hè hô-faɪ-kaì.

10	Hij is zeer sterk.	Ki jiú teú-tsòng-kʿiàn.
11	Ik ben zwakker dan hij.	Ngai njión-njiók kò ki.
12	Deze weg is veel te smal, men kan er niet loopen.	Li-tʿiau lū kʿiap(= hap) kò-tʿeu, hang m-tét.
13	Dit tafelkleed is nat.	Li-fón tsók-pù hè sjíp.
14	Droog het, en breng het daarna in huis terug.	Saì-tsaú loi (= saì-tsaú ki), tsʿiū ná-tjôn wúk-ká.
15	Deze rots is zeer hard.	Li-tják sjak-tʿeu hè hô-ngāng.
16	Mijn kussen is zeer week.	Ngá-kaì tjîm-tʿeu nem-nem.
17	Uw handen zijn vuil.	Njiá liông-tják sjiû hè lā-sáp.
18	Het ware beter ze te wasschen.	Nji hô sê lang-lɪ loi.
19	Ik wil heet water hebben.	Ngai oì sjaú sjuî.
20	Ik wil geen koud water.	Ngai m-oì láng sjuî.
21	De zee is zeer diep.	Tʿaɪ-hoî hè hô-tjʿîm.
22	Rivieren zijn ondieper dan de zee.	Ho hè tsʿiân kò hoî.
23	Het is zeer ver over water.	Sjuî-lū hô jân.
24	Over land is het de helft dichter bij.	Tâ-sán (= tâ-liáng)-lū hì hè kʿiún jít pàn.
25	Die pisangs zijn nog niet rijp.	Kai-téu kiúng-tsiaú mang wong.
26	Deze Chinaasappelen zijn te onrijp.	Li-teú kám-tsɛ sjip-fún tsʿiáng.
27	Ik wil die eieren niet te hard gekookt hebben.	Ngai m-oì kai-teú kaí-tjʿún sjuk kò-tʿeu.
28	Ik wil die oesters rauw eten.	Kai-téu o ngai oì sjit sáng.
29	Er zijn zeer veel waterbuffels.	Jiú hô-tó sjuî-njiu.
30	Hier zijn zeer weinig geiten.	Li-tsɛ, jong jiú teú-sjaû.
31	Hij is een zeer schrandere man.	Ki hè hô tsʿúng-min-kaì (= fún-min-kaì).
32	Jij bent zeer stom.	Nji hè hô ngà-kaì-njin.

(Zie verder 231—251).

VIII. GELDZAKEN.

1	Een dollar.	Jít-kʿeú. Jít jan. Jít kʿeú tsʿian. Jít kʿeú njiun.

2	Anderhalve dollar. Een gulden (zie Wdnl. onder *Gulden*).	Jít-kᶜeú-pàn. Jít tûn.
3	Een halve dollar.	Pàn-kᶜeú.
4	Meer dan een dollar.	Kᶜeú-lang.
5	Dit »njiun" is moeilijk uit te spreken.	Njiun hè nan-kông. Njiun-sɛ̄ hè hô-nan kông.
6	Zegt gij het op deze manier?	Nji hè an-njiong kông mo.
7	Dat is gemakkelijker.	Ká-kaì kò jung-jɪ.
8	Een dollar is verdeeld in 10 tiencentstukken.	Jít kᶜeú fún sjip kók.
9	Een »kók" is verdeeld in 10 centen.	Jít kók tsᶜian fún sjip tsiám.
10	Tien dollar zes en zestig cent.	Sjip-kᶜeú liúk-kók liúk-tsiám.
11	Een tahil (zie Wdnl. onder *Tahil*).	Jít lióng.
12	Een tahil is ongeveer gelijk aan 1½ dollar (in gewicht).	Jít lióng tsáng mo kî-tó hè jít-kᶜeú-pàn (tjᶜúng).
13	Negen mace (= $^9/_{10}$ tahil).	Kiû tsᶜian (njiun).
14	Negen cash (negen Chineesche tinnen duiten).	Kiû tják tsᶜian.
15	1.767 tahil.	Jít lióng, tsᶜít tsᶜian, liúk fún, tsᶜít (li).
16	Hoeveel is een dollar nu waard?	Kín-hā jít-kᶜeú njiun sɛ̂ kî-tó.
17	Duizend veertig (cash).	Sɛ̂ jít-tsᶜián lang sì-sjip.
18	Hoeveel tractement wilt gij per maand?	Jít-kaì njiat (jít-tják njiat) nji oì kî-tó kúng-tsᶜian.
19	Ik wil vier dollars per maand.	Jít-kaì njiat ngai oì sì-kᶜeú-njiun kúng-tsᶜian.
20	Dat is te veel.	Tᶜét-tó. Tᶜét-tó kò tᶜeu.
21	Als ik voor mijn eigen eten zorg is het niet te veel.	Jok-hè sjit tsᶜɛ̄-ká m-woɪ tó.
22	Natuurlijk zorgt ge voor uw eigen eten.	Tᶜɪn-tjᶜok sjit nji tsᶜɛ̄-ká.
23	Voor minder loon werk ik niet.	Kúng-tsᶜian kâm, ngai m-tsò.
24	Hebt gij zulk werk reeds gedaan?	Nji tsò-kò an-njiong-kaì sjiû-njɪ mang.

25	Ik heb het eens gedaan.	Ngai tsò-kò jít-paî (*of* sjang-paî).
26	Gij moet dit geld niet uitgeven.	Nji m-hô sê liá-kaì ts^{c}ian.
27	Gij moet het naar huis zenden.	Nji t^{c}ɪn-tj^{c}ok oì kì-tjôn njiá wúk-ká hì.
28	Speelt hij (om geld)?	Ki jiú tû-ts^{c}ian mo (= tû kiaû mo = tû pók mo).
29	Ik denk van wel.	Ngai k^{c}ám (= siōng) ki p^{c}à jiú tû. Ngai nut ki jiú tû.
30	Als hij speelt wil ik hem niet in dienst nemen.	Ki jiú tû-ts^{c}ian (= ki hè haù-tû-kaì njin) ngai m-oì jūng ki.
31	Vertel hem, wat ik zeg.	Kông ki tí ngai-wā-kaì. Wā ki tí ngai kông-kaì. Tsóng ngai-kông-kaì wā ki tí.
32	Hij zegt, dat hij het niet weer zal (durft) doen. (Zie Woordenlijst onder Gulden, Tahil, etc.).	Ki wā: hā-paî m-kâm tsò-ló.

IX. HANDEL.

1	Hoeveel geld is dit?	Li jiú kî-tó ts^{c}ian.
2	Hoeveel is de prijs van dit?	Li-teú kî-tó (= mā-kaì) kà-ts^{c}ian.
3	Het is te duur.	Kuì kò t^{c}eu. T^{c}ét kuì.
4	Ik koop het niet.	Ngai m-maí. Ngai m-oì.
5	Zijn er nog goedkooper?	Han jiú kò-p^{c}ian-nji-kaì mo.
6	Deze is goedkooper.	Liá-kaì (hè)kò-p^{c}ian-nji.
7	Hoe verkoopt gij deze?	Li-téu njiōng-pán maɪ.
8	Verminder uw prijs.	Nji kâm-teú-tsɛ.
9	Verhoog uw bod.	Nji t^{c}iám-teú-tsɛ.
10	Gij verkoopt duur.	Nji maɪ àn-kuì.
11	Is het goed?	Hô mo.
12	Deze zijn de beste.	Li-teú sjōng-hô-kaì. Li-teú hè kò-hô-kaì (= hè tjì-hô-kaì).
13	Zijn er nog betere.	Han jiú kò-hô-kaì mo.
14	Haal betere en laat mij die zien.	Kiâm kò-hô-kaì loi,pún ngai k^{c}òn.

15	Indien het bruikbaar is, wil ik het koopen.	Hap-jūng-kaì ngai oì maí.
16	Het kan niet schelen of ze duurder zijn.	Kuì-teú-kaì ngai mo-sióng-kón.
17	In geheel Hongkong zijn er geen betere.	Tʻúng Hióng-kông mo kò-hô kò liá-kaì.
18	Het is namaak.	Hè kâ-kaì.
19	Neen, het is echt.	M-hè, hè tjín-kaì.
20	Gij kunt geen goede van slechte onderscheiden.	Nji m-sjít tjín-kaì kâ-kaì. Nji m-sjít hô-faɪ-kaì.
21	Ik ben bang, dat het oud is.	Ngai kiáng-pʻà hè kʻiū-kaì.
22	Dit is zonder nut. Dit is niet te gebruiken.	Hè mo-jūng-kaì. Liá-kaì mo-jūng.
23	Hij wil tegen een (te) hoogen prijs verkoopen.	Ki oì maɪ kò-kà. Ki oì maɪ kó-kà.
24	Gij biedt te weinig.	N i tjʻút kà-tsʻian sjaû-kò-tʻeu (= tʻét sjaû).
25	Het is nog niet de inkoopsprijs.	M-keù pûn(-tsʻian).
26	Hoelang kan het gebruikt worden?	Sɛ̂-tét (= Jūng-tét) jiú kî-tó kiû.
27	Ik sta er voor in, dat het vier jaar uithoudt.	Ngai paú nji sɛ̂ sì njian.
28	Als het goedkoop is, wil ik (het) koopen.	Hè pʻian-nji, ngai oì maí.
29	Wat is het kapitaal en de interest?	Pʻûn-tsʻian kî-tó, lɪ-tsʻian kî-tó.
30	De interest is drie dollar per maand.	Jít-kaì-njiat (= Jít-tják njiat) lɪ-tsʻian sám kʻeú. Lɪ-tsʻian sám-kʻeú jít-kaì njiat.
31	(Dat is) een hooge interest.	Lɪ-tsʻian tʻét tó. Lɪ-tsʻian kó-tjʻúng. Hô-taɪ lɪ-tsʻian.
32	Neen, het is een lage interest. (Zie 287—294).	M-hè, lɪ-tsʻian hè kʻiáng.

X. HANDEL.

1	Welken handel drijft hij? Wat is zijn beroep?	Ki tsò mā-kaì sén-lí. Ki tsò mā-kaì tʻeu-lū.
2	Ik ben groothandelaar.	Ngai tsò tʻaɪ-sén-lí.
3	Waar is uw winkel?	Njiá tiàm tsʻaì (= tsʻó) lā-wui.
4	Hoe is de naam (van den winkel)?	Hè mā-kaì sɛ̄-hō (= tiàm-miang = tjaú-pʻai).
5	Hoe lang drijft gij handel?	Nji kî-kiû tsò sén-lí. Nji tsò sén-lí jiú kî-kiû. Nji tsò kî-kiû sén-lí.
6	Roep den verkoop-bediende.	Hàm maí-fò-wut-kaì loi.
7	Hebt ge de rekeningen opgemaakt?	Nji jiú sòn-sɛ̄ mang.
8	Ik heb ze nog niet geheel zuiver opgemaakt.	Ngai mang sòn tʻɪn-tjʻok.
9	Iedere maand moet ge die opmaken.	Njiat-njiat nji (tʻɪn-tjʻok) oì sòn-sɛ̄.
10	Deze rekening is niet goed (klopt niet).	Li tʻiau-sɛ̀ m-tjʻok.
11	Tel nog eens na.	Oì sòn-kò.
12	Is dit geld al nagezien?	Li-teú njiun tsʻa-kʻòn-kò mang.
13	Roep den essayeur om het na te zien.	Hàm kʻòn-njiun sɛ́-fū (= sín-sáng) loi kʻòn (= tsʻa)-kò.
14	Als er slechte stukken zijn, verwissel ze.	Jiú faɪ (= m-hô)-kaì, wōn (= kaù)-kò..
15	Weeg deze dollars.	Tjʻìn-kò li-teú kʻeú-njiun.
16	Tien zijn een beetje te licht.	Jiú sjip-tják kò-kʻiáng jít-tít-tsɛ.
17	Roep den boekhouder.	Hàm tsʻoi-kʻù loi. Hàm lí pʻú-sɛ̀-kaì loi.
18	Dit is de chef.	Li-tják hè lí-tsûng-sɛ̀.
19	Heeft hij een aandeel in de zaken?	Ki jiú njip fūn mo.
20	Wat goederen zijn dit?	Li-teú hè mā-kaì fò-wut.
21	Allerlei verschillende goederen.	Lúng-tsûng hè tsʻap-fò.

22	Zijn er invoerrechten van betaald?	Jiú tâ-hiông mo. Jiú tâ-kò hiông mo.
23	Ja.	Tâ liaû hiông.
24	Hij wil een nieuwen winkel openen.	Ki siōng oì kʻoí jít-kián sín tiàm (= sín pʻù-tiàm).
25	Ik vrees, dat hij zijn kapitaal zal verliezen.	Ngai kiáng-(pʻà) ki sjat-pûn.
26	Hier is geen handel.	Li-tsɛ mo sén-lí.
27	Waar is zijn winkel?	Lā-wui kiá-kaì tiàm(-pʻù).
28	Zet deze goederen in het magazijn.	Li-teú fò piòng njip tsʻān-foug.
29	Morgen, Zondag, kom ik niet.	Sjau-tsô Lí-paì-njít, ngai m-loi.
30	Wanneer vertrekt de stoomboot?	Fô-sjon kî-sji kʻoí.
31	Hoeveel passagiers zijn er?	Jiú kî-tó njin táp-hák (= táp-sjon).
32	Ik moet brieven verzenden. Ik moet brieven beantwoorden.	Ngai oì kì-sìn. Ngai oì táp-sìn.

XI. GENEESKUNDE.

1	Dit is een dokter.	Liá-njin tsò sín-sáng. Liá njin tsò jí-jok sín-sáng.
2	Hoeveel dokters zijn hier?	Tsʻoí li-tsɛ jiú kî-tó jí-jok sín-sáng.
3	Zijn daar Chineesche dokters?	Tsʻó un jiú Tʻong-njin sín-sáng mo.
4	Ik ben vandaag niet al te wel.	Kín-njít ngai m-tó tsʻɛ̄-jan.
5	Wat scheelt u?	Jiú mā-kaì pʻiāng. Lā-wui m-tsʻɛ̄-jan.
6	Ik heb hoofdpijn.	Ngai tʻeu-na-tʻùng (= tʻeu-na-hin).
7	Zijt gij vroeger ziek geweest?	Tʻeu-paî nji jiú pʻiāng mo.
8	Neen. Ja.	Mo. Jiú.
9	Mankeert je nog iets anders?	Han-jiú mā-kaì pʻiāng mo.
10	Ik heb ook buikpijn.	Ngai han jiú tû-pʻiāng.
11	Dit beteekent niet veel.	Liá-kaì mo-sióng-kón. M-hè tʻaı-sɛ̄. Hè siaû-sɛ̄.

12	Neem een beetje medicijnen.	(Oì) sjit tít jok (tsε).
13	Welke medicijn moet ik innemen?	Ngai oì sjit mā-kaì jok (hô).
14	Wacht tot ik uit het hospitaal terugkeer.	Tên ngai hì pʻiāng-njin-wúk tjôn-loi.
15	Ik zal iemand medicijn voor u laten brengen.	Ngai hàm jít-sa kiâm jít-tít-jok pún nji.
16	Deze man heeft koorts.	Li-tják njin pót-láng (= pót-hon).
17	Ik heb koorts.	Ngai pót-láng.
18	Is uw keel droog?	Njiá heu-len tsaú mo.
19	Ja.	Tsaú.
20	Het is niet goed zooveel water te drinken.	M-hô sjit àn-tó sjuî.
21	Drink een weinig kippenbouillon.	Sjit jít-tít kaí-tʻóng.
22	Wanneer de koorts voorbij is, zal de keel niet meer droog zijn.	Láng hó-liaû, heu-len m-woɪ tsaú.
23	Hoest hij?	Ki jiú tsʻúk mo. Ki jiú kʻét mo. Ki hè tâ-sjóng-fúng mo.
24	Soms doet hij het, soms niet.	Sjang-hā jiú, sjang-hā mo.
25	Drinkt hij (arak)? Drinkt hij dikwijls arak?	Ki jiú sjit tsiû mo. Ki paî-paî sjit-tsiû mo.
26	Ik vrees, dat hij opium schuift.	Ngai kiáng-pʻà ki sjit á-pʻiàn-ján.
27	Misschien doet hij het.	Kâm-pʻà ki jiú sjit.
28	Hij is een sterk man.	Ki hè jiú-lit-(kaì-njin).
29	Heeft hij anti-opiumpillen gebruikt?	Ki jiú sjit kaì-ján-jan mo.
30	Hij zegt, (dat zij) zonder nut (zijn).	Ki wā: mo-jūng.
31	Hoe weet hij dat?	Njiōng-pán ki tí jiú-jūng mo-jūng (= ki tí hô m-hô).
32	Zijn ziekte kan niet genezen worden.	Kiá pʻiāng hô m-tét. Kiá pʻiāng m-woɪ hô.

(Zie 270—286).

XII. GODSDIENST.

1	Dit is een klooster. (Boeddhistisch).	Li-kián-wúk hè ám-t^{c}ong (= tsaí-t^{c}ong).
2	Zijn er priesters?	Jiú wo-sjōng mo.
3	Er zijn geen priesters, er zijn priesteressen.	Mo wo-sjōng jiú ni-kú.
4	Hoeveel zijn er?	Jiú kî-tó.
5	Meer dan twintig.	Jiú njī-sjip (= liông-sjip) lang (= kî) tják.
6	Wat doen zij?	Ki tsò mā-kaì.
7	De Sutra's lezen.	Njiām-kín.
8	Dit is een tempel.	Li-kián hè miaū-t^{c}ong (= sjin miaū).
9	Is het een Boeddhistische of een Tao-tempel?	Hè fut-ká-kaì fan-hè T^{c}ō-ká-kaì.
10	Het is een Boeddhistische.	Hè fut-ká-kaì.
11	Wat is het verschil?	Jiú mā-kaì fún-p^{c}iat.
12	Er is een groot verschil.	Jiú hô-tó fún-p^{c}iat.
13	Wonen hier (Boedda)priesters?	Jiú wo-sjōng ts^{c}ó-li mo (= tà li het mo).
14	In een tempel zijn geen priesters.	Miaū-li (= Miaū-nuī) mo wo-sjōng.
15	Hij is een zendeling.	Ki hè kông Já-sé-kaù-kaì.
16	Ben je bekeerling geworden? Zijt ge Christen?	Nji jiú njip kaù mo. Nji hè fūng-kaù mo.
17	Neen.	Ngai mo fūng-kaù.
18	Is hier een kapel?	Li-tsé jiú lí-paì-t^{c}ong mo.
19	Er zijn er twee.	Jiú liông-kián.
20	Zijn zij Protestantsche of Katholieke?	Hè Já-sé-kaù-kaì fan-hè T^{c}ián-tjû-kaì.
21	Een is een Protestantsche.	Jít-kián hè Já-sé-kaù-kaì.
22	De andere is een Katholieke.	Jít-kián hè T^{c}ián-tjû-kaì.
23	Uit welk land zijn de Katholieke zendelingen?	Sjin-fù hè lā-wui-kaì-njin.

24	Zij zijn allen Franschen.	Lúng-tsûng hè Fút-lan-sé-njin.
25	Hebben zij familie?	Jiú ká-kiàn mo.
26	Zij hebben geen familie.	Mo ká-kiàn.
27	Zij mogen niet trouwen.	M-tjûn ki ts^{c}î lô-p^{c}o (= kaú lô-p^{c}o).
28	Zij dragen Chineesche kleêren.	Ki tjók (= ki tâ-pàn) T^{c}ong-njin sám (= T^{c}ong-njin tsóng).
29	Zij eten Chineesch voedsel.	Ki sjit T^{c}ong-njin-kaì sjit-wut.
30	Wat is de beteekenis daarvan?	An-njiong tsò, jiú mā-kaì jūng-tj^{c}ù.
31	Zij willen gelijk Chineezen zijn.	Ki oì (Ki siōng) ts^{c}iòng T^{c}ong-njin jít-jōng.
32	Is er nog een andere rede?	Han jiú mā-kaì jūng mo.

XIII. SCHEEPVAART.

1	Dit is een stoomboot.	Li-t^{c}iau hè fô-sjon.
2	Dat is een zeilschip.	Kai-t^{c}iau hè káp-pân-sjon.
3	Vandaag is er geen wind.	Kín-njít mo-fúng.
4	Hoeveel passagiers zijn aan boord?	Sjon-li jiú kî-tó njin táp.
5	Zijn er duizend passagiers?	Jiú jít-ts^{c}ián njin hák mo.
6	Allen zijn Chineezen.	Lúng-tsûng (= Won-hā = Hā-mâ) hè T^{c}ong-njin.
7	Waar gaan zij heen?	Ki hì lā-wui.
8	Zij gaan naar Singapoera.	Ki hì Sín-ká-pú (= Sít-lát).
9	Wanneer zullen wij de haven bereiken?	Kî-sji ngai-teú-njin tò feū-t^{c}eu.
10	Dit schip kan zeer vlug loopen.	Li-t^{c}iau sjon hang-tét hô-máng (= hô-k^{c}uaì).
11	Hoeveel »li" loopt het in een uur? (1 Li = ± 555 M.).	Jít-tiâm-tjúng hang jiú kî-tó lí.
12	Het loopt meer dan 30 Li.	Ki hang jiú sám-sjip lang lí.
13	Dit is de Kapitein.	Li-tják hè sjon-tjû.
14	Stoombooten gebruiken geen zeilen.	Fô-sjon m-sê p^{c}ung.

15 Hoeveel kolen gebruikt het per dag?	Jít-njít sjaú (= jūng) kî-tó tʿàn.
16 Dat hangt af van de snelheid.	Kʿòn ki máng-mān (= kʿuaì-mān).
17 Als het vlug loopt, gebruikt het meer kolen.	Ki hang kʿuaì oì jūng (= sjaú = sê) tó tʿàn.
18 Als het langzaam loopt dan minder.	Ki hang mān sjaú tʿàn tét sjaû.
19 Waar is de 1e machinist?	Tjông-fô tʿaı-sé-fū tsʿaì lā-wui.
20 Hij is op het dek.	Ki tsʿoí sjon-miàn.
21 Is dit een passagiersboot of een veerboot?	Li-tʿiau hè táp-hák-sjon fan-hè kò-wang-sjuî sjon.
22 Het is een visschersboot, dit is een passagiersboot.	Hè ng-sjon, li-tʿiau hè táp-hák-sjon.
23 Waar is de vrouwenhut?	Lā-wui fù-njin (= nĝ-njin)-kaì kián-fong.
24 Roep den timmerman.	Hàm múk-siōng-(sé-fū) loi.
25 Gelast hem deze deur te herstellen.	Hàm ki tjâng-hô li-tják mun.
26 Zij heeft geen slot.	Mo sô-tʿeu.
27 De sleutel is verloren (is niet te zien).	Sô-sji m-kiàn tét.
28 Maak een nieuwen.	Tsò-kò sín-kaì.
29 Wanneer ontbijt men?	Kî-sji sjit-tjaú.
30 Hoeveel matrozen zijn er?	Jiú kî-tó sjuî-sjiû.
31 Hoeveel goederen en passagiers kan het laden?	Tsaì-tét kî-tó fò kî-tó hák.
32 Duizend pikoels en meer dan 100 passagiers.	Tsaì-tét (= Sjóng-tét) tsʿián tàm, pák-lang hák.

Zie (ook voor reizen) 304—357.

XIV. RECHTSPRAAK.

1 Ik wil dezen man dagvaarden.	Ngai oì kò li-tják njin. Li-tják njin, ngai oì kò ki.
2 Hij is een dief, hij heeft mijne goederen gestolen.	Ki hè tsʿet, ki tʿeú ngá-kaì túng-sí.

3	Hebt ge getuigen?	Nji jiú tjìn-kiàn mo.
4	Ja, zij zijn nog niet gekomen.	Jiú, ki-teú mang loi.
5	Laat een bevel uitvaardigen om hem te roepen.	Tjʿút sɛ̄ hàm ki loi. Tjʿút pʿiaù tiaú ki loi.
6	Waar is de constabel?	Tsʿaí-njin (= Kón-tsʿaí) tsʿoí lā-wui.
7	Hij is in de gevangenis.	Ki tsʿoí àm-kián.
8	Dit is een Yamen (officieel bureau).	Li-kián hè nga-mun.
9	Welke Yamen?	Mā-kaì nga-mun.
10	De Yamen van den Consul.	Liáng-sɛ̄-kón-(kaì) nga-mun.
11	Wie is tegenwoordig Consul?	Kín-hā mā-njin tsò liáng-sɛ̄-fû.
12	Mijnheer Fút.	Hè Fút tʿaī-njin.
13	Breng deze flesch naar den Hoofdrechter.	Tjʿá li-tják tút hì òn-tsʿát-sɛ́.
14	Heden kwam er iemand met een verzoek.	Kín-njít jiú tják njin ná sɛ̄-tʿeu loi.
15	Uw bewijs wordt niet geloofd (geloof ik niet).	Njiá k'eû-kiúng m-njip sìn (= ngai m-sìn).
16	Waar is de klager en de verweerder?	Njiān-kò-kaì pʿuì-kò-kaì tsʿoí lā-wui.
17	Bied uw verzoekschrift nu aan Mijnheer aan.	Kín-hā njiá sɛ̄-tʿeu kiâm pún tʿaī-njin.
18	Beiden hebben ongelijk.	Nji liông-tják-njin jiú tsʿò.
19	Geef hem zijn verzoekschrift terug.	Kiá sɛ̄-tʿeu (= Kiá pûn) kaú-tjôn pún-ki.
20	Morgen zal ik eene proclamatie uitvaardigen.	Sjau-tsô-njít ngai tjʿút (jít-tjóng) kò-sjī.
21	Verbiedende, dat het volk speelt (om geld).	Tjî, njin m-hô tû-tsʿian.
22	Indien zij die niet opvolgen, zullen zij gestraft worden.	Ki m-tsʿiung, tʿīn-tjʿok oì fat ki.
23	De rechter is gekomen.	Kón-fû loi-ló.
24	Vandaag heb ik werk.	Kín-njít ngai jiú sɛ-(kʿiān).
25	Ik heb het nooit gedaan.	Ngai m-sjít tsò-kò.
26	Iedereen weet het.	Njin tú tí. Lúng-tsûng njin tí.

27 Vertel geen leugens.	M-hô kông tᶜaɪ-woí (= pᶜàng-woî).
28 Zijn getuigenis is niet waar.	Kiá kᶜeû-kiúng m-hè tjín-kaì.
29 Hebt gij het zelf gezien?	Nji tsᶜɛ̄-ká (= tsᶜín-múk) kᶜòn-tô mo.
30 Hij weet het zelf niet.	Ki tsᶜɛ̄-ká m-tí.
31 Hoe weet hij er iets van?	Ki njiōng-pán tét tí.
32 Hij hoorde er de menschen over spreken. (Zie 385—417 .	Ki tᶜàng njin kông.

HOOFDSTUK IV.

WOORDENLIJST.

A.

Aandeel.		Fūn.
Aangezicht.		Miàn.
Aanklagen (385—388.		Kò.
	aangeklaagde.	Pún njin-kò-kaì.
	aanklager.	Kò-njin-kaì.
	eischer.	Njiān-kò-kaì.
	verweerder.	Pᶜuì-kò-kaì.
Aankomen.		Tò.
Aannemen.		Kiáng-sjiú; sjiú-láng.
Aansteken.		Tiâm; kᶜoí.
	— lamp.	Tiâm-tén.
	— vuur.	Tiâm-fô.
	het is al duister, steek de lamp aan.	Hè àm-ló, nji kᶜoí tén.

Aantrekken.	
kleeren —.	Tjók sám.
Aanvangen (z. beginnen).	K^{c}oí-sjiû.
Aap.	Heu.
Aardappelen.	Ho-lan-fán-sju.
	Kán-táng (= Maleisch kĕntang).
Aarde.	T^{c}ɪ.
Aardvrucht.	
oebie.	Fán-sju.
oebie bandoeng.	ho-lan-sju.
Achter (372, 373.	heū-poì; muí-heū; poì-muí.
Adem (270 vvg.	
Ader.	hiát-kín.
Afschieten.	
— een geweer.	Tâ-tj^{c}ùng.
Alang-alang.	Miong.
Aldus.	An-njiong.
Alleen (op zich zelf).	T^{c}uk.
Hij komt alleen.	Ki t^{c}uk ts^{c}ɛ-ká loi.
Hij gaat alleen naar *x*.	T^{c}uk-t^{c}uk ki ts^{c}ɛ-ká hì tò *x*.
Allen.	Lúng-tsûng.
	Won-hā.
Alles (59, 195.	Lúng-tsûng.
Als (gelijk).	Ts^{c}iòng.
	Jít-jōng.
Dit is gelijk aan dat.	Liá-kaì ts^{c}iòng ká-kaì (jít-jōng).
	Liá-kaì laú (= t^{c}ung) ká-kaì jít-jōng.
Altijd.	Paî-paî.
	Njít-njít.
Amandel.	Hēm-jin.
Amerika.	Fá-k^{c}i-kuét (lett. bloemen-vlag-land).
Amulet.	P^{c}u-t^{c}eu.
Ananas.	Wong-li.

Ander (430 vvg.	P^{c}et.
een — (381	P^{c}et-kai.
	P^{c}et-sa.
Anker.	Tèn; t^{c}iát-tèn.
Ankeren.	P^{c}á tèn.
Ankerlichten.	Kaû-tèn.
Antwoord (mondeling).	Fui jím.
(schriftelijk).	Fui-sìn.
Antwoorden (mondeling).	Fui-tuì.
	Fui-táp.
	Tuì-wā.
	Fui-jím.
— (schriftelijk).	Fui-sìn.
Arak.	Tsiû.
Arakstokerij.	Tsiû-long.
Arm (niet rijk) 239.	P^{c}in.
	K^{c}iaú.
	K^{c}iung.
Arm (lichaamsdeel) 409.	Sjiû-pî.
Armband.	Sjiû-ák.
Arsenicum.	Sìn-sjak.
Asch.	Foí; fô-foí.
Azijn.	T^{c}iam-tsiû.

B.

Baal (goederen).	Paú.
Baard.	Sí.
Baden.	Sê-liong [1]).
sirammen.	Ts^{c}ung-sjín.
bademmertje.	Sjuî-teû.
Badhanddoek.	Zie handdoek.
Chineesche —.	Sjuî-máng.

1) Sê-sjín wordt weinig gebruikt, daar het in de taal der geheime verbonden *dood-slaan* beteekent.

Badkamer.	Sê-liong-kián.
Badkuip.	Sê-liong-p^{c}un.
Bagage.	Hang-lî túng-sí.
Bakken.	Tsián.
	Ts^{c}aû.
Bakker.	Tsò miān-paú sɛ́-fū.
Baksteen.	Fô-tjón.
Bal.	K^{c}iu.
Bamboe.	Tjúk.
» stam.	Tjúk-t^{c}eu.
Bankje zit-	Tèn.
Banknoten.	Njiun-tjî.
	Tjî-tûn.
Barbier.	T^{c}aì-t^{c}eu sɛ́-fū.
Baren, een zoon —.	Jóng laì-tsɛ.
Barst.	Zie breuk.
Bast.	Sjū-p^{c}ì.
	Ma-p^{c}ì.
Bed.	Ts^{c}ong.
	Min-ts^{c}ong.
Bedelaar.	K^{c}ét-sjit njin.
	T^{c}ô-sjit njin.
Bediende, huis-.	Ká-t^{c}ung.
tafel-.	Sɛ̂-fōn-njin.
Bedrijf (beroep).	T^{c}eu-lū. (zie werk.
Bedrijfsbelasting.	Fuí-ts^{c}ian.
Been.	Kiók.
Beenderen.	Kút.
Beer.	Keû-jung. (zie varken).
Beest.	K^{c}im-tj^{c}iù.
Beetje, een —, iets.	Jít tít; jít sít; jít sút (237).
Begin.	Hî-t^{c}eu.
Beginnen.	K^{c}oí sjiû.
	Hî sjì.
Begraven 281, 282, 286.	Mai.

Begrijpen (398, 421.	Fún-min.
	Min-pʿak.
Begroetingen enz.	356, 357, 366—71 (zie Nieuwjaar).
Beiden.	Liông-sa.
zij —.	Ki liông-sa.
Bekendmaken.	Tjʿút kò-sjɪ.
Bekendmaking.	Kò-sjɪ.
Bel.	Tjúng.
Beneden (133 vvg.	Hā-poì.
naar beneden halen.	Kiâm lok.
	Kiâm-há.
beneden de tafel.	Tsók-hā.
naar beneden gaan.	Há.
Benedenverdieping.	Leu-hā.
boven id.	Leu-sjōng.
Berg.	Sán.
Bergpas.	Aù.
Beroep.	Zie werk.
Beschaamd.	Siaù-lí.
Beschermen.	Pô-jiū.
hij beschermt mij.	Ki pô-jiū ngai.
Betalen. (289, 294.	Wan.
	Pún njiun; kò njiun.
ik betaal hem mijn schuld.	Ngai wan ngá-kaì kʿiàm-tsʿian pún ki *of*
	Ngai wan ki ngá-kaì kʿiàm-tsʿian.
Beteekenen.	436, 437, 443, (XII. 30).
Beter.	Kò-hô.
dit is beter.	Li-kaì kò-hô.
dit is — dan dat.	Li-kaì hô-kò ká-kaì.
Betrekkingen (familie-).	Tsʿín-tsʿɪt.
Bevallen (274.	Zie baren.
Bevel.	Hō-lɪn.
ik vaardig een — uit.	Ngai tjʿút hō-lɪn.
zij volgen mijn — niet op.	Ki m-tsʿiung ngá-kaì hō-lɪn.

Bewaken.	Tjông.
Bewegen (een punka).	Tuî tiaù-sjàn.
Bezem.	Sò; sò-pâ.
veeg den grond.	Sò t^{c}ɪ-nai.
Bezoeken.	Kiàn.
ik wil hem —.	Ngai oì hì kiàn ki.
ik wil naar zijn huis gaan om hem te —.	Ngai oì hì kiá-wúk kiàn ki.
Bidden.	K^{c}iu.
Bier.	Met-tsiû.
Bij (honig-).	(Met-) p^{c}úng.
Bijl.	Pû-t^{c}eu.
Bijna (257, 272.	Tsâm-tô.
Bijten.	Ngaú; ngaú-ngát.
Binden.	T^{c}ák; pông.
Binnen (296.	Nuɪ-tû.
Bitter.	K^{c}û; fû.
Blad een — papier.	Jít-tjóng tjî.
boom- (zie boom).	
Bladzijde.	Miàn; jap.
dit is — 88.	Li-kaì hè t^{c}ɪ pát-sjip-pát jap.
Blaffen.	P^{c}oɪ.
hondegeblaf.	Keû-p^{c}oɪ.
Blanketsel.	Ján-tjí.
Blauw.	Lam.
id. v. d. hemel.	Ts^{c}iáng.
Blazen.	P^{c}un-fúng.
een lamp uit —.	P^{c}un tén.
een hoorn —.	Tj^{c}oí-kók 355.
Bliksem.	Fô-sja.
weerlicht.	(Fô-sja) njiáp-làng.
Blind (166.	P^{c}û-múk; hát-múk; hát-ngân.
hij is blind.	Kiá múk p^{c}û-tét.
	Ki hè p^{c}û-múk.
Bloed (408, 417.	Hiát.

Bloem.	Fá.
Boek.	Sjú.
schrijf —, register.	Pʿú.
Boekenkast.	Sjú-tjʿu.
Boekenkist.	Sjú-tjʿu.
Boekenrek.	Sjú-kà.
Boete opleggen.	Fat-njiun.
Boezem.	Nèn.
Boog.	Tsiân-kiúng.
Boom (338.	Sjū.
— stam.	Sjū-tʿeu.
— blad.	Sjū-jap.
— tak.	Sjū-kʿuâ.
— wortel.	Sjū-kín.
top van een —.	Sjū-muí.
Boon.	Tʿeū.
Boos.	át.
Boot.	Sjon.
Bootje 331.	Sè-sjon. tʿiâng.
Bootsman.	Tʿiâng-ká.
Bont (veelkleurig).	Sì-sét, sì jōng sét.
Bord.	Pʿan.
Borst.	Hiúng-pʿu-tsʿian.
Borstel.	Sót; sót-tsɛ.
tanden —.	Nga-sót.
ik borstel met een — kleeren.	Ngai jūng sót loi sót sám-fù.
Bot (stomp).	M-lɪ; tʿūn.
Boter.	Njiu-jiu.
Boven.	Sjōng (zie *op*).
naar — gaan.	Sjóng.
Bovendien.	Lang-ngoɪ.
Bovenverdieping.	Leu-sjōng; leu-tâng.
Braden.	Tják.
Breed (242.	Fát.

Brengen (85, 261 vvg.	Kiâm; taì.
breng de ladder.	Kiâm t^{c}oí loi.
» twee ladders.	Kiâm liông-liong t^{c}oí.
Breken (409.	
een stok —.	Aû-t^{c}ón sjū-kùn.
het glas is gebroken.	Tjúng pít-t^{c}ét.
Breuk (barst) 339.	Pít-lák.
(een weinig gebarsten.	Pít-t^{c}ét jít sút.
Brief.	Sē.
— in de enveloppe.	Sìn.
ik wil een — schrijven.	Ngai oì siâ sē.
Bril (175.	Ngân-kiàng.
	Múk-kiàng.
Broeders.	Hiúng-t^{c}ĭ.
oudere broeder.	â kó.
jongere broeder.	Lô-t^{c}aí; â-t^{c}aí; siaô-t^{c}ĭ.
Broek.	Fù, k^{c}ù.
Bron.	Tsiâng.
Brood.	Miān-paú.
Brug.	K^{c}iau.
Bruggehoofd.	Má-t'eu.
Bruid.	Sín-njiong.
Bruidegom.	Sín-long.
Bruin donker-.	T^{c}aĭ-fung.
licht-.	Sê-fung.
Buik.	Tû.
Buikpijn.	Tû-p^{c}iāng.
Buiten.	Ngoĭ-heū.
— de deur.	Mun-heū; mun-ngoĭ.
Bultzak.	P^{c}ĭ-t^{c}ûng.
Bundel.	Paú.
Buur.	Lin-sjà.

C.

Calico.	P^{c}ak-pù.
gedrukte.-	Jìn-fá-pù.
Castorolie.	T^{c}aĭ-ma jiu.
Cent.	Zie gulden.
China.	T^{c}ong-sán.
Chinees.	T^{c}ong-njin.
Chineesch (het).	T^{c}ong-njin-wā.
	T^{c}ong-njin-woí.
	T^{c}ong-njin kông-woí.
Hij kan — spreken.	Ki woĭ kông T^{c}ong-njin woí.
Christen (bekeerling).	Fūng-kaù.
— worden.	Njip-kaù.
Compagnon.	Káp-pûn fô-kì.
Compagnie-schap ontbinden.	Pún-sē.
Confucius.	K^{c}ûng-fú-tsê.
Contant (294.	Hiān-njiun.
ik wil — betalen.	Ngai oì wan hiān-ts^{c}ian.
Contract.	Hap-t^{c}ung.

D.

Daag, van —.	Kín-njít.
Daar.	Kai-tsê. Kai-t^{c}āng.
Daarna 319, 410, 413.	Heū-loi.
	Poì-heū.
	Ts^{c}aì-heū.
Dadelijk (101.	àn-sji; tsít-sji.
Dag (384.	Njít.
over — (301.	Njít-sjin-t^{c}eu.
Dakpan (298—300.	Nguâ.
houten — (sirap).	Múk-nguâ.
Danken, dank u.	354—365, 369.
Dapper (zie moed).	T^{c}aĭ-tâm.

Datum (223.	
Deken.	Pʿi; pʿòng-pʿí.
Deksel.	Koi.
Een deksel op iets doen.	Kʿép.
Een pan met een houten — sluiten.	Jūng múk-koì kʿép wok.
Denken 252—256.	
Dépeche.	Wun-sjú.
Derrière.	Sjî-wut-(tʿun).
Deur.	Mun.
Die, dat.	Kai, ká.
	Kai-tják, ká-kaì, kai-teú.
Dief.	Tsʿet.
Diep.	Tjʿím.
Dieren.	Kʿim-tjʿiù.
Dik, lobbig.	Neu.
— vet.	Pʿui (zie dun).
Dikwijls.	Hô-tó paî.
Ding (zaak) (355.	Túng-sí.
Dinsdag.	Lí-paì njī; paì njī.
Direct.	Tsít-kʿét, tsít-sji.
Dit, deze.	Li, liá.
	Li-tják, liá-tják, li-kaì, liá-kaì.
	Li-teú.
Djamboe (vrucht).	Pat-tsɛ.
Dobbelen.	Tû-tsʿian, tû-kiaû.
Dochter.	Moì-tsɛ. Moì-tsɛ̂.
Doen.	Tsò.
Dokter (417.	Sín-sáng.
	Jí-jok sín-sáng.
Dollar (zie gulden).	Jít kʿeú. Jít kʿeú njiun.
	Jít jan. Jít kʿeú tsʿian.
14.55 dollar.	Sjip-sì kʿeú ng̑-kók ng̑-tsiám.
Donder.	Lui-kúng.

Donderdag.	(Lí-)paì sì.
Dood (272, 273, 285.	Sî; sî-tʿét.
Dooden.	Sát; tjʿi.
doodslaan.	Tâ-sî.
dooden met een scherp wapen.	Tsâm.
Doodkist (286.	Kón-tsʿoi.
Doof (167.	Njî-lúng.
Doos.	Hap-tsɛ.
Draagstoel 313, 355.	Kʿiaū.
Draagstoeldrager.	Kʿiaū-fú.
De —s dragen den draagstoel.	Kʿiaū-fú kóng kʿiaū.
Draagstok.	Tàm-kón.
Draak.	Liung.
Dragen.	
— een kind.	Nâm sè-njin.
id. id. op den rug.	Pâ sè-njin.
— een draagstoel.	Kóng kʿiaū.
— aan een stok tusschen 2 personen.	Kóng.
— id. met een last op den rug.	Kʿiaū.
— id. voor en achter een last.	Tám, kʿaí.
— op een bladje.	Kóng.
— op de handen.	Kóng.
kleeren dragen.	Tjók sám-fù.
het paard draagt goederen.	Má pì fò.
Drempel.	Mun-kʿiám.
Drinken.	Sjit, jîm.
Drogen.	Saì.
Zijn uwe kleeren nog niet gedroogd?	Njiá sám-fù saì-tsaú mang.

Dronken.	Tsiû-tsuì.
Droog.	Kón, tsaú.
gedroogde klapper (copra).	Jai-kón.
Druk (bezig).	Jhú sɛ̄.
Duidelijk (60.	Min-p^{c}ak, fún-min.
Duif.	Njiat káp.
Duim $= {}^1/_{10}$ voet.	Ts^{c}ùn.
Duister.	àm.
	àm mó-mó.
Duivel.	Mô-kuî.
Dun b. v. van papier.	P^{c}ok.
Dit papier is dun het is beter dat gij dikker gaat koopen.	Liá tjî hè p^{c}ok, kò hô nji hì maí kò-p^{c}ún-kaì.
Durven.	Kâm.
ik durf niet.	Ngai m-kâm.
Duur.	Kuì.

E.

Ebbe.	T^{c}oì liu.
Het is nu ebbe (het water loopt af).	Kín-hā t^{c}oì liu.
Wanneer loopt het water op?	Kî-sji loi-liu *of* kî-sji liu-sjuî loi.
Eb op 't laagste.	Liu-sjuî lak-táp.
Vloed op 't hoogste.	P^{c}iang liu.
Echt (niet valsch).	Tjín; m-kâ.
Echtgenoot (man) 417.	Tj^{c}ōng-fú; lô-kúng.
vrouw.	Zie vrouw.
Edelgesteente.	Njiúk.
Eend.	áp.
Eenige.	Kî-tják.
Eens (309.	Jít paî.
een keer.	Jít paî.
een enkele keer soms.	Sjang-paî; sjang hā.
Eerder.	Sián.
Eergisteren.	Ts^{c}ian-njít.

Eerst (100, 289, 306, 319.	Sián; tjàng.
Eerste de — (223*a*.	T^{c}ɪ-jít; t^{c}ɪ-jít-kaì.
» ten — (zie *voor*).	Hî-t^{c}eu.
Eetstokjes.	K^{c}uaì.
met — de rijst naar den mond brengen.	Jūng k^{c}uaì p^{c}á fōn.
Ei.	Tj^{c}ún.
kippen-.	Kaí-tj^{c}ún.
eenden-.	áp-tj^{c}ún.
Eindigen.	Tsò-wan.
Eivrucht (Maleisch: tèrong).	Tiaù-ts^{c}oì.
Elkander (227.	
Emmer.	Sjuî-t^{c}ûng.
En (224.	Laú.
Engel.	T^{c}ián-sē.
Engeland.	Jìn-kuét, fung-mó-kuét.
Engelschman.	Fung-mó-njin.
Enkel.	Kiók-múk.
Enveloppe (153).	Sìn-t^{c}oɪ.
Eten.	Sjit.
Even (231 vvg.	
Ezel.	Lu.

F.

Feestdagen.	Kò-tsiát.
Flesch, aarden.	Tsún.
glazen.	Mō-tút. (= bottel).
Fouragemeester.	Maí-p^{c}àn, maí sjit.

G.

Gaan.	Hì.
Gans.	Ngo.
Garen.	Siàn.
Garnalen.	Ha-kúng.
gedroogde.	Ha-mî.

Gast.	Njin-hák.
Gat.	K^{c}úng.
Geblaf.	Keû-p^{c}oı.
Geboren (71, 72.	Tj^{c}út-sjè.
Gebruiken (w. w.) 126, 127, 331.	Jūng, sê.
» (zeden).	Kuí-kî, ts^{c}in-lí.
Geeindigd.	Tsò-hô-ló, tsò-wan-ló.
Geel.	Wong.
Geest. Geestelijk.	Sjin.
Geheel (alles).	Won-hā.
	Lúng-tsûng.
Gehoorzaam.	T^{c}àng-wā.
Geit.	Jong.
Geitevleesch.	Jong-njiúk.
Gekookt.	Sjuk.
De rijst is nog niet — (gaar).	Fōn mang sjuk.
Geld (412. (zie Contant).	Njiun, ts^{c}ian.
Gelegen komen.	Zie Vrije tijd.
Geluk.	Fúk, kít.
Gelijk (231 vvg.	T^{c}ung.
— aan *x*.	T^{c}ung *x* jít-jōng.
Gemakkelijk. (423.	Jung-jı.
Gember.	Kióng-ma.
Geneesmiddel (417.	Jok.
Generatie.	T^{c}oı.
Genoeg (287.	Keù.
niet genoeg.	M-keù.
Geraas (355.	Naū-njiat.
Gereed (59, 62.	P^{c}iān.
Getuige.	Tjìn-kiàn.
Gevangenis (404.	àm-kían; kám-lo.
Geven (113—116, 120, 121.	Pún.
Id. een geschenk.	Sùng.
Geweer.	Tj^{c}ùng.

Geweven stof.	Pù.
wollen stof.	Jong-pù.
Gewoonten.	Zie gebruiken.
Gezouten.	Ham.
— visch.	Ham ng.
— groente.	Ham ts^{c}oì.
Gierig.	Kiâm-tiâm.
Gierst.	Keû-muí-siúk (lett. *hondestaart-rijst, naar den vorm van de aren*).
Gij (enk.	Nji.
(meerv.	Nji-teú; nji-teú njin.
Ginds.	Un-tsɛ, un-t^{c}āng, un.
Gindsch.	
— huis.	Un-tják-wúk; un-kián wúk.
Gisteren (293.	Ts^{c}ó-pú-njít.
Glad (glibberig).	Wat.
Glas (glazen).	Pó-li.
drink-.	Tjúng.
Godsdienststelsel.	Kaù.
Goed (niet slecht).	Hô 356, 357.
Goederen.	Fò-wut.
Goedkoop (380.	P^{c}iau-nji.
Golf (beweging van het water).	Jûng; lōng, 332.
(zeearm.	T^{c}aɪ-wán.
Gong (muziekinstrument).	Lo 355.
Goot.	Keú.
Gordel.	Fù-t^{c}eu-taì.
Goud (370.	Kím.
Graf (283.	T^{c}ɪ; t^{c}ɪ-fun.
Grafsteen. Grafschrift.	Fun-pí; pí-kì (284, 285).
Grafwichelaar.	K^{c}òn fúng-sjuî sín-sáng.
	K^{c}òn t^{c}ɪ sín-sáng.
Gras.	Ts^{c}ô.
Grens.	(Kák)-kaí.
Groen.	Liuk; liuk sét.

Groente.	Ts^{c}oì.
Grof.	Ts^{c}é.
Groot (235, 240.	T^{c}aɪ.
Grootmoeder.	
vaders moeder.	â-p^{c}o.
moeders moeder.	Tsiâ-p^{c}o.
Grootvader.	
vaders vader.	â kúng.
moeders vader.	Tsiâ-kúng.
Gulden, een —.	Jít-tûn.
een cent.	» -sén.
10 »	Sjip-sén, fông njɪ.
25 »	Sám-fông, njɪ-sjip-nĝ sén.
50 »	Jít p^{c}at, nĝ-sjip sén, pàn tûn.
f 2.50.	Liông-tûn-pàn, nĝ p^{c}at, jít k^{c}eú sín njiun.
1 duit.	Jít luí.
10 duit.	Jít fông (= Mal. wang).
1 reaal = 240 duit = *f* 2.—.	Jít kaì (ts^{c}ian).
	» wun.
10 reaal.	» p^{c}aù ts^{c}ian.
11 »	» p^{c}aù jít.
20 »	Njɪ sjip wun.
	» » ts^{c}ian.
1 cash.	Jít ts^{c}ian.
$^1/_4$ reaal = soekoe.	Jít p^{c}at.
14 reaal, 3 soekoe, 55 duit.	Sjip-sì wun, sám p^{c}at nĝ-fông-pàn (= nĝ-fông nĝ-luí).
f 14.55.	Sjip-sì tûn nĝ-sjip nĝ sén.
$3^1/_2$ soekoe.	Sám-p^{c}at pàn, sám-p^{c}at sám fông.

Zie verder *Dollar* en Gesprek VIII.

H.

Haar.	Mó.
hoofdhaar (91.	T^{c}eu-na-mó.

Haast je wat!	Máng-máng, kʻuài-kʻuài.
Hakken.	
boomen om —.	Tsâm sjū.
brandhout —.	Pʻò tsʻiau.
vleesch fijn —.	Tók njiúk.
Halen.	Kiâm .... loi.
Haal thee (uit den winkel).	Kiâm tsʻa loi.
Half.	Pàn.
Ham.	Fô-tʻuî.
Hamer.	Tjʻui.
Hand.	Sjiû.
-doek.	Sjiû-kín; Sjuî-máng.
Hark.	Lai-pʻa.
Hart.	Sím.
Haven.	Feū-tʻeu.
Hebben (73, 74.	Jiú.
Heet.	Sjaú.
Het weer is heet.	Njít hè njiat.
	» » sjaú.
peperachtig,	Lat.
Heilig.	Sjìn.
Hek (297.	Tsʻak-li.
Helder.	
van vloeistoffen.	Tsʻín.
duidelijk.	Min-pʻak; fún-min.
licht.	Kóng.
Helpen.	Póng; tsʻè; fu-tsʻè; tʻèn sjiû.
gij helpt mij.	Nji tʻung ngai tʻèn-sjiû; nji póng ngai.
Hemel.	Tʻián.
Herfst.	Tsʻiú-tʻián.
Herinneren (266—269.	Kì.
Ik kan het mij niet —.	Ngai m-kì-tét.
Hersens.	Tʻeu-na-tsióng.
Hiel.	Kiók-kín.

Hier.	Li-tse; li-tᶜāng.
Hij.	Ki.
Hoe? (107.	Njiōng-pán.
Hoed.	Mō.
Chin. hoed.	Líp-ma.
een — ophebben.	Taì mō.
Hoek.	Kók.
Hoelang? (328.	Kî-tó-kiû.
Hoesten.	Tâ-sjóng-fúng.
	Tsᶜúk; kᶜét.
Hoeveel?	Kî-tó.
de —ste? (375, 451.	Tᶜı-kî-tó hō.
— te veel?	Tó kî-tó.
— te weinig?	Sjaû kî-tó.
Hoever?	Kî-jân; kî-tó-jân.
	Jiú kî tó-jân.
Hond (48, 49.	Keû.
Hongerig.	Kí; tû-kí.
Hoofd, lichaamsdeel.	Tᶜeu-na.
hoofdman.	Tᶜeu-njin.
— des huizes.	Tᶜeu-ká, wúk-tjû.
Hoofdpijn.	Tᶜeu-na-tᶜùng, tᶜeu-na-hin.
Hoog (131.	Kó.
Hooren (167, 435.	Tᶜàng.
Hoorn (van een beest).	Kók (zie blazen).
Hopen (298, 332, 419.	Mōng.
Horloge.	Sji-piaú.
Horoscooptrekker.	Sòn-miāng sín-sáng.
Houden van.	Tjùng-jì.
Hout.	Múk.
ijzer —.	Jam-sjū.
brand —.	Tsᶜiau, tsaú-tsᶜiau.
Huis (372—378.	Wúk, wúk-ká.
te —.	Tsᶜaì wúk.
	Tsᶜoí wúk-ká.

Huisdieren.	Hiúk-sáng.
	Tʻeu-sáng.
Huren (378.	Tsέ.
huishuur.	Wúk-tsέ-tsʿian.
ik huur zijn huis.	Ngai tsέ kiá-kaì-wúk.
Ik verhuur een huis aan hem.	Ngai tsέ jít-kián wúk pún ki.
Hut, van een schip.	Sjon-fong.
klein huis.	Sè-wúk.
	Sè-liau.
Huwelijksmakelaar.	Moi-njin.

I.

Iedereen (elk).	Kók-njin kók njin.
	Kók-sa kók sa.
(allen).	Lúng-tsûng njin.
Iets.	Mā-kaì.
In (138 vvg.).	Nuɪ (zie binnen).
Ik.	Ngai.
Inboorling.	Pûn-tʻɪ njin. (Dit beteekent ook Kantonees in tegenstelling met Hakka).
Indien (379—381.	Jok-sɛ̄, kʻô-pî, pî-tsʿiòng.
Ingaan.	
de deur ingaan.	Njip mun.
in het water gaan.	Lok-sjuî.
in de rivier gaan.	Lok-kông.
Inkt.	Met-sjuî.
» pot.	Met-sjuî-kòn.
Inschenken.	Tsím.
thee —.	» -tsʻa.
arak —.	» -tsiû.
Inspannen, zich —.	Tjʿút lit.
Interest.	Lī-tsʿian.

J.

Jaar, dit jaar (222.	Njian. kín-njian.
verleden —.	K‘iū-njian.
't volgend —.	Heū-njian; min-njian, kò-lı-njian. Kò-liaû-njian.
Jas.	Sám.
Jong (401.	
Jongen.	Laì-tsɛ; Laì-tsɛ̂.

K.

Kaal.	Mo t‘eu-na-mó.
Kaars.	Lap-tjúk.
Kaart.	
land-.	T‘u, t‘ı-t‘u.
visite-.	Paì-t‘iáp.
Kakkerlak.	K‘i-ts‘at.
Kam.	Zie kammen.
Kamer,	Kián-fong.
Dit huis heeft 5 kamers.	Li kián-wúk jiú nĝ kaì (= nĝ tják) kián-fong.
Kammen.	Só.
Met een kam het haar kammen.	Jūng só-tsɛ oì só t‘eu-na-mó.
Kantoor.	Siâ-sɛ̄-kián.
Kapitaal.	Pûn; pûn-ts‘ian; mú ts‘ian; t‘sian-mú.
Kapitein (v. e. schip).	Sjon-tjû.
Karbauw.	Sjuî-njiu.
Karwats.	Má-pín.
bij een paard de — gebruiken.	Pín má.
Kast.	Tj‘u.
het goed in de — leggen.	Piòng túng-sí njip tj‘u tû.

Kat.	Miaù.
de — vangt muizen.	Miaù tsók lò-tj^{c}ù.
Kati = 0.6175 KG. (zie tahil en pikoel.	Kín.
Keel.	Heu-leu; kiâng.
Keer (226, 394.	Paî (zie eens.
Kennen.	Sjít.
kent gij hem?	Nji sjít ki mo.
ik ken hem niet.	Ngai m-sjít ki.
Keteltje. Chin. koperen —.	T^{c}ung-woi.
	T^{c}ung-pó.
Keuken.	Tj^{c}u-fong.
— fornuis.	Tsô-t^{c}eu.
waar is uw keuken?	Lā-wui njiá fô-tj^{c}u.
Kijken.	K^{c}òn.
Kind.	Sè njin, sè njin-tsɛ.
jongen.	Laì-tsɛ̂.
meisje.	Moì-tsɛ̂.
Kinine.	Pót-láng-jok.
Kip (37.	Kaí-tsɛ.
Klaar.	P^{c}iān, hô.
Is uw werk klaar?	Njiá sjáng-sjē tsò hô mang.
Ja.	Tsò hô ló.
Is de rijst al klaar, ik wil eten.	Fōn tjû-p^{c}iān mang, ngai oì sjit.
Klamboe (muskietennet).	Mún-tjòng.
een —.	Jít-tâng mún-tjòng.
Kleeren.	Sám fù.
kleeren dragen.	Tjók sám fù.
Kleermaker.	Ts^{c}ai-fung, tsò-sám njin, tsò-sám sé-fū.
Klein.	Sè, siaû.
kleine menschen.	Sè-njin.
geringe »	Siaû-njin.
Kleindochter.	Sún-nĝ.
achter —.	Sét-nĝ.

Kleinzoon.	Sún.
achter —.	Sét.
Klerk.	Ts^{c}oi-k^{c}ù.
Kleur.	Sét, sét-sjuî.
Klooster.	ám-t^{c}ong, tsaí-t^{c}ong.
Boedd. nonnen —.	Ts^{c}ε-t^{c}ong.
Taoistisch —.	T^{c}ō-t^{c}ong.
Knoop.	Neû.
knoop uw jas dicht.	Oì neû sám.
uw jas moet dichtgeknoopt zijn.	Njiá sám oì neû-kîn.
Knoopen, een touw.	Két, tâ-két; t^{c}ák.
Koe (rund).	Njiu.
stier.	Njiu-kû.
koe.	Njiu-ma.
Koek.	Piâng.
Koel.	Liong; liong-sông.
ik wil koel water drinken.	Ngai oì sjit liong-sjuî.
hier op deze plaats is het koel, er zijn veel boomen, er is schaduw.	Li-tjá̆k wui hè liong-sông, jiú àn-tó sjū, jiú jâng.
Koelie.	Tsò kúng-kaì; tsò kúng-njin.
Koffer.	Sióng.
een —.	Jít-tják sióng.
Kogel (279.	Tj^{c}ùng-tsε.
Kojan (= 40 Pikoel).	Jít tj^{c}á.
Kok.	Tsûng-ja.
Koken.	Kûn; tjû; tjû-kûn; p^{c}en; ngau.
waar kookt gij eten?	Lā-wui nji tjû sjit.
» » » water?	» » » » sjuî.
Kokend.	Kûn.
— water.	Kûn-sjuî; tjû sjuî.
het water kookt al.	Sjuî kûn-liaû.
ik wil water koken om thee te zetten.	Ngai oì tjû sjuî ts^{c}úng ts^{c}a.

Kokos (Klapper) (353.	
-noot.	Jai.
-palm.	Jai-sjū; jai-sjū-t^{c}eu.
-olie.	Jai-jiu.
-noot gedroogd (copra).	Jai-kón.
Komedie.	Zie wajang.
Komen.	Loi.
Kompas.	
scheeps-.	Lo-káng.
wichel-.	Lo-p^{c}an.
Bij de scheepvaart gebruikt men een *lo-káng*, bij het zoeken van graven een *lo-p^{c}an*.	Hang-sjon jūng lo-káng, k^{c}òn t^{c}ɪ-lí jūng lo-p^{c}an.
Koning.	Wong; t^{c}aɪ-wong.
Koningin.	T^{c}aɪ-wong-njiong.
Kool.	T^{c}àn.
steen-.	Sjak-t^{c}àn.
houts-.	Hiông-t^{c}àn.
Koopen (112, 119, 120.	Maí (zie rijst).
Koopman.	Tsò sén-lí-kaì; tsò sén-lí-njin.
Koorts.	Pót-láng; pót-hon.
Koper.	T^{c}ung.
rood koper.	Fung-t^{c}ung.
geel koper.	P^{c}ak-t^{c}ung.
Kopieeren.	Ts^{c}aú.
— een boek.	Ts^{c}aú sjú.
— een brief.	Ts^{c}aú sɛ̄.
Kopje.	Puí.
thee-.	Ts^{c}a-puí.
— waaruit men rijst eet of arak drinkt.	Wôn.
Koren (graan).	Nĝ kúk.
Korf.	
met hengsel.	Lam.

groote draagmand.	Lo.
kleine draagmand.	Lám, k^{c}én.
korfje voor aarde, mest enz. (in den vorm van een wan).	Pún-kí.
Kort van menschen, boomen etc.	Aî 345 vvg.
van touwen, planken etc.	Tôn.
Hij is klein (kort).	Ki hè aî.
Dit touw is kort.	Li-t^{c}iau sók hè tôn.
Koud (64, 65.	Láng.
Kous.	Mát.
ik draag kousen.	Ngai tjók mát.
Krab.	Lô-haî.
Kracht.	Lit.
— inspannen.	Tj^{c}út lit.
Kreupel.	Paí-kiók.
Kruik.	Tsún.
Kunnen (183 vvg.	Woi.
Kurk.	Tsút.
Kurketrekker.	Tsiû-tsòn; tsòn; (soms ook tjú-tsoí = varkens-penis).
Haal den kurketrekker, ik wil (een flesch) wijn opentrekken.	Ná tsiû-tsòn, ngai oì k^{c}oí tsiû.
Ik wil de kurk uit de flesch trekken.	Ngai oì tsòn-tj^{c}út mō-tút-tsút.
De kurk gaat er niet uit.	Tsút tj^{c}út-m-tét.
Kussen (bed).	Tjîm-t^{c}eu.

L.

Laag (135, 136.	Taí.
de grond is hier te laag.	Li-tsε nai kò taí.
Laars.	Hió.
een paar laarzen.	Jít súng hió.
een laars.	Jít tják hió.

Laat.	
Hoe laat is het nu?	Kín-hā tâ kî-tó tiâm-tjúng.
Waarom komt gij zoo laat (over dag)?	Tsò mā-kaì nji loi àn-tjiù.
id. 's nachts.	Tsò mā-kaì nji loi àn-àm.
Lachen.	Siaù.
de menschen — hem uit.	Njin siaù ki.
Ladder.	T^{c}oí.
een —.	Jít liong t^{c}oí.
op een — klimmen.	Sjóng-t^{c}oí.
een — afdalen.	Há-t^{c}oí.
boven de ladder.	T^{c}oí-sjōng..
beneden » »	T^{c}oí-hā.
Lade.	T^{c}ó-sióng.
Lamp (77.	Tén; fô-tén.
Land (314.	Kuét; t^{c}ɪ-fóng.
Landingsplaats (Mal. pangkalan).	Sjon-t^{c}eu.
Landkaart.	T^{c}ɪ-t^{c}u.
Lang (tijd).	Kiû.
(niet kort) (243.	Tj^{c}ong.
(hoog).	Kó.
hij is een lang man.	Ki hè kó-t^{c}aɪ (njin).
» » » forsch man.	» » p^{c}ui-t^{c}aɪ (njin).
Langzaam (336.	Mān-mān.
Langzamerhand.	Mān-mān-tsɛ.
Lantaarn.	Tén-lung.
Laten (295.	
Leder.	P^{c}i.
Ledig.	K^{c}úng.
Leenen.	Tsià.
ik leen aan hem.	Ngai t^{c}ung ki tsià.
	Ngai tsià pún ki.
hij leent aan mij.	Ki tsià pún ngai.
ik heb een gulden van hem geleend.	Ngai t^{c}ung ki tsià-kò jít-tûn.

ik heb een gulden aan hem geleend.	Ngai pún ki tsià-kò jít-tûn.
Leeren 418 vvg.	Hok.
onderwijzen.	Kaú.
ik leer lezen, ik leer schrijven.	Ngai hok t^{c}uk-sjú, ngai hok siâ-sɛ̄.
Leerling.	Hok-sáng.
Leggen (zie 151 vvg.)	Piòng.
goederen in de kast leggen.	Piòng túng-sí njip tj^{c}u tû.
» in een koffer leggen.	Piòng túng-sí lok sióng-tû.
» op een kast »	» » » sjóng tj^{c}u-tâng.
Lekker (v. smaak).	Hô-sjit.
(v. reuk).	Hióng.
Lengkeng (dimocarpus lungan).	Liung-ngân; liung-ngân kón.
Lente.	Tj^{c}ún-t^{c}ián.
Lepel.	T^{c}iaú-káng.
soep-.	T^{c}óng-sji.
groote schep-.	Fōn-leu.
Letter (442—452.	Sɛ̄.
Leugen (zie liegen).	
Levend.	Sáng.
Lezen (420, 423, 425, 441.	K^{c}òn sɛ̄, k^{c}òn-sjú.
hardop —.	T^{c}uk.
zachtjes —.	Sè-sjáng t^{c}uk.
Lichaam.	Wu-sjín; won-sjín.
Lichi (dimocarpus lichi).	Lɪ-tjí-kón (zie ramboetan).
Licht (helder).	Kóng.
(niet zwaar) (401.	K^{c}iáng.
Liegen.	P^{c}iàn.
praatjes verkoopen.	Kông t^{c}aɪ woí.
	» p^{c}àng woí.
hij is een leugenaar.	Ki hè p^{c}iàn-njin.
hij liegt.	Ki fá-sjat.
Linieeren.	Páng wak-kák.
Linkerhand.	Tsô-sjiû.

Linkerkant.	Tsô-pián.
Linker. Linksch.	Tsô.
Lip.	Tjoì-sjun.
Lombok (Spaansche peper).	Hiám-tsiaú; lat-tsiaú.
Lood.	Jan.
Loon.	Kúng-ts^{c}ian; kúng njiun.
Loopen (355.	Hang.
weg —.	Tseû.
Loslaten.	Piòng.
laat hem los.	Piòng ki tseû.
Lui (301.	Lán-sjí.

M.

Maag.	Tû.
Maaien.	Kót; tsâm-kót.
Maal.	Zie keer.
Maaltijd (het eten).	Sjit-wut.
	Ts^{c}ón.
In zijn huis gebruikte ik drie maaltijden.	Kiá-kaì wúk ngai sjit sám ts^{c}ón.
Maan.	Njiat-kóng.
Maand (294.	Njiat.
deze maand.	Kín-njiat; li-tják njiat.
een »	Jít kaì njiat.
de volgende —.	Hā-tják njiat.
volgende maanden.	Hā-njiat.
Maandag.	(Lí-)paì jít.
Mager.	Seù.
Dit varken is mager.	Li-t^{c}iau tjú hè seù.
Maken.	Tsò.
Malen.	Mo. (zie rijst).
Man.	Nam-njin (zie echtgenoot).
Mand.	Zie korf.
Manen (412.	T^{c}ô ts^{c}ian.
Mangga (vrucht).	Saî.

Manieren (gebruiken).	T^{c}ō-lí; ts^{c}in-lí; kuí-kî.
hij kent geen manieren.	Ki m-tí kuí-kî.
Mast.	Sjon-ngui; ngui-t^{c}eu.
Mat.	Ts^{c}iak.
een —.	Jít fón ts^{c}iak.
een — spreiden.	T^{c}án ts^{c}iak.
Matroos.	Sjuî-sjiû.
Mazelen.	Ma; tj^{c}út ma.
Mededeelen.	Wā . . . . tí.
deel hem mede.	Wā ki tí.
Meel.	Miān-fûn.
Meer.	Tó.
de meeste (244.	T^{c}ī-jít tó.
— dan dertig (256.	Sám-sjip lang.
Meisje.	Moì-tsɛ, moì tsɛ̂.
Melk.	Nèn.
Meloen.	Kuá.
water —.	Sí kuá.
Mensch.	Njin.
Mes.	Tó.
zakmes, pennemes.	Sè-tó.
een mes.	Jít tjóng tó.
Met (zie 126—128, 395.	Laú.
Meten (287, 288.	Liong.
Middag.	Pàn-tjiù. Sjip-njī tiâm tjúng. Ng̑-sji.
Middel (taille.	Jaú.
Midden in —.	Tjúng-kán. Tjúng-sím.
Midden in zijn tuin is een bron.	Kiá-kaì jan-sô tjúng-kán (= tjúng-sím) jiú tsiâng.
Te midden van die menschen is een vrouw.	Ká-kaì njin tjúng jiú jít-tják ng̑-njin.
Middernacht.	Pàn-jā.

Mier.	Njè.
witte —.	P^{c}ak-njè.
roode —.	Fung-njè.
zwarte —.	Wú-njè.
Misschien (109, 329.	Kâm-p^{c}ă.
Moed (zie dapper.	Jiú tâm.
hij is moedig.	Ki jiú tâm.
hij is een moedig man.	Ki hè jiú tâm-kaì njin.
Moeder.	â mé.
	Oí-tse.
Moeilijk.	Nan.
dit werk is —.	Liá kúng hè nan tsò.
Moeten (het behoort).	Jìn-koí.
gij moet gaan.	Jìn-koí nji oì hì.
(110, 111.	T^{c}ĭn-tj^{c}ok nji oì hì.
Molen.	Mō (zie rijst).
Mond v. menschen.	K^{c}eŭ.
v. menschen en dieren.	Tjoì.
v. een rivier.	Kông-tjoì.
Mooi.	Tsiáng.
mooi weer.	Hô-t^{c}ián-sji.
het aangezicht is mooi.	Miàn hè tsiáng.
bloemen zijn mooi.	Fá hè tsiáng.
Morgen (353.	Sjau-tsô.
	Min-tjaú-tsô.
	Min-tjaú-njít.
	Sjau-tsô njít.
's morgens.	Tsô-tsô.
morgen vroeg.	Sjau-tsô-njít tsô-tsô.
» nacht.	Sjau-tsô pú-jā.
» middag.	» » tóng-tjiŭ.
Mosterd.	Kaì-lat.
Muis.	Lô-tj^{c}ŭ; miaŭ tj^{c}ŭ.
Muskiet.	Mún.
Muskieten-net.	Mún-tjòng.

N.

Naaien.	Lian.
Naakt (154.	Tj^{c}ák-sjín.
Naald.	Tjím.
een —.	Jít muí tjím.
Naam.	
familie-.	Siàng.
voor- (234.	Miang.
melk-.	Nèn-miang.
Nabij (345, 348.	K^{c}iún.
x ligt dicht bij *ij*.	*x* k^{c}iún *y*.
't is dicht bij Nieuwjaar.	K^{c}iún njian ló.
Nacht.	Jā.
's nachts (301.	àm-pú-t^{c}eu; àm-sji-t^{c}eu.
deze nacht (voorbij).	Tsá-pú-jā; tsá-pú·àm.
id. (komende).	Kín·jā.
Nagel.	Káp; sjiû·tjî-káp.
Nakomelingschap.	Tsɛ̂-sún.
Namiddag.	Há-tjiù; há-nĝ.
Nangka (vrucht).	Pó-lo-met.
Nat.	Sjíp.
Nauw.	Hap; k^{c}iap.
De kleeren zijn nauw.	Sám-fù hè hap.
De straten zijn nauw.	Kaí-lū hè k^{c}iap.
Hij is klein behuisd.	Kiá-kaì wúk hè k^{c}iap.
Nederland.	Ho-lan-kuét.
Nederlander.	Ho-lan-njin.
Neef (neveu).	Tj^{c}it-tsɛ̂.
Neerleggen (zie neerzetten).	
Neerliggen.	Min.
ik ben moe, ik wil gaan liggen.	Ngai hót, oì min.
Neerzetten. Neerleggen.	Piòng-há.
leg het boek neer.	Sjú piòng-há.

Net.	
werp-.	Miông, tâ-ng kaì miông.
schep-.	Leu-fuí.
Neus.	Pʻī-kʻúng.
Nicht (nièce).	Tjʻit-nĝ.
Niemand (344, 350.	Mo-njin.
— gelooft (het).	Mo-njin sìn.
Niet (197 vvg.	M, mo.
— hebben.	Mo.
— goed.	M-hô.
Niets.	Mo mā-kaì.
Nieuw.	Sín.
Nieuwjaar.	Sín njian.
Nieuwjaarsdag.	Sín njian.
Het is vandaag de eerste dag van het jaar.	Kín-hā sín-njian tsʻó-jít.
Veel zegen in 't nieuwe jaar.	Kiúng hî sín njian.
Insgelijks (moge het voor u een gouden jaar zijn).	Tjaù njiá hô-kím njian. (zie 368—371).
Nieuws.	Sín-wun.
Is er een of ander nieuws?	Jiú mā-kaì sín-wun mo.
Niezen.	Tâ at-tsʻiu.
Nog.	Han.
Nogmaals.	Jiū.
Hij komt —.	Ki jiū loi.
Nog niet.	Mang.
Non (Boedd.).	Ni-kú.
Nooit.	Mang pàn-paî.
Noord.	Pét.
Noord, Zuid, Oost, West.	Túng-sí nam-pét.
N. O.	Túng-pét.
N. W.	Sí-pét.
het Noorden (315, 316.	Pét-pʻiân-tʻeu; pét-pʻiân.

Notemuskaat.	T^{c}eū-k^{c}eù.
Nu.	Kín-hā.
Nummer (375.	Hō.
Nut, wat — heeft het?	Jiú mā-kaì jūng.

O.

Oceaan.	Zie zee.
Oester.	O.
Oever (zie strand).	Kông-pián; kông-sjun.
Offeren.	
den geesten —.	Paì sjin.
op de graven —.	Saí-t^{c}ɪ.
» » » (het leggen van papiertjes).	Kuà-tjî.
wierookstokjes opnemen.	Njiám-hióng.
Ofschoon.	Suí-jan.
Olie.	Jiu.
klapper-.	Jai-jiu.
Kajoe poetih-.	P^{c}ak-sjū-jiu.
Petroleum.	Nai-jiu.
Omdat.	Jín-wuì.
— hij mij uitschold, wilde ik hem slagen.	Jín-wuì ki mà ngai, ngai tjàng oì tâ ki.
Omkeeren.	Fan-tjôn.
Onbruikbaar.	Mo-jūng, m-... tét,... m-tét.
van een hoed.	M-taì tét.
van kleeren.	Tjók m-tét. M-tét tjók.
Dit mes is onbruikbaar, het is zeer stomp, het is niet scherp.	Liá-tó jūng m-tét, t^{c}ūn-t^{c}ūn, m-lɪ.
Onder (133 vvg.	Hā (zie beneden).
Onderscheid (zie verschil).	
Onderwijzen.	Kaú.
Onderwijzer.	Sín-sáng.
	Kaú sjú sín-sáng.

Ongekookt.	Sáng.
Ongeveer.	K^{c}ám-tô.
Onrijp.	Mang wong; han nūn; han-ts^{c}iáng.
Ontbijten.	Sjit tjaú.
Ontmoeten (207.	Fung; nji.
Ontvangen.	Sjiú.
Onvruchtbaar.	
van eene vrouw.	T^{c}un-ma.
van land.	Seù-nai.
Oog.	Ngân; múk; múk-tjú.
een oog.	Jít tják múk.
éénoogig.	Tán-múk.
Oogenblikkelijk.	Tsít-sji.
Ook.	Jā, jiū.
gij hebt, ik heb ook.	Nji jiú ngai jā jiú.
een en vier is ook vijf.	Jít laú sì jiū hè nĝ.
Oom.	
vaders oudere broeder.	â pák.
» jongere »	â sjúk.
moeders broeder.	â k^{c}iú; of mú-k^{c}iú in tegenstelling met â-k^{c}iú of sji-k^{c}iú: schoonbroeder (broeder van de vrouw).
moeders oudere broeder.	T^{c}aï-k^{c}iú.
» jongere »	Sè-k^{c}iú.
Oor.	Njî-k^{c}úng.
-bellen.	Njî-wan.
-knopjes.	Njî-ts^{c}ét.
Oost (zie Noord, Zuid).	Túng.
Op (129 vvg.	Sjōng.
op de tafel.	Tsók-sjōng.
Openen.	K^{c}oí.
openen eene deur.	K^{c}oí mun.
het slot van eene deur openen.	K^{c}oí mun-sô.

Ophangen.	Tiaù-hî.
Mijne kleeren zijn door mij opgehangen.	Ngá sám ngai tiaò-hî.
Opium.	á-pʻiàn ján.
Oprapen.	Kiâm-hî.
Oprispen.	Tâ-è.
Opstaan.	Hî-sjín.
ontwaken (259.	Hòng-sjín; hòng-tsʻong.
Optellen.	Sòn-kiát.
Opvliegend.	Fô-hì; fô-fát.
hij is —.	Ki hè jiú fô-hì; kiá sím fô-fát.
Opzetten.	
een hoed.	Taì mō.
Orde.	
't is in —.	Tjʻok; hô-ló.
	Tʻin-tjʻok.
niet verkeerd.	Mo-tsʻò.
't kan zoo.	Tsò-tét.
dit werk is niet in orde.	Liá sē tsò m-tjʻok.
deze brief » » » »	» » siâ »
Oud (v. personen) (69, 70, 402.	Lô.
(v. dingen.	Kʻiū.
Ouderdom (69, 70.	
hoe oud zijt gij?	Nji kî-tó soì.
Ouders.	Jà-oí.
Overal.	Lā-wui lā-wui.
hij gaat — heen.	Ki lā-wui lā-wui hì.
Overnachten.	Hiat-jā.
Overschrijven.	Tsʻaú.
Overvloedig.	Hô-tó.

P.

Paal.	Tjʻú-tʻeu.
een paal.	Jít ki tjʻú-tʻeu.

Nederlandsch	Chineesch
Paar.	Súng; tuì.
een paar schoenen.	Jít súng hai; jít tuì hai.
» » (twee) menschen.	Liông-tják njin.
» » (menige) »	Liông-sám njin; sám-liông njin.
Paard.	Má.
hengst.	Má-kû.
merrie.	Má-ma.
te paard rijden (318.	K^{c}i-má.
— en stal.	Má-lan.
Pacht.	Má.
speel-.	Kiaû-má.
arak-.	Tsiû-má.
varkens-.	Tjú-má.
opium-.	á-p^{c}iàn-má.
pandhuis-.	Tòng-má.
mijn-.	Pa-lit-má. (Maleisch parit = mijn).
Pachter.	P^{c}iók-kón.
Padi (zie rijst).	Kúk.
Pakhuis.	Fò-ts^{c}óng.
zout-.	Jam-ts^{c}óng.
Pan braad-.	Wok-t^{c}eu.
dak-.	Nguâ.
Pandhuis.	Tòng-tiàm.
Papier.	Tjî.
Parapluie.	Tjá.
een —	Jít ki tjá; jít pâ tjá.
eereparapluie.	Liong-sjàn.
Pas op.	Siaû sím.
Passer (Bazaar).	P^{c}ú-t^{c}eu.
Patjoel (hak, schop).	Kiók-ts^{c}o.
Patrijs.	Tjà-kú.
Peking.	Pét-kín-(sjang).
Penseel.	Pít.
een —.	Jít ki pít.

Peper.	Fú-tsiaú.
Spaansche peper, Lombok.	Hiám-tsiaú; lat-tsiaú.
Petroleum.	Nai-jiu.
Pijl.	Tsiàn-tsɛ.
Pijp tabaks-.	Ján-t^{c}ung.
Pikoel (= 100 kati = 61.76 KG.)	Tám; tàm.
Pisang.	Kiúng-tsiaú.
Plaats, streek.	T^{c}ı-fóng.
Plaatsen, neerzetten.	Piòng.
Plank.	Pióng.
Pokken.	T^{c}eū; tj^{c}út t^{c}eū.
— inenten.	Piòng t^{c}eū.
Politieagent.	Kón-ts^{c}aí; ts^{c}aí-njin.
Pols.	Mák.
— voelen.	K^{c}òn mák; tâ-mák.
Priester.	
Boeddistische.	Wo-sjōng.
Taoistische.	T^{c}ō-sɛ̄.
Christelijke.	Sjin-fù.
Prijzen.	ó-nô; fūng-sjin.
Principe.	T^{c}ō-lí.
Probeeren (196, 287.	Tj^{c}ı.
Publiek.	
— huis.	Lô-kî-liau.
—e vrouw.	Lô-kî.
—e weg.	Kúng-lū.
Puist.	Pót-tj^{c}oi.

R.

Radijs (Chin.	Lo-p^{c}et.
Ramboetan (vrucht).	Lı-tjí (zie Lichi).
Rauw.	Sáng.
Reaal.	Zie gulden.
Recht.	Tj^{c}ıt; tj^{c}ıt-tj^{c}ıt.
Rechterhand.	Jiū-sjiû.

Rechten.	
invoer-.	Njip hiông.
uitvoer-.	Tjʿút hiông.
Rechts.	Tsʿó jiū; jiū-pián.
Rechtsch.	Jiū.
Reeds.	Lò, ló.
Regelingen.	Kuí-lí.
Regenen.	
het regent.	Lok-sjuî.
Rekenen.	Sòn-sè; kè-sòn.
Rekening.	Tán.
Reuk.	Jít tjʿın muı.
lekkere —.	Jít tjʿın hióng muı.
stank.	Jít tjʿın tjʿiù muı.
Rijden, te paard.	Kʿi má.
Rijk (land) (39.	Kuét.
(niet arm) (231, 238.	Jiú tsʿian.
Rijp.	Sjuk; wong.
Rijst.	
de plant.	Wo.
korrel in den bolster (padi).	Kúk.
ongekookte korrels (beras).	Mî.
gekookte — (nasi).	Fōn.
zaailing.	Wo-jóng; jóng.
kleef-.	Nō-mî.
—ebrij (boeboer).	Moi.
— koopen.	Tʿak.
-planten.	Tâ-kúk-tsʿia.
-planter.	Tâ-kúk-tsʿia-njin.
-molen.	Aí-lung.
— snijden.	Kót wo.
— stampen.	
met een stok in een rijstblok.	Tjúng mî jūng tjúng-kʿiú.
in een Chineesch rijstblok, (door de voeten in beweging gebracht).	Tʿap mî jūng toì.

gewone rijst.	Tjám-mî.
de zaailingen uit de kweekbedding in het veld overbrengen.	Ts^{c}áp-t^{c}ian.
zaaien.	Lok-jóng.
Rivier.	Ho; kông.
-oever.	Kông-piáu; kông-sjun.
-mond.	Kông-tjoì.
oorsprong van de —.	Kông-muí.
midden van de —.	Kông-sím.
Roeispaan.	Tsiông.
pagaai.	Jau-paí.
Roepen, menschen —.	Hàm.
beesten —.	Leù.
roep hem!	Hàm ki loi.
roep dien man!	Hàm kai-tják njin.
roep de kippen!	Leù kaí loi.
Rond.	Jan.
Rondom.	Tín-tín.
— het huis is water.	Tín-tín tjôn wúk jiú sjuî.
Rood.	Fung; fung-sét.
Rook.	Ján; fô-ján.
Rooster.	Sjaú.
op het vuur —.	Piòng fô sjaú.
Rottan.	T^{c}en.
Rug.	Poì-nong.
Ruiken.	P^{c}ī.
ik weet niet wat voor stank ik ruik.	Ngai p^{c}ī-tô, m-tí mā-kaì tj^{c}iù.
Ruw.	Ts^{c}í.

S.

Samen.	Zie zamen te —.
Schaal (weeg-.	T^{c}ián-p^{c}in.
groote unster.	T^{c}aɪ-t^{c}in.

Schaamte.	Siaû-lí.
Schaap.	Mian-jong.
Schaar.	Tsiân-tó.
Schaduw.	Jím-jâng.
onder de boomen is schaduw.	Sjū-t^{c}eu-hā jiú jím-jâng.
Scheel.	Sjūn-sjī-múk.
hij is scheel.	Ki hè sjūn; kiá-kaì múk hè sjūn.
Schelden (411, 417.	Mà; mà njin; k^{c}át.
hij scheldt mij uit.	Ki mà ngai.
waarom scheldt gij hem uit?	Nji k^{c}át ki tsò mā-kaì.
Schelen.	
't kan niet — (264, 265.	M-lūn.
	Mo-sióng-kón.
	M-fan-lo.
ik stoor mij niet aan hem.	Ngai m-fan-lo ki.
Schepel.	Teû; teû-t^{c}ung.
Scherp.	Lī.
Scheur, zie breuk-.	
Scheuren.	Tj^{c}â.
hij verscheurde zijne kleeren.	Ki tj^{c}â kiá-kaì sám.
zijn kleeren zijn gescheurd.	Kiá kaì sám tj^{c}â-lān.
Schieten (280.	» » » » -t^{c}ét.
met geweer.	Tâ-tj^{c}ùng.
Schip (317, 333.	Sjon.
schuitje.	Sè-sjon; t^{c}iâng.
zeilschip.	Káp-pân-sjon.
Schoen.	Hai (zie laars).
Schommelen.	Jau.
to cradle gold.	Jau-sjon.
Schoolmeester.	Sín-sáng.
	T^{c}uk sjú sín-sáng.
	Kaú sjú sín-sáng.
Schoon (niet vuil).	Lang-lī.
zie mooi.	

Schoonbroeder.	
man van oudere zuster.	Ts^{c}ê-fù.
» » jongere »	Moì-sè.
broeders van de vrouw.	â-k^{c}iú; sji k^{c}iú; (zie oom).
Schoondochter.	Sím-k^{c}iú.
Schoonmoeder.	
moeder van den man.	Ká-njiong.
» » de vrouw.	Jóng-sjín-oí. Door schoonzoon en schoondochter aangesproken met â-mé (moeder).
Schoonvader.	
vader van den man.	Ká-kón.
» » de vrouw.	Jóng-sjín-ja. Als boven aangesproken met â-tiá (vader).
Schoonzoon.	â long.
Schoonzuster.	
vrouw van ouderen broeder.	â sô.
» » jongeren broeder.	Lô-t^{c}aí sjîm.
oudere zuster van echtgenoot.	Pák-mé.
jongere » » »	Sjúk-mé.
Schop.	Nai-ts^{c}iaú.
patjoel, tjangkoel.	Kiók-ts^{c}o.
Schotel.	Pát.
Schoteltje.	T^{c}iap.
Schrijven.	Siâ.
Schrijver.	Ts^{c}oi-k^{c}ù.
Schroef.	Lo-sé-tsûn.
Schub, visch-.	Ng-lin.
Schuitje.	Zie schip.
Sigaar.	
Manila —.	Lí-sùng-ján.
Europeesche —.	Ho-lan ló-kók-ts^{c}ô. Sû-lû-tu.
strootje.	Ló-kók-ts^{c}ô.

Sina'sappelen.	
pompelmoes.	Jiū.
mandarijntjes.	Kám.
lemmetjes.	Són-kít; kít.
kleine —.	Tj^{c}ang.
Singapoera.	Sít-lát; sín-ká-pú.
Sirih-blad.	Neú-jap.
Siroop.	T^{c}ong-sjuî.
Slaan (1, 6, 10, 56, 355, 389—394.	Tâ.
Slaapkamer.	Sjoı-fong.
Slachten.	T^{c}óng.
Slang.	Sja.
een —.	Jít t^{c}iau sja.
scheldnaam voor Kantonees.	Sja-njin.
Slap, b.v. van thee.	T^{c}ám.
de thee is slap, niet sterk doe er nog wat thee bij.	Ts^{c}a hè t^{c}ám, m-hè njiam, piòng-ká jít-sít ts^{c}a-jap.
Slapen.	Sjoı; sjoı-múk.
slaap lekker.	Hô-sjoı.
Slecht.	M-hô; ók, faı.
Slechts (291, 308, 417.	Tsûng-hè.
Sleutel.	Sô-sji.
Slot.	Sô-t^{c}eu.
Sluiten.	
met een sleutel.	Sô.
dicht doen.	Kwán.
met sluitboom.	Ts^{c}ón.
Smid.	Tâ-t^{c}iát sé-fū.
Snavel.	Tiaú-tjoì.
Snel.	K^{c}uaì; k^{c}uaì-k^{c}uaì; máng; máng-máng.
Snijden (110, 127.	Ts^{c}íat, p^{c}aí, kót.
groente fijn snijden.	Ts^{c}iát ts^{c}oì.
snijd die groente fijn.	Liá-kaì ts^{c}oì ts^{c}iát-t^{c}ón loi.
een weinig van iets snijden.	Kót.

rijst (padi) snijden.	Kót wo.
snijd een punt aan deze potlood.	Liá pít pʻaí tsiám loi.
Soep.	Tʻóng.
Kippe-.	Kaí-tʻóng.
Soja.	Sjî-jiu.
Waarvan maakt men soja?	Njin jūng mā-kaì tsò sjî-jiu.
Men gebruikt zwarte boonen, water, zout en vijfgeuren-poeder.	Njin jūng wú-tʻeū laú sjuî laú jam laú nĝ-hióng-fûn.
Soms.	Sjang-hā; sjang paî.
Soort.	Jōng.
Speelhuis.	Tʻán.
Spek.	Tjú-njiúk.
Speld.	Tjím.
Haar-.	Tsám; tsám-tʻeu.
Spelen, een instrument.	Tʻan; hian.
van kinderen.	Kaû.
om geld.	Tû kiaû; tû tsʻian.
Spijker.	Tʻiát-táng.
Spin.	La-kʻia.
Spinazie.	Hân-tsʻoì.
Splijten.	
houtsplijten.	Pʻò-kʻoí sjū.
Spreken.	Kông.
Springen.	
in 't water.	Tʻiaù lok sjuî; tʻiaù há sjuî.
Sprinkhaan.	Tsʻô-máng.
Spruit (uitspruitsel).	Sûn.
Staan.	Kʻî.
Staart.	Muí.
Stad (versterkte-).	Sjang.
Stampen.	Zie rijst.
Stank.	Tjʻiù.
Steen (415, 437.	Sjak; sjak-kû; sjak-tʻeu.

Steenkool.	Sjak-tʿàn.
Steil (340.	Kʿí.
Steken.	Tsʿiúk.
Stelen (193, 396*a*.	Tʿeú.
dief zijn.	Tsò tsʿet.
Stem (geluid, toon).	Sjáng.
Ster (382.	Sén; sén-siúk; sén-siù.
Sterk.	Jiú lit.
	Hiung-tsòng.
een sterke man.	Jiú lit kaì njin.
— van azijn.	Hiung.
— van arak, thee.	Njiam.
Stil.	Tsʿin-tsʿin; tsʿin.
niemand spreekt, het is stil.	Mo njin kông, tsʿin-tsʿin.
Stinkend.	Tjʿiù.
zeer —.	Sjip-fún tjʿiù.
Stoel.	Jî; kaú-jî.
een stoel.	Jít tjóng kaú-jî.
Stof. (vuil).	Tjʿin; nai-tjʿin.
geweven —.	Pù.
Stok (393.	Kùn; sjū-kùn.
Stom.	Tjoì-â.
Stomp (zie onbruikbaar).	M-lı, tʿūn.
Stoomboot.	Fô-sjon.
Stooten.	Sûng.
waarom stoot gij mij?	Nji sûng ngai tsò mā-kaì.
Stoppen.	Sét; sét-kîn.
het gat is gestopt.	Kʿúng sét-tʿét.
	Kʿúng sét-kîn.
Straat.	Kaí; kaí-lū.
Straffen (401—404.	Fat.
Strand.	Hoî-pián.
zandig —.	Sá-pà.
Streek (352.	Tjiú-fû.
Streep (452.	Wak (z. Linieeren).

Strijken.	T[c]òng.
Strijkijzer.	Jūn-teû; t[c]òng-teû.
Strot.	Heu-leu.
Suiker.	T[c]ong; p[c]ak-t[c]ong.

T.

Taal.	Wā; fā; woí.
spreek-.	P[c]ak-fā, sjuk-fā.
dialect-.	T[c]û-fā.
boeke-.	Sjú-fā; t[c]uk-fā.
Tafel.	Tsók.
altaar-.	T[c]oi.
kleed-.	Tsók-pù.
Tahil (koopmansgewicht = 1/16 kati = 0.0386 KG.).	Lióng.
1/10 tahil.	Ts[c]ian.
1/100 »	Fún.
1/1000 »	Li.
— (goudgewicht) = 1,44 tahil.	Lióng-sì-sì; lióng (= 0.0559 KG.)
Dit tahil wordt verdeeld:	
1/16 tahil = mas.	Kaì, wun.
1/4 mas = soekoe.	P[c]at.
1/6 soekoe = wang.	Fông.
1/10 wang = duit.	Luí.
	Mas (goudgewicht) wordt op dezelfde manier verdeeld als de *reaal* (fictieve munt van 240 duit (zie Gulden).
	De tahils wegen niet overal even zwaar.
Tak.	Sjū-k[c]uâ.
Tand.	Nga.
Tante.	
vaders oudere zuster.	â-kú.
» jongere »	Mán-kú.

moeders oudere zuster.	T^{c}aı-ji.
» jongere »	Sè-ji.
Teen.	Kiók-tjî.
Teer (297.	Wú-jáu.
Tegenover.	Tuì-miàn.
ik zit tegenover hem.	Ngai laú ki tuì-miàn ts^{c}ó.
zijn huis en mijn huis. liggen tegenover elkaar.	Kiá-kaì wúk laú ngá-wúk tuì miàn.
Telraam.	Sòn p^{c}an.
Tempel.	Miaū; sjin-miaū; miaū-t^{c}ong.
Taipekong-.	T^{c}aı-pák-kúng miaū.
— voor verdienstelijke ambtenaren.	Tjúng-sjin-miaū.
Terugkeeren.	Tjôn-loi.
Teugel.	Má-theu-lung (sók).
Thee.	Ts^{c}a.
— (de blaren).	Ts^{c}a-jap.
-kopje.	Ts^{c}a-puí.
-pot.	Ts^{c}a-kû; ts^{c}a-kòn; ts^{c}a-fu.
Tijd.	Sji.
tijd hebben.	Jiú han; han.
hebt gij tijd?	Nji han mo.
ik heb geen tijd.	Ngai mo han.
Tijger.	Lô-fû.
een —.	Jít t^{c}iau lô-fû.
Timmerman.	Múk-siōng.
	Múk-siōng sé-fū.
Tin.	Siák.
Tjemara (boom).	Ts^{c}iung.
Toast (brood).	Miān-paú-kón.
Toekomstig.	Heū-loi.
Tolletje bij het po-spel.	Pô-teû.
Tong.	Sjat; sjat-ma.
Toornig.	át; át-hì.
— zijn.	Naú.

ik ben boos op hem.	Ngai naú ki.
Touw.	Sók.
Traan.	Múk-tjíp.
Hij stort tranen, hij weent.	Ki tjʿút múk-tjíp, ki kiaù.
Trap (ladder.	Tʿoí-pai.
Trekken.	Pàng; laí; tuî.
Trek dat schip hier voor het huis.	Kai-tʿiau sjon laí (= pàng-tuî) wúk-tsʿian loi.
Trek de vlag op.	Sjóng kʿi loi.
Trom.	Kû (355.
Trompet.	Zie Blazen.
Trouwen.	Zie Gesprek VI (4, 10, 15, 17, 19).
Tuin (352—354.	Jan; jan-sô.
bloemen-.	Fá-jan.
groenten-.	Tsʿoì-jan.
Tweede.	
ten —.	Tʿı njı.
de —.	Tʿı njı-kaì.

U.

Ui.	Tsʿúng-tʿeu.
roode —.	Fung tsʿúng-tʿeu.
Uit, van uit.	Tjʿút; jiu; tsʿɛ.
hij komt uit zijn huis.	Ki wúk tjʿút-loi.
hij kwam uit den hemel.	Ki jiu tʿián-sjōng loi.
het geluk komt uit den hemel.	Fúk tsʿɛ tʿián loi.
Uitgaan (157, 158.	Tjʿút-hì.
Uitgaven.	Sɛ̂-fuı.
Hoeveel uitgaven heeft uw huis per dag?	Njiá wúk njít-njít jiú kî-tó sɛ̂-fuı.
Uitkleeden.	Tʿót sám.
Uitlachen.	Zie lachen.
Uitrusten.	Tʿeù.
ik ben moe, ik wil uitrusten.	Ngai hót, ngai oì tʿeù-hì.

ik wil onder de boomen gaan, in de koelte zitten.	(Ngai) oì hì sjū-tᶜeu-hā, tᶜo liong.
Uitspraak (444, 448.	Jím.
Uitspreiden (in orde zetten).	Paî-kᶜoí; tᶜán.
Er komen gasten, spreid een mat uit en zorg dat de thee gereed is.	Njin-hák loi, tᶜán tsᶜiak, tsᶜa paî-kᶜoí.
Uitwaaien.	Tjᶜoí.
Laat dit kleed uitwaaien.	Liá pù ná pún fúng tjᶜoí.
Uw (enkelv.).	Njiá, njiá-kaì, nji-kaì.
(meerv.).	Njiá-teú-kaì; nji-teú-kaì.

V.

Vader.	â-pá; â-tiá.
Vallen.	Tiát; tiát-lok.
Mijn geld is gevallen.	Ngá-kaì tsᶜian tiát-tiát.
	Ngá-kaì tsᶜian tiát-lok hì.
Hij liet dit glas vallen.	Ki-tiát li-kaì tjúng.
	Li-kaì tjúng pún ki tiát-lok hì.
Valsch (niet echt).	Kâ, m-tjín.
Varken.	Tjú.
beer.	Tjú-kû.
zeug.	Tjú-ma.
tam —.	Ká-tjú.
wild —.	Sán-tjú.
Varkensslachter.	Tᶜóng-tjú-(kaì) njin.
Vasten.	Sjit-tsaí.
Vasthouden.	Tsá.
hij houd een stok vast.	Ki tsá kùn.
Vastplakken.	Njiam-kîn.
plak dit papier aan den wand.	Liá-kaì tjî ná hì piák njiam-kîn.
Vat.	Tᶜûng.
Vechten (227 vvg. 407.	Sióng-tâ.
oorlog.	Tâ-tjòng.
	Sióng-tjᶜi.

De Chineezen en Japannen voeren oorlog.	Tʻong-njin laú Njít-pûn-njin tâtjòng (= sióng-tjʻi).
Veel (355.	Tó.
heel —.	Hô-tó; teú-tó.
te —.	Tó kò-tʻeu.
niet — (247.	Mo kî-tó.
hoe —?	Kî-tó.
Vel, van een dier.	Pʻi.
een vel papier.	Jít tjóng tjî.
Veld.	Tʻian, nàm.
Vendutie.	Mai ká-fò.
Vennootschap.	Kúng-sé.
— vormen.	Káp-pûn tsò sén-lí; tsò kúng-sé.
Venster.	Tsʻúng; tsʻúng-mun.
Ver.	Jân.
Veranderen.	Koî; wōn; kaù.
Deze brief in niet goed verander ze.	Li-kaì sē m-tjʻok, koî-kò.
Verander dezen brief.	Nji hô koî-kò li-kaì sē.
Hij verandert (van gedrag) en wil een goed mensch worden. (zie omkeeren, verwisselen).	Ki piâu-tjôn tsò hô-njin.
Verbeteren.	Pû-hô; tsò hô.
De kleeren zijn gescheurd hersteld ze.	Sám lān-tʻét, pû-hô loi.
Verblijf houden.	Zie wonen.
verbond.	Fui.
Verbranden.	Sjaú.
steenkool —.	Sjaú tʻàn.
het huis brandt (er is brand).	Fô sjaú wúk.
Verdeelen.	Fún; pún.
Verdienstelijk.	Kúng-lo.
Verdriet hebben.	Seu.
hij heeft verdriet.	Ki seu.
Verf.	Tját.

Vergeten (zie herinneren).	
Vergif (277.	Pʿaí-sóng; tʿuk-jok.
Vergoeden.	Pû-tjôn; tjôn.
gij hebt uw kapitaal verloren, ik vergoed het geld aan u.	Nji sjat-pûn, ngai tjôn-tsʿian pún nji.
gij sloegt hem, gij moet hem het geld voor medicijnen vergoeden.	Nji tâ ki, nji oì pû-tjôn jok-tsʿian pún ki.
Verheugd.	Fón-hî.
Verhuren.	Zie huren
Verjaardag.	Sáng-njít..
Verkeerd.	M-hô; tsʿò; m-tjʿok.
wat gij gedaan hebt, is —.	Nji tsò-kaì m-tjʿok.
gij doet —.	Nji tsò tsʿò.
Verkoopen (88—90, 118.	Maı.
Verkoudheid.	Tâ-sjóng-fúng; pʿı-kʿúng sét.
ik ben verkouden.	Ngai tâ-sjóng-fúng; ngá pʿı-kʿúng sét.
Verliezen.	Sjít.
uit het oog —.	M-kiàn.
zijn geld —.	Sjat-pûn; sjat-tsʿian.
— in het spel.	Sjú.
Verlof (vrij af).	Tjûn; liaū.
ik verzoek een paar dagen —.	Ngaı kʿiu liaū sám-liông njít.
ik verzoek —.	Ngai kʿiu tjûn.
Vermoeden (252—256.	
Vermoeid.	Hót, njión.
ik ben vermoeid.	Ngai hót.
aan het einde van den weg zijn de beenen moe.	Lū-muí kiók njión.
Veroordeelen.	Fat.
Verrekijker.	Tsʿián-lí-kiàng.
Verruilen.	Zie wisselen, verwisselen.

Verscheurd.	Zie scheuren.
Verschil (248—251).	Fún-p^{c}iat.
is er —?	Jiú fún-p^{c}iat mo; jiú kók-jōng mo.
Verschillend (niet gelijk).	M-t^{c}ung.
Vertalen (428 vvg.	
in 't Chineesch.	Tjôn t^{c}ong-njin woí.
	» » » sɛ̄.
Vertrekken.	Hî sjín.
is het schip al vertrokken?	Sjon k^{c}oı mang.
Vertrouwen.	Sìn.
Verven (296.	
van kleeren.	Njiām-(sét).
» huizen.	Jiu, jiu tját,
Verver.	Jiu-tját sɛ́-fū.
Vervolgens (zie Daarna).	Ts^{c}aì-heū; ts^{c}iū.
Verwisselen (298.	(Zie veranderen). Wōn; kaù.
Dit boek is verscheurd ga het voor een beter verwisselen.	Li-kaì sjú lān-t^{c}ét, hì wōn (= kaù) kò hô-kaì loi.
Verzadigd.	Paû.
Verzameling.	Fuı; pán.
Verzoeken.	Mùn; k^{c}iu; lo; ts^{c}iâng.
ik verzoek u een brief voor mij te schrijven.	Ngai lo nji t^{c}ung ngai siâ jít fúng sìn.
Vet.	P^{c}ui.
Vierkant.	Sì-fóng.
Vijg, Chin. — (diospyrus).	Sɛ̂-piâng.
Vinden.	K^{c}én.
is het al gevonden?	K^{c}én-tô mang.
Vinger.	Sjiû-tjî.
Vingerhoed.	Tīn-tjî.
Visch.	Ng.
droge —.	Ng-kón.
zoute —.	Ham-ng.
versche —.	Ts^{c}í-ng.
levende —.	Sáng-ng.

Visschen.	Ti-ng. [illegible] ng
Visscher.	Ti-ng-[illegible] njin.
Vlag 355.	K[illegible].
Vlak 34[illegible].	P[illegible]: [illegible].
Vleermuis.	Fu [illegible]. [illegible].
Vleesch.	Njiuk.
varkensvleesch.	Tju-njiuk.
Vlieg.	Wi-[illegible].
Vliegen.	Fui.
Vloed.	Lau-[illegible] [illegible].
Vloerkleed.	T[illegible]-tjin.
Vloo.	Sét: kau-sét.
Vlug (333, 335.	Máng-máng; máng.
	K'uai-k'uai; k'uai.
Voederen.	Jòng.
Voering.	Súng-ts'en.
Deze jas heeft geen voering.	Li-kai sám mo súng-ts'en.
Voet (312.	Kiók.
id. maat = 0.3581 M. (zie duim).	Tj'ák.
Vol.	Mán, ném; mán-mán; ném-ném.
De arakflesch is vol.	Tsiu-tsiók mán.
	» » ném.
Volk.	Njin-min.
het Chineesche —.	Pák-siàng.
	Pák-ká-siàng.
	Pák-jòng-siàng.
Voor (plaats).	Miàn-ts'ian; ts'ian.
ik zit voor hem.	Ngai ts'ó kiá miàn-ts'ian.
voor het huis.	Wúk-ts'ian.
(tijd).	Siáu; siáu-t'ou.
te voren, eerder.	Ts'ai-siáu.
Nu komt dit goed voor het eerst hier.	Kín-ha li-kai túng-sí sín-siáu loi li.
Voorbeeld (patroon).	Jòng-tse.

Voordeel.	Fát-ts^{c}oi.
Voormiddags.	Sjóng-tjiù.
Voorouders.	Tsê-kúng.
	Tsû-kúng.
Vork.	Ts^{c}á.
Vos.	Fu-li.
Vouwen.	Tjáp.
vouw mijn kleeren op.	Tjáp ngá-kaì sám-fù.
Vragen.	Mùn (zie verzoeken).
Vreedzaam.	P^{c}in-fo; p^{c}in-ón.
Vreemd (niet inheemsch).	Loi-lū.
(wonderlijk).	K^{c}i-kuaì.
Vreezen (332.	Kiáng, wuì.
Vreugde.	Fón-hî.
Vriend (419.	P^{c}en-jiú.
Vrijdag.	(Lí-)paì-nĝ.
Vrije tijd (303, 322.	Han.
— hebben.	Han.
geen — hebben.	M-tét han.
ik heb —.	Ngai han.
» » geen —.	Ngai mo han.
Vroeg.	Tsô-tsô.
Vroeger (eerder).	Ts^{c}aì-sián.
Vroegere tijden (350.	T^{c}eu-paî; wóng paî.
eertijds.	Kû-sji; wóng-sji.
Vrouw.	Nĝ-njin.
echtgenoot (417.	Lô-p^{c}o; fù-njin [1]).
des huizes.	T^{c}eu-ká-p^{c}o.
Vruchten.	Kô-tsɛ.
Vuil (295.	Lă-sáp.
Vuur.	Fô.

1) Zie Bastaardwoorden.

W.

Waaier.	Sjàn.
een —.	Jít ki sjàn.
Waaien (338.	Jiú fúng.
het waait.	Jiú fúng.
» » erg.	Fúng tâ tseû.
Waar? (304, 305.	Lā-wui.
Waarlijk.	Sjit-tsʻaì.
Waarmede?	Jūng mā-kaì.
Waarom?	Tsò-mā-kaì.
Waarschijnlijk.	Fet-tjâ.
Wachten.	Tên; tên-hā.
Wacht een oogenblikje.	Tên jít hā.
Wagen (durven).	Kâm.
(rijtuig).	Tjʻá 355.
Wajang (355.	Hì.
— spelen.	Tsò hì.
Wan.	Poì-kí.
Wandelen.	Hang liaū; jiu-liaū; jiu-loi.
uit — gaan.	Tjʻút-hì hang-liaū.
Wanneer?	Kî-sji.
Warm.	Njiat; nón; sjaú.
Waschkom.	Miàn-pʻun.
Waschman.	Sê-sám-njin.
Wasschen.	Sê.
Wat?	Mā-kaì.
— is er?	Jiú mā-kaì sē.
Water (337.	Sjuî.
Waterglas.	Sjuî-tjúng.
Wedden.	Sióng tû; tû sjú-jang.
Weegluis.	Kón-pí.
Week.	Jít tják lí-paì, tsʻít kaì njít.
Weeken.	Tsìm-sjuî.
ga deze boonen weeken.	Liá-kaì tʻeū ná hì tsìm-sjuî.

Weenen.	Kiaù (zie traan).
be-.	Kiaù.
Weer (298.	
Weg (337, 339—349.	Lū.
voetpad.	Kàng; sè-lū.
kruisweg.	Sjip-sɛ̄ lū.
wegen onderhouden.	K^{c}oí lū.
» aanleggen.	K^{c}oí lū.
kant van den —.	Lū-sjun.
midden » » —.	Lū-sím.
begin » » —.	Lū-t^{c}eu.
einde » » —.	Lū-muí.
Wegen.	Tjʿin.
goud —.	Tjʿin kím.
ga deze goederen —.	Liá-kaì túng-sí ná hì tjʿin.
Wegloopen.	Tseû, tseû-lū.
Wegnemen.	Kiâm-hî.
Wegwerpen, ver.	Eu.
dichtbij.	Fít-k^{c}oí.
werp dat boek weg.	Liá sjú eu-t^{c}ét un ki.
	» » fít-k^{c}oí » »
Weinig.	Sjaû.
een —.	Jít sít tsɛ.
	Jít tít tsɛ.
Wekken (259.	Hàm-siâng.
	Ts^{c}aù-siâng.
Wel (put).	Tsiâng.
Welriekend.	Hióng.
Wenkbrauw.	Múk-mi.
Wenschen.	Oì.
Werk (302, 303, 322.	Kúng-fú; sjáng-sjē.
wat doet gij?	Tsò mā-kaì kúng-fú.
ik heb geen vrijen tijd, er is zooveel werk.	Ngai m-han, àn-tó sjáng-sjē.
ik wil werken.	Ngai oì tsò sjáng-sjē.

is uw werk al klaar?	Njiá sjáng-sjē hô-mang.
ja.	Tsò hô ló.
ik heb veel werk (zaken).	Ngai jiú tó-tó sɛ̄-kʽiān.
Wat is uw beroep?	Nji tsò mā-kaì tʽeu-lū.
» » uw ambacht?	» » » » sjiû-njɪ.
Werken.	Tâ-kúng; tsò kúng; tsò kúng-fú.
Werpen (zie wegwerpen).	Eu.
met een steen werpen.	Kiâm sjak-kû eu (415.
Wesp.	Wong-pʽúng.
Wespen-taille.	Wong-pʽúng-jaú.
Een wespen-taille,	Wong-pʽúng jaú,
Een mondje als een karper,	Tsít-ng tjoì,
10 menschen zien haar,	Sjip njin kʽòn-tô,
Negen wenschen haar te bezitten.	Kiû njin oì.
West (zie noord, zuid).	Sí.
Weten.	Tí.
Wie? (108.	Mā-njin.
Wieden.	Jun-(tʽian).
Wij.	Ngai-teú; ngai-teú njin.
Wijd.	Fát.
Wijn.	Tsiû.
Wijnglas.	Tsiû-tjúng; tsiû-tsún.
Willen (17, 18, 198 vvg.	Oì; hên.
Wind.	Fúng.
Winkel.	Pʽù-tiàm; tiàm.
Winkelmerk.	Tjaú-pʽai.
Winnen.	Jang.
Winter.	Túng-tʽián.
Wisselen, geld —.	Tsaû; kaù; wōn.
ga dit geld voor mij in duiten wisselen.	Li-kaì njiun ná-hị tʽung ngai kaù (= wōn-tsaû) luí.
Wit.	Pʽak.
Witten (295.	
Woensdag.	(Lí-) paì-sám.

Wolk 384.	Jun.
Wonen 328, 377.	Het, tj^{c}û.
waar woont gij?	Nji lā-wui het.
	» » » tj^{c}û.
Wond (278, 417.	Sjóng.
is hij gewond?	Ki jiú sjóng-tô mo.
Woordenboek.	Sε̄-tiân.
Worm.	Fung-hiân; tj^{c}ung.
Wormpoeder.	Saî-tj^{c}ung jok.
Wortel.	Kín.
boom-.	Sjū-kín.
Wrang.	Sép.

IJ.

IJs.	Siát.
IJzer.	T^{c}iát.
IJzerhout.	Jam-sjū.

Z.

Zaag.	Kì-tsε, kì-t^{c}o.
Zaaien.	Lok-jóng.
Zaak (405, 406.	Sε̄, sε̄-kòn, sε̄-k^{c}iān
dat is mijn — niet.	M-kón ngá-sε̄.
» » uw » »	» » njiá- »
Zachtjes.	Zie langzaam, lezen.
Zadel.	Má-ón.
Zak.	T^{c}oı.
broek-.	Fù-t^{c}oı.
jas-.	Sám-t^{c}oı.
— voor waren.	Paú.
Zakdoek.	Sjiû-kín.
Zamen, te — (355.	Ts^{c}e-ká.
— gaan.	Ts^{c}e-ká loi hì.
Zij gaan allen te zamen.	Ts^{c}e-ká lúng-tsûng hì.
Zaterdag.	(Lí-)paì-liúk.

Zee (311.	Hoî. T^{c}aī-hoî.
naar zee gaan.	Tj^{c}út hoî.
Oceaan.	Jong.
Zeef.	Mî-sí.
Zeekust.	Hoî-pián (zie strand).
Zeep.	Ho-lan-jok.
Zeer (goed).	Sjip fún (hô), teú.
niet zeer goed, niet al te	Mo kî-hô.
goed.	M-hè kî-hô.
zeer groot.	Teú hô.
Zeeziek (332.	Hin-sjon.
Zeggen (122—124.	Kông, wā.
zeg hem!	Wā ki tí.
Zeil.	P^{c}ung.
Zeker.	Sjit-ts^{c}aì.
	T^{c}ĭn-tj^{c}ok.
	T^{c}ĭn-jau.
het is nog niet zeker.	Mang-t^{c}ĭn mang-tj^{c}ok.
het is nog niet in orde.	Mang t^{c}ĭn-tj^{c}ok.
Zelden.	Mo kî-tó paî.
Zelf (377, 396.	Ts^{c}ɛ̄-ká; ts^{c}ɛ̄-ki.
ik zelf.	Ngai ts^{c}ɛ̄-ká.
hij »	Ki ts^{c}ɛ̄-ká.
Zelfmoord plegen (276.	Sî-ts^{c}în.
Zenden, iemand.	Tâ-fát.
goederen.	Kì.
een brief — (94.	Kì-sìn.
Zetten.	Zie leggen.
Ziek.	P^{c}iāng; t^{c}ùng.
— zijn.	Jiú p^{c}iāng.
Ziekenhuis.	P^{c}iāng-njin-wúk.
Zieletablet.	Sjin-p^{c}ai.
Zien.	K^{c}òn.
Zij (lieden).	Ki-teú (njin).
Zijde (stof).	Tj^{c}iu.

Zijde.	
deze zijde.	Li-pʻiân.
die zijde.	Kai-pʻiân.
Zijden garen.	Sé-siàn.
Zijn, is.	Hè.
er zijn.	Jiú.
er — niet.	Mo.
is niet.	M-hè.
Zilver.	Njiun.
Zingen.	Tjʻòng-kó; tsʻiàng-kó; tjʻòng-kʻiúk.
Zitten (355.	Tsʻó.
Zoeken (372.	Tsʻim; kén.
ik zoek maar zie het niet.	Ngai kén mo-kʻòn-tô.
	» » m-tô kʻòn.
ga zoeken.	Hì tsʻim, hì kén.
Zoet.	Kám.
zoet water.	Tʻiam-sjuî.
Zolder.	Leu-tâng; leu-sjōng.
Zomer.	Hā-tʻián.
Zon (383.	Njít-tʻeu.
de — steekt (339.	Njít-tʻeu lat.
Zondag.	Lí-paì-njít.
Zoo, zoodanig.	An-njiong.
Zoo even (407.	
Zoon.	Laì-tsê. Laì-tsɛ.
Zooveel (245, 246.	àn-tó.
— menschen.	àn-tó njin.
— geld.	àn-tó tsʻian.
— soorten.	àn-tó jōng.
Zoover.	àn-jân.
Zout (z. n. w.).	Jam.
(b. v. n.).	Ham.
Zuid (zie Noord).	Nam.
Z. O.	Túng-nam.
Z. W.	Sí-nam.

Zuster.	
oudere.	â-tse.
jongere.	Lô-moì.
Zusters.	Tsê-moì.
Zuur.	Són.
Zuurzak (Nangka belanda).	Ho-lan pó-lo-met.
Zwaar (402.	Tj^{c}úng.
Zwak.	Njión-njiók.
Zwart.	Wú; wú sét.
Zweer.	Pót-tj^{c}oi.
Zweet.	Hōn.
ik transpireer.	Ngai tj^{c}út hōn.
Zweeten.	Tj^{c}út hōn.
Zweren.	Fát-sjī.
Zwijgen.	Tiám.
Zwijg! schreeuw niet, praat niet zoo veel.	Tiám-tiám; m-hô ts^{c}au, m-hô àn-tó kông.

BASTAARDWOORDEN.

De inlandsche bevolking in de Westerafdeeling van Borneo heeft enkele woorden uit het Chineesch overgenomen b. v. »pundjan" d. i. Chineesche tabak (fung-ján = roode tabak).

Omgekeerd gebruiken de Chineezen aldaar ook vele uit het Maleisch of andere talen overgenomen woorden. De meest gebruikelijke zijn de volgende:

ó-táng.	Schuld.	Mal. utang.
ó-kím.	Veroordeelen.	» hukum.
P^{c}ak-sá.	Kwellen.	» paksa.
Min-t^{c}áp.	Verzoeken.	» minta.
Tó-long.	Helpen.	» tulung.
Nga-lo.	Moeilijk maken.	» gaduh.
Ká-tsiau.	Kwellen.	» katjau.
Kaú-njin.	Trouwen.	» kawin.
ó-pat.	Oppasser.	

Tòn.	Mijnheer.	Mal. tuwan.
Jong-hiát-(tsiû) [1].	Wijn.	» anggur.
Sám-pân-kúng.	Rijksgroote.	» toemenggung.
Kón-tú-lit.	Controleur.	
Puí-tút.	Ass^{t}. Resident.	» petor.
Sέ-lin.	Resident.	
Lit-lan.	Luitenant.	
Sá-la-mát.	Heil.	» salamat.
Sén.	Cent.	
Luí.	Duit.	
Kuá-sá.	Macht.	» kuwasa.
Lu-tì.	Brood.	» roti.
Min-wú-(njít).	Zondag.	» Minggu.
Sε̄-tán.	Sultan.	
Nga-ji.	Tractement.	» gadji.
Kán-táng.	Aardappel.	» kĕntang.
Tám-Kóng.	Borg staan.	» tanggung.
Pál-ká-la.	Rechtszaak.	» perkara.
Wun-tòng.	Winst.	» untung.
Wú-la-tján.	Trassie.	» Belatjan.
Le-lang.	Vendutie.	» lelang.
Wū-liung-(pû).	Bijl.	» beliung.
Ká-long-(páu).	Zak.	» karung.
Jok-tút.	Dokter.	
Ngam-ngam.	Koorts.	» demam.
Táp-li.	Een kwartje.	» stali.
Fông.	10 duit.	» wang.
Kú-lí.	Daglooner.	» kuli.
Liáng.	$^{1}/_{4}$ schepel.	Daj. kĕliang (vrouwenmutsje als rijstmaat gebruikt).
Min-wú.	Een week.	Mal. minggu (z. boven).
Sá-wun.	Zeep.	» sabun.

1) Letterl. „*geitenbloed*”.

Vele der bovenstaande woorden zijn niet oorspronkelijk Maleisch, maar ook in die taal uit andere overgenomen b. v. uit het Arabisch, Perzisch, Portugeesch, Nederlandsch enz.

Daar de Chineezen op de Westkust van Borneo meestal met halfbloed- of inlandsche vrouwen trouwen, hoort men meestal *vrouw* (echtgenoot) niet lô-p^{c}o maar fán-p^{c}o of fán-ma (barbaren-vrouw) noemen.

HOOFDSTUK V.

ALPHABETISCHE LIJST VAN, VOLGENS DE TONEN GERANGSCHIKTE, KARAKTERS.

In dit hoofdstuk is opgenomen eene lijst van 3750 Chineesche karakters, die volgens de zeven tonen zijn gerangschikt. Op iedere bladzijde zijn zeven kolommen.

De	1e	kolom	bevat	de	karakters	met	den	1sten	toon (上平)
»	2e	»	»	»	»	»	»	2den	» (上声)
»	3e	»	»	»	»	»	»	3den	» (上去)
»	4e	»	»	»	»	»	»	4den	» (上入)
»	5e	»	»	»	»	»	»	5den	» (下平)
»	6e	»	»	»	»	»	»	7den	» (下去)
»	7e	»	»	»	»	»	»	8sten	» (下入)

Wanneer achter een karakter *coll.* (= colloquial) staat, dan beteekent dit, dat in de spreektaal de beteekenis van het aldus gemerkte karakter volgens de opgegeven waarde wordt uitgesproken, maar dat het anders wordt gelezen. (Dit verschil komt in het Loeh-foeng-dialect weinig voor).

Wanneer hetzelfde karakter twee of meer verschillende beteekenissen (met of zonder verschillende uitspraak) heeft, wordt voor die verschillende beteekenissen door de letters W W verwezen naar de bladzijden van Wells Williams. Syllabic Dictionary of the Chinese Language [1]).

Staat achter een karakter het woordje *zie* (of *z.*) gevolgd door een of meer syllaben, zoo duidt dit aan, dat het karakter verschillende uitspraken heeft. Wanneer voor eene syllabe geene karakters gevonden zijn, dan is zij in Latijnsche karakters gedrukt, terwijl de beteekenis daarbij is opgegeven.

In de lijst moeten de syllaben, die de eindmedeklinkers *k*, *p* of *t* hebben, m. a. w. die met de 4den of 8sten toon, gezocht worden onder de syllaben, die op *ng*, *m* of *n* eindigen (zie blz. 20).

Bijv.: *mut* onder *mun*,
wok » *wong*,
tap » *tam* enz.

Daarom konden de 688 syllaben (zie Hoofdstuk I) hier onder 483 nummers worden opgenomen.

Voor een gemakkelijk gebruik is de lijst voorafgegaan door een overzicht van de syllaben eveneens alphabetisch gerangschikt, waarin bij ieder syllabe het nummer staat waaronder zij in de lijst voorkomt. In deze rangschikking zijn de geaspireerde letters na de ongeaspireerde geplaatst en de samengestelde klankteekens *ng*, *nj*, *sj*, *tj* en *ts* als enkele letters beschouwd. In dit overzicht zijn syllaben, die ook ingaande tonen hebben, met 1 gemerkt, terwijl de syllaben, die alleen ingaande tonen hebben, *cursief* zijn gedrukt.

Met uitzondering van enkele komen alle ± 3750 karakters der lijst in het genoemde woordenboek van Wells Williams voor. Waar in die dictionnaire bij die karakters nog synonieme, verkorte of verouderde vormen zijn opgenomen, zijn deze hier weggelaten; waren die vormen opgenomen, zoo zoude het aantal karakters hier onnoodig met ± 500 vermeerderd zijn.

---

1) Shanghai. American Presbyterian Mission Press. 1889. Stereotyped.

De achterstaande lijst is samengesteld op de wijze van de Chineesche Syllabische woordenboeken. Voor het Loeh-foeng-dialect in het bijzonder, en het Hakka-dialect in het algemeen bestaat zulk een woordenboek niet. Enkele Hakka-Chineezen gebruiken, natuurlijk tot groot nadeel van de zuiverheid van hun dialect, wanneer zij den uitspraak van een karakter niet weten, het woordenboek van K'ang-hi of het Canton-woordenboekje (分韻撮要合集).

Om een syllabisch woordenboek te kunnen gebruiken moet men de uitspraak van het te zoeken karakter kennen; na die uitspraak gevonden te hebben vindt men het bedoelde karakter gemakkelijk uit de daar gegeven gelijkluidende (同音) karakters. De beteekenis der verschillende karakters is hier niet opgegeven, daar deze in ieder woordenboek kan worden nageslagen.

ALPHABETISCH OVERZICHT DER SYLLABEN.

N°.

A.

1 a.
2 ai.
3 am 1.
4 an 1.
5 ang 1.
6 au.

E.

7 e.
8 em 1.
9 en 1.
10 eu.

F.

11 fa.
12 fai.
13 fam 1.
14 fan 1.
15 fang 1.
16 fe.
17 fen 1.
18 feu.
19 fin 1.
20 fo.
21 foi.
22 fon.
23 fong.
24 fu.
25 fui.
26 fun 1.
27 fung 1.

H.

28 ha.
29 hai.
30 ham 1.
31 han 1.
32 hang 1.
33 hau.
34 he.
35 hem.
36 hen 1.
37 heu.
38 hi.
39 hiam 1.
40 hian 1.
41 hiau.
42 *him.*
43 hin 1.
44 hio.
45 hiong 1.
46 hiu.
47 hiun.
48 hiung 1.
49 ho.
50 hoi.
51 hon 1.
52 hong 1.

I.

53 i.

J.

54 ja.
55 jai.
56 jam 1.
57 jan 1.
58 jang 1.
59 jau.
60 ji.
61 jim 1.
62 jin 1.
63 jiu.
64 jong 1.
65 jun.
66 jung 1.

N°.

K.

67 ka.
68 kai.
69 kam 1.
70 kan.
71 kang 1.
72 kau.
73 ke.
74 ken 1.
75 keu.
76 ki.
77 kia.
78 kiam 1.
79 kian 1.
80 kiang 1.
81 kiau.
82 kim 1.
83 kin 1.
84 kiong 1.
85 kiu.
86 kiun.
87 kiung.
88 ko.
89 koi.
90 kon 1.
91 kong 1.
92 ku.
93 kua.
94 kuai.
95 kuan 1.
96 kuang.
97 *kuen.*
98 kui.
99 kun 1.
100 kung 1.

K^{c}.

101 k^{c}a.
102 k^{c}ai.

N°.

103 k^{c}am 1.
104 k^{c}an 1.
105 k^{c}ang 1.
106 k^{c}au.
107 k^{c}e.
108 k^{c}em 1.
109 k^{c}en 1.
110 k^{c}eu.
111 k^{c}i.
112 k^{c}ia.
113 k^{c}iam 1.
114 k^{c}ian 1.
115 k^{c}iang 1.
116 k^{c}iau.
117 k^{c}im 1.
118 k^{c}in 1.
119 k^{c}io.
120 k^{c}iong 1.
121 k^{c}iu.
122 k^{c}iun 1.
123 k^{c}iung 1.
124 k^{c}o.
125 k^{c}oi.
126 k^{c}on.
127 k^{c}ong 1.
128 k^{c}u.
129 k^{c}ua.
130 k^{c}uai.
131 k^{c}uan.
132 k^{c}uang.
133 k^{c}ui.
134 k^{c}un 1.
135 k^{c}ung 1.

L.

136 la.
137 lai.
138 lam 1.
139 lan 1.

N°.

140 lang 1.
141 lau.
142 lem.
143 len 1.
144 leu.
145 li.
146 lia.
147 liam 1.
148 lian 1.
149 liang.
150 liau.
151 lim 1.
152 lin 1.
153 liong 1.
154 liu.
155 liung 1.
156 lo.
157 loi.
158 lon.
159 long 1.
160 lu.
161 lui.
162 lun 1.
163 lung 1.

M.

164 m.
165 ma.
166 mai.
167 man 1.
168 mang 1.
169 mau.
170 me.
171 men 1.
172 meu.
173 mi.
174 mia.
175 mian.
176 miang.

N°.

177 miau.
178 min.
179 mio.
180 miong.
181 mo.
182 moi.
183 mong 1.
184 mu.
185 mui.
186 mun 1.
187 mung 1.

N.

188 na.
189 nai.
190 nam 1.
191 nan 1.
192 nau.
193 nem.
194 nen 1.
195 neu.
196 ni.
197 niam.
198 niau.
199 nin 1.
200 no.
201 non.
202 nong 1.
203 nu.
204 nui.
205 nun 1.
206 nung 1.

Ng.

207 ng.
208 nga.
209 ngai.
210 ngam 1.

N°.
211 ngan 1.
212 ngang.
213 ngau.
214 ngeu.
215 ngo.
216 ngoi.
217 ngong 1.
218 ngu.
219 ngua.
220 nguan.
221 ngui.
222 *ngun.*

Nj.

223 nje.
224 nji.
225 njia.
226 njiam 1.
227 njian 1.
228 njiang 1.
229 njiau.
230 njim 1.
231 njin 1.
232 njion.
233 njiong 1.
234 njiu.
235 njiun.
236 njiung 1.

O.

237 o.
238 oi.
239 on 1.
240 *ong.*

P.

241 pa.
242 pai.

N°.
243 pan 1.
244 pang 1.
245 pau.
246 pen 1.
247 pi.
248 pian 1.
249 piang 1.
250 piau.
251 pin 1.
252 piong.
253 po.
254 poi.
255 *pon.*
256 pong 1.
257 pu.
258 pui.
259 pun 1.
260 pung 1.

Pʻ.

261 pʻa.
262 pʻai.
263 pʻan 1.
264 pʻang 1.
265 pʻau.
266 pʻen 1.
267 pʻi.
268 pʻian 1.
269 pʻiang.
270 pʻiau.
271 pʻin 1.
272 pʻiong 1.
273 pʻo.
274 pʻoi.
275 pʻong 1.
276 pʻu.
277 pʻui.
278 pʻun 1.
279 pʻung 1.

N°.

S.

280 sa.
281 sai.
282 sam 1.
283 san 1.
284 sang 1.
285 sau 1.
286 se.
287 sem 1.
288 sen 1.
289 seu.
290 sɛ.
291 si.
292 sia.
293 *siam.*
294 sian 1.
295 siang 1.
296 siau.
297 sim 1.
298 sin 1.
299 siong 1.
300 siu.
301 siung 1.
302 so.
303 soi.
304 son 1.
305 song 1.
306 su.
307 sui.
308 sun 1.
309 sung 1.

Sj.

310 sja.
311 sjam 1.
312 sjan 1.
313 sjang 1.

N°.
314 sjau.
315 sje.
316 sji.
317 sjim 1.
318 sjin 1.
319 sjiu.
320 sjoi.
321 sjon 1.
322 sjong 1.
323 sju.
324 sjui.
325 sjun.
326 *sjung.*

T.

327 ta.
328 tai.
329 tam 1.
330 tan 1.
331 tang 1.
332 tem 1.
333 ten 1.
334 teu.
335 ti.
336 tia.
337 tiam 1.
338 tian 1.
339 tiau.
340 tin 1.
341 tio.
342 tiu.
343 to.
344 toi.
345 ton 1.
346 tong 1.
347 tu.
348 tui.
349 tun 1.
350 tung 1.

N°.

Tʻ.

351 tʻa.
352 tʻai.
353 tʻam 1.
354 tʻan 1.
355 tʻang 1.
356 tʻen 1.
357 tʻeu.
358 tʻi.
359 tʻiam 1.
360 tʻian 1.
361 tʻiang.
362 tʻiau.
363 tʻin 1.
364 tʻiu.
365 tʻo.
366 tʻoi.
367 tʻon 1.
368 tʻong 1.
369 tʻu.
370 tʻui.
371 tʻun 1.
372 tʻung 1.

Tj.

373 tja.
374 tjam 1.
375 tjan 1.
376 tjang 1.
377 tjau.
378 tje.
379 tji.
380 tjim 1.
381 tjin 1.
382 tjiu.
383 tjoi.

N°.

384 tjon.
385 tjong 1.
386 tju.
387 tjui.
388 tjun.
389 tjung 1.

Tjʻ.

390 tjʻa.
391 tjʻan 1.
392 tjʻang 1.
393 tjʻau.
394 tjʻe.
395 tjʻem.
396 tjʻi.
397 tjʻim.
398 tjʻin 1.
399 tjʻiu.
400 tjʻoi.
401 tjʻon 1.
402 tjʻong 1.
403 tjʻu.
404 tjʻui.
405 tjʻun 1.
406 tjʻung 1.

Ts.

407 tsa.
408 tsai.
409 tsam.
410 tsan 1.
411 tsang 1.
412 tsau.
413 tse.
414 tsem 1.
415 tsen 1.
416 tseu.

N°.

417 tsε.
418 tsi.
419 tsia.
420 tsiam 1.
421 tsian 1.
422 tsiang 1.
423 tsiau.
424 tsim.
425 tsin 1.
426 tsiong 1.
427 tsiu.
428 tsiung 1.
429 tso.
430 tsoi.
431 tson.
432 tsong 1.
433 tsu.
434 tsui.
435 tsun 1.
436 tsung 1.

Tsʻ.

437 tsʻa.
438 tsʻai.
439 tsʻam 1.
440 tsʻan 1.
441 *tsʻang.*
442 tsʻau.
443 tsʻe.
444 tsʻem.
445 tsʻen 1.
446 tsʻeu.
447 tsʻε.
448 tsʻi.
449 tsʻia.
450 tsʻiam 1.

N°.

451 tsʻian 1.
452 tsʻiang 1.
453 tsʻiau.
454 tsʻim.
455 tsʻin 1.
456 tsʻio.
457 tsʻion.
458 tsʻiong.
459 tsʻiu.
460 tsʻiung 1.
461 tsʻo.
462 tsʻoi.
463 tsʻon 1.
464 tsʻong 1.
465 tsʻu.
466 tsʻui.
467 tsʻun 1.
468 tsʻung 1.

U.

469 un.

W.

470 wa.
471 wai.
472 wan 1.
473 wang 1.
474 we.
475 wen 1.
476 wo.
477 woi.
478 won.
479 wong 1.
480 wu.
481 wui.
482 wun 1.
483 wung 1.

Alphabetische lijst van karakters gerangschikt volgens de tonen.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
1. A.						
鵶	亞					
呀	阿 [1] zie 6.					
丫	瘂					
椏						
啞						
2. Ai.						
挨	矮					
埃						
3. Am—ap.						
庵		暗	押	唵		
菴		闇	鴨			
		黯	壓			
			狎			
4. An—at.						
俺			át [2]			
5. Ang—ak.						
甖 coll. z. jín.			厄			
罌 id.			戹			
			軛			
			鈪			
6. Au.						
	拗	奧				
		凹				
7. E.						
é [3]						

1) W. W., p. 1068.
2) Nji át mā-kaì. Waarom ben je *boos?* Kiá miàn hè át. Hij heeft een *woedend* gelaat.
3) É, loi. Hé, kom!

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
8. Em—ep.						
ém [1] z. èm.		èm [1] z. ém.	ép [2]			
9. En—et.						
恩		antwoorden	憶			
10. Eu.						
甌	毆					
歐	嘔					
11. Fa.						
花		化		華	話 zie wā.	
				鏵	畫 [3] z. wak.	
12. Fai.						
		snel.		懷	壞	
				褱	歹	
				槐	孬	
				淮		
13. Fam—fap.						
			法	凡	犯	
					范	
					範	
					患	
					槵	
14. Fan—fat.						
番	反	㤆	發	煩		罰
翻			髮	樊		乏
蕃			闊	礬		伐
旛				還		疺
翮				鐶		活
				圜		

1) Ém-kîn liá-kaì, m-hô pún njin k'òn-tô. Houdt dit *met de handen bedekt*, opdat niemand het ziet.

2) Ná jok ép. Haal medicijnen om te *verbinden*.

3) W. W., bl. 241, sub. 1.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
				寰		
				闤		
				㙮		
15. Fang—fak.						
	fâng [1]		fák [2]			
16. Fe.						
	fê [3]					
17. Fen—fet.						
				宏		或
						惑
18. Feu.						
	否			浮	埠 zie p'ú.	
19. Fin—fit.						
		fìn [4]	fít [5]			
20. Fo.						
	火	禍		和		
	伙	貨				
	夥	賀 coll. [6] zie hò.				
21. Foi.						
灰						
[illegible]						
22. Fon (fot).						
歡		宦			飯	
讙		渙			豢	
					喚	
					煥	

---

1) Sè-njin fâng. Kinderen zijn *ondeugend*.

2) Sja mang sî-t'ét, han woɪ fák. De slang is nog niet dood. zij kan zich nog bewegen (*stuiptrekken*).

3) Wak m-tj'it, fê-fê. De lijnen zijn niet recht, (zij zijn) krom.

4) Pín hang, kiá sjiû fìn. Als soldaten loopen *zwaaien* zij met de armen. Ki fìn-sjiû hang. Hij loopt met *zwaaiende* armen.

5) Fít-t'ét liá-kaì. Gooi dit weg.

6) In 't coll. bestaat ook *hò* naast *fò*.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
					換 zie wōn.	
23. Fong (fok).						
巟	訪	放 zie piòng.		防		
方	仿			坊		
芳	彷			房		
	昉			荒		
				綂		
				皇		
				惶		
				徨		
				凰		
				慌		
24. Fu.						
夫[1] zie fu.	虎	阜 zie fu.		夫[2] zie fú.	阜 coll. zie fù.	
麩	琥	父		蚨	腐	
膚	滸	傅		扶	訃	
釜	府	付		芙	赴	
呼	拊	咐		胡	賻	
		附		葫		
		駙		湖		
		副		糊		
		富		蝴		
		賦		鬍		
		婦		煳		
		負		壺		
		戽		狐		
		戶		乎		
		護				

1) W. W., p. 142, sub. 1.

2) W. W., p. 142, sub. 2.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
25. Fui.						
非		廢		回	費	
緋		誨		廻	悔	
飛 zie puí.				徊	惠	
妃				茴	會	
斐					慧	
匪					恚	
輝						
暉						
煇						
揮						
徽						
26. Fun—fut.						
分[1] zie fun.	粉		忽	焚	份	弗
紛	混		惚	墳	分[2] zie fún.	佛
帉			拂	渾	奮	彿
吩			窟	魂	紊	
昏						
婚						
葷						
惛						
27. Fung—fuk.						
風			福	逢	奉	復
楓			蝠	縫	鳳	覆
瘋			幅	諷	俸	蝮
丰			馥	紅		斛
妦			伏	虹		复
夆			服	洪		
峯				鴻		

1) W. W., p. 129.

2) W. W., p. 131.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
烽						
䏺						
鋒						
𡍮						
封						
崶						
葑						
豐						
28. Ha.						
呵				鰕	下[1]	
				蝦	夏	
				遐	廈	
				瑕		
				葭		
29. Hai.						
溪	蟹			鞋		
谿				諧		
偕				孩		
30. Ham—hap.						
蛤		喊		函		合
緘				鹹		盒
				咸		闔
				銜		
				啣		
				含		
31. Han—hat.						
	蜆		瞎	閒	限	
	莧			閑		

1) Naar beneden gaan coll. há.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
32. Hang—hak.						
坑			客	桁		
阬				行 [1]) z. hēn, hong.		
33. Hau.						
		好 [2]) z. hô.		毫	昊	
		浩		豪	皓	
		孝			皞	
		効			灝	
		效			斆	
34. He.						
		係				
35. Hem—(hep).						
					荇	
					杏	
36. Hen—het.						
	肯 coll. z. k'ên.		黑	恒	狠 coll. z. hên.	wonen.
	狠 „ hēn.		赫		很 coll. z. hên.	
	很 „ „		嚇		恨	
					行 [3]) zie hang, hong.	
					倖	
					幸	
37. Heu.						
	mondvol			侯	後	
				鄇	候	
				喉	后	
				猴		
				厚		
38. Hi.						
希	起	戲				
稀	許	肹				

1) W. W., p. 207, sub. 1.
2) W. W., p. 172.
3) W. W., p. 208, sub. 3, 4.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
羲	喜	气				
熙		氣				
曦		棄 zie k'ì.				
嬉		器				
奚		去 coll. z. k'ì.				
徯						
兮						
攜						
虛						
姬						
墟						

39. Hiam—hiap.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
	險		旪	嫌		峽
			叶			硤
			脇			陜
						夾 zie k'iap.
						浹

40. Hian—hiat.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
軒	顯	獻	歇	賢	現	穴
		楦	血	弦		
				絃		
				玄		
				懸		

41. Hiau.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
嘵	曉					
梟						

42. (Him)—hip.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
			熻			
			烚			

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
43. Hin—hit.						
興			隙	刑		
				形		
44. Hio.						
靴						
45. Hiong—hiok.						
香	享	向	hiók [1]			
鄉	饗	嚮				
	響					
	响					
	餉					
46. Hiu.						
休						
朽						
坵						
邱						
47. Hiun—(hiut).						
		訓				
48. Hiung—hiuk.						
兄			畜	雄		
凶			蓄			
兇			旭			
胸						
49. Ho.						
	好 [2] z. haù.	賀 zie fò.		河	號	
	荷 [3] zie ho.			何		
				荷 [4] zie hô.		

1) Nji jung saì-hiók kaì pióng. Gij gebruikt planken, die door de warmte *kromgetrokken* zijn.

2) W. W., p. 171, sub. 1.

3) W. W., p. 216, sub. 2.

4) W. W., p. 216, sub. I.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
50. Hoi.						
	海				亥	
					害	
51. Hon—hot.						
旱	罕	漢	渴	寒	汗	曷
		翰			瀚	喝
52. Hong—hok.						
穅 coll. zie k'óng.				行 1) zie hang, hēn.	巷	學
					項	鶴
				降 2) zie kòng.		鶻
53. I.						
				i 3)		
54. Ja.						
也 zie jā.				爺	夜	
野					㖡	
耶					也 coll. zie já.	
55. Jai.						
				椰		
56. Jam—jap.						
閹	醃 of ján.	厭 4) z. jâm.		塩	饜	葉
	晻			炎	豔	楪
	掩			詹 5) z. tàm.	餤	
	弇					
	厭 6) z. jàm.					
57. Jan—jat.						
烟	遠	燕	扢	然	縣	粵
胭	冉	咽	謁	燃	院 of jàn.	越
焉 7) zie jan.		宴	乙	焉 8) z. ján.		悅

1) W. W., p. 207, sub. 2.
2) W. W., p. 365.
3) I-i, àn-tó njin. *Wel*, *wel*, wat een menschen.
4) W. W., p. 1089, sub. 1.
5) W. W., p. 1086, sub. 1.
6) W. W., p. 1089, sub. 2.
7) W. W., p. 1082, sub. 1.
8) W. W., p. 1082, sub. 2.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
醃 of jâm.		硯	日	延		
演		院 of jān.		員		
衍		怨		圓		
姻				袁		
淵				園		
寃				轅		
惌				猿		
夗				緣		
鴛				鉛		

58. Jang—jak.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
	影			嬴 of jin.		攉
	陰 of jím.			營 ,, ,,		
				贏		

59. Jau.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
腰	抭	要		橈	[illegible]	
䙅	舀	曜		陶 of t'o.	鷂	
夭		耀		淘 ,, ,,		
妖				慆		
么				搖		
邀				瑤		
				窰		
				謠		
				遙		
				姚		

60. Ji.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
衣	倚	易[1] z. jit.		移		
依	椅	異		怡		
伊	獳	意		姨		
醫	雨	懿		如		

1) W. W., p. 281, sub. 1.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
以	禹	譽[1] z. ji.		茹		
矣	愈	與[2] z. jí.		儒		
于[3] z. ji.		預		兒		
迂		喩		寅		
羽		諭		于[4] z. jí.		
與[5] z. jì.		裕		余		
庾				餘		
宇				譽[6] z. jì.		
於				輿		
				而 of lù.		

61. Jim—jip.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
音	飲		邑	淫		揖
喑			浥	婬		撎
陰 of jâng.						
湮						

62. Jin—jit.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
因	孕	應	一	仁		易[7] zie jì.
茵	引	印	壹	盈		縊
慇	穎			楹		益
殷				營 of jang.		溢
英				嬴 " "		億
瑛				籯		亦
鍈				籝		翼
罌 zie áng.				蠅		驛
嬰				瑩		馹
嚶				螢		繹

1) W. W., p. 1122, sub. 2.
2) W. W., p. 1125, sub. 2.
3) W. W., p. 1118, sub. 1.
4) W. W., p. 1118, sub. 2.
5) W. W., p. 1125, sub. 1.
6) W. W., p. 1122, sub. 1.
7) W. W., p. 281, sub. 2.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
櫻鸚鶯膺鷹纓蘡				仍		譯懌役佾

63. Jiu.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
有 酉 友 coll. z. jiû.	友 zie jiú.	誘 幼 蚴		幽 憂 優 攸 悠 尤 由 油 游 遊 蝣 郵 猶 尣	又 右 佑 宥 祐 柚	

64. Jong—jok.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
央 殃 秧 鴦 養		映	箬 約	揚 楊 暘 煬 陽 羊	讓 釀 怏 羕 㨾 樣	若 藥

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
				洋		
65. Jun—(jut).						
尹	隱			云	韻	
	允			雲	運	
	永			紜	咏	
				芸	閏	
				耘	潤	
				蕓		
				匀		
66. Jung—juk.						
邕	勇			榮	用	辱
雝	踊			容		褥
癰	壅			榕		浴
	擁			蓉		欲
				鎔		彧
				融		郁
				庸		育
				鏞		淯
				絨		
				茸		
				慵		
				襛		
				熊		
67. Ka.						
加	假[1] z. kà.	假[2] z. kâ.				
枷		價				
嘉		架				
佳		嫁				

1) W. W., p. 352, sub. 1.

2) W. W., p. 352, sub. 2.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
家						
傢						
68. Kai.						
鷄	解[1] z. kaì.	垓		daar		
該		慨				
皆		嘅				
偕		解[2] z. kaî.				
階		戒				
街		誡				
		介				
		芥				
		界				
		屆				
		箇				
69. Kam—kap.						
甘	敢	監[3] z. kán.	匣			
苷	橄	鑑	甲			
柑	感	覽	鴿			
泔						
疳						
70. Kan—(kat).						
姦 coll. z. kián.	簡	間[5] z. kián.				
矸	揀 coll. z. kiân.	鐧				
艱						
柬 coll. z. kiân.						
監[4] z. kàm.						
71. Kang—kak.						
更[6] z. kèn.		徑	格			

1) W. W., p. 359, sub. 1.
2) W. W., p. 359, sub. 2.
3) W. W., p. 387, sub. 1.
4) W. W., p. 387, sub. 2.
5) W. W., p. 381, sub. 2.
6) W. W., p. 321, sub. 1.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
庚			格			
賡			隔			
羹			膈			
耕						
72. Kau.						
羔	絞	教 zie kaú.				
交	狡	較				
蛟		校				
鮫		挍				
教 coll. z. kaù.		珓				
		鉸				
73. Ke.						
		槪				
		計				
74. Ken—ket.						
跟		艮	革			
Zoeken		更 [1] zie káng.				
75. Keu.						
勾	苟	搆				
鉤	狗	彀				
溝		够				
76. Ki.						
枝 of tjí.	幾 [2] zie kí.	已		hij.		
幾 [3] zie kî.	己 已	紀				
机	技	檵				
飢	舉	髻				
乩	據	冀				
基	矩	寄				
稘		旡				

1) W. W., p. 322, sub. 2.
2) W. W., p. 333, sub. 2.
3) W. W., p. 333, sub. 1.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
箕		旣				
几		繼				
居		記				
据		具				
裾		句				
俱		巨				
拘		詎				
		炬				
77. Kia.						
zijn, haar.						
(bez. v.n.w.)						
78. Ķiam—kiap.						
兼	撿	劍	鋏			
	檢		劫			
79. Kian—kiat.						
間 [1] z. kàn.	蕑	脊	結			
姦 z. kán.	揀 z. kân.	見	潔			
堅	柬 z. kán.	建	決			
鰹	絹	健	訣			
肩		諫	掘			
櫚						
娟						
捐						
80. Kiang—kiak.						
驚	剄	鏡	kiák [2]			
	頸					
81. Kiau.						
嬌	繳	叫				
驕	譑	徼				

1) W. W., p. 381, sub. 1.

2) Hang kiák-kiák. Loop *snel!*

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
憍	獢					
嬓						
佼						
82. Kim—kip.						
今 z. kín.	錦	禁	吸			
金		噤	恰 of k'áp.			
		妗	掐			
		襟	急			
			給			
83. Kin—kit.						
根	覔	敬	吉			
巾	景	境	檄			
斤	緊	競	桔			
筋			戟			
今 coll. z. kím.			擊			
荆			橘			
京						
經						
兢						
逕						
84. Kiong—kiok.						
姜			脚			
僵			躩			
殭						
薑						
羌						
85. Kiu.						
	九	救				
	久	咎				
	韭	究				

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
		柩				
86. Kiun—(kiut).						
勻	謹					
君	槿					
均						
鈞						
軍						
87. Kiung—(kiuk).						
弓						
芎						
躳						
扃						
恭						
供						
龔						
宮						
88. Ko.						
高	果	過				
篙	菓	告				
膏						
糕						
餻						
歌						
哥						
89. Koi.						
	改	蓋		koi [1])		
90. Kon—kot.						
干	稈	灌	割			
竿	桿	幹	葛			

1) = roesip (Mal.) een soort gezouten visch.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
杆	趕	貫				
忓	管	慣				
肝	⿰月官	鑵				
乾 [1] zie k'ian.	館	罐				
官	秆					
棺						
關						
冠						
觀						
⿰虫官						
91. Kong—kok.						
岡	廣	鋼	角			
剛	講	焵	桷			
堈	港	降 [2] zie hong.	覺			
扛		絖	閣			
釭		槓	擱			
綱			各			
江			觡			
光			郭			
92. Ku.						
孤	古	故				
菰	股	固				
姑	牯	雇				
沽	羖	顧				
酤	盬					
鴣	鼓					
辜	賈					
鳩	詁					

1) W. W., p. 311, sub. 1.

2) W. W., p. 364, sub. 1.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
93. Kua.						
瓜	剮	罣				
	寡	絓				
		掛				
		卦				
		褂				
94. Kuai.						
乖	枴	怪				
	柺					
95. Kuan—kuat.						
盥			刮			
			聒			
96. Kuang—(kuak).						
	礦					
97. (Kuen)—kuet.						
			國			
98. Kui.						
歸	鬼	季				
龜	詭	貴				
圭		桂				
閨		癸				
規						
窺						
跬						
99. Kun—kut.						
	滾	棍	骨			
	輥	[illegible]				
	惃					
100. Kung—kuk.						
公		貢	谷			
蚣			穀			

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
缸						
工						
功						
攻						
101. K'a.						
					卡	
102. K'ai.						
k'aí [1]	k'aî [2]					揻
103. K'am—k'ap.						
堪	坎		恰 of kíp.			
龕						
104. K'an—k'at.						
刊			uitschelden			戛
105. K'ang—k'ak.						
	k'âng [3]		k'ák [4]			
106. K'au.						
蹻	考	誥				
敲	巧	拷				
107. K'e.						
		契				
108. K'em—k'ep.						
			k'ép [5]	k'em [6]		
109. K'en—k'et.						
亨	懇		乞			
	肯 zie hên.		吃			
	掯		喫			
			喀			
			咳			

1) K'aí ts'a loi. *Breng* de thee. W. W., p. 188 (揻).
2) Jít k'aî njin loi. *Alle* menschen kwamen.
3) Nji k'âng ki. Gij *kittelt* hem.
4) T'am-k'ák, m-tj'út. (Hij) *schraapt*, maar het slijm gaat niet los.
5) K'ép = k'em.
6) Liá-kaì lo k'em-kîn hì. *Bedek* deze mand.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
			刻			
			克			
110. K'eu.						
	口	扣				
		釦				
		絇				
		寇				
		蔻				
		叩				
111. K'i.						
欺	杞	去[1] zie hì, k'ì.		其	忌	
徛	啟	棄 coll. zie hì.		棋		
企	去[2] zie hì, k'ì.			琪		
區				蜞		
驅				蚑		
岐				期		
				旗		
				麒		
				奇		
				琦		
				騎		
				歧		
				祇		
				祁		
				祈		
				豈		
				佢		

1) W. W., p. 445, sub. 2.

2) W. W., p. 445, sub. 1.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
112. K'ia.						
				茄		
				擎 coll. z. k'iang.		
113. K'iam—k'iap.						
		欠		鉗		狹
						夾 coll. z. hiap.
						挾
						梜
						裌
						脥
114. K'ian—k'iat.						
牽	犬	卷	闕	拳	件	傑
圈		拳	鈌	權	倦	竭
		勸		乾 [1] z. kón.		
115. K'iang—k'iak.						
輕				擎 zie k'ia.		屐
116. K'iau.						
		鳦		橋	轎	
		竅				
		橇				
117. K'im—k'ip.						
襟				禽		及
欽				捦		汲
欽				琴		伋
				芩		級
118. K'in—k'it.						
馨		慶				極
卿						
119. K'io.						
				k'io [2]		

1) W. W., p. 311, sub. 2.

2) Ki hè k'io-njin, m-woi hang. Hij is *lam*, hij kan niet loopen.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
120. K'iong—k'iok.						
匡	強 [1] zie k'iong.		却	強 [2] zie k'iông.		
筐						
[illegible]						
121. K'iu.						
舅				求	舊	
臼				裘		
				球		
				毬		
				逑		
122. K'iun—k'iut.						
近 coll. z.k'iun.			屈	勤	近 zie k'iún.	
				芹		
				郡		
				羣		
				裙		
				瓊		
123. K'iung—k'iuk.						
	哄		菊	窮	鬨	局
	恐		曲		共	
			[illegible]			
			麴			
124. K'o.						
科	可	課				
戈		渏				
125. K'oi.						
開						
126. K'on—(k'ot).						
寬		看				
127. K'ong—k'ok.						
康	曠	况	郝	狂		

1) W. W., p. 366, sub. 2.

2) W. W., p. 366, sub. 1.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
穅 zie hóng.		况	霍	誑		
		壙	藿			
			慤			
			碓			
			推			
			殼			
			橈			
128. K‘u.						
枯	苦	庫				
		褲				
129. K‘ua.						
誇		跨				
侉		桍				
130. K‘uai.						
		快				
		筷				
		襘				
		塊				
		劊				
131. K‘uan—(k‘uat).						
	款					
132. K‘uang—(k‘uak).						
		k‘uàng [1]				
133. K‘ui.						
虧		愧		魁	跪	
盔				奎	櫃	
堝				葵		
喟						
134. K‘un—k‘ut.						
坤	梱	困	滾			

1) Mā-kaì k‘uàng-k‘uàng hiông. Njin tâ lo. Wat is dat voor een *dreunend* geluid? Men slaat de gong.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
昆	緄					
崑						
135. K'ung—k'uk.						
空[1] zie k'ùng.	孔	空[2] zie k'úng.	哭			
136. La.						
拉		鍏		嘮		
喇						
137. Lai.						
		㺚		犂	賴	
		癩		黎[3] zie li.		
		藾				
		鯠				
138. Lam—lap.						
	欖			藍		臘
	攬			襤		蠟
	壈			籃		
139. Lan—lat.						
懶		纜		闌	爛	辣
		糷		欄		
				攔		
				瀾		
				蘭		
				籣		
				鑾		
				鸞		
140. Lang—lak.						
冷			靂	伶	另	曆
				零		瀝
				鈴		

1) W. W., p. 464, sub. 1.
2) W. W., p. 464, sub. 2.
3) W. W., p. 515, sub. 2.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
				鮻 of lin.		
141. Lau.						
遨 coll. z. ngau.						
laú [1])						
142. Lem—(lep).						
				lem [2])		
143. Len—let.						
				len [3])		let [4])
144. Leu.						
	簍			樓	漏	
				婁		
				嘍		
				摟		
145. Li.						
里	哩 zie li.	屢		裏 coll. zie lí.	攄	
理	李			哩 coll. zie lî.	利	
裏 zie li.	履			黎 [5]) zie lai.	例	
鯉				瓈	俐	
禮				梨	吏	
呂				釐	莅	
旅				漓	荔	
僂				离	厲	
				離	隷	
				籬	麗	
				驪	慮	
				狸	鑢	
				黧	濾	
				棃		

1) Laú ngai hì. Ga *met* mij!

2) Liá k'úng jiú túng-sí, jung sjiû lem tj'út loi. In dit gat is iets, *haal* het met de hand er uit.

3) Heu-len = hals.

4) Pót-let = bubo.

5) W. W., p. 515, sub. 1.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
146. Lia.						
liá [1])						
147. Liam—liap.						
		殮		廉 簾 鐮		巤 獵
148. Lian—liat.						
				連 蓮 鏈 鰱 聯 漣	練 煉 鍊 戀	列 烈 洌 裂
149. Liang—(liak).						
領 嶺						
150. Liau.						
	了 燎 瞭			遼 僚 寮 撩 嫽 寥 繚	蹘 料 廖 髎 嫪	
151. Lim—lip.						
	稟 懍 凜 廩		笠 粒	林 淋 霖 琳 痳		立

1) Liá = deze.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
				臨		
				嵐		
152. Lin—lit.						
	僯			憐	令	仂
				粦		力
				鄰		歷
				鄰		
				鱗		
				麟		
				靈		
				淩		
				陵		
				菱		
				綾		
				鯪 of lang.		
				翎		
				齡		
153. Liong—liok.						
両[1]	兩[2]			良	亮	略
				踉	諒	
				粮		
				凉		
				椋		
				惊		
				粱		
				粱		
				樑		
				量		

1) Een tahil.

2) Twee, een paar.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
154. Liu.						
柳				留榴流瑠劉旒梳硫		
155. Liung—liuk.						
			六 陸 coll. z. liuk.	龍		陸 zie liúk. 綠碌錄菉
156. Lo.						
橯 咾	老			労蟧牢羅籮蔂蘿鑼騾螺腡		
157. Loi.						
				來萊		

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
158. Lon—(lot).						
	卵				亂	
159. Long—lok.						
		眼	駱	郎	朗	落
			洛	廊	浪	樂 1) zie ngaù, ngok.
			洛	螂		
				狼		
160. Lu.						
鹵		路 zie lu.		盧	絡	
滷		露		爐	路 coll.	
魯		鷺		獹		
櫓		而 of ji.		臚		
				鸕		
				鱸		
				廬		
				驢		
161. Lui.						
累 2) zie luì.	[illegible]	累 3) zie luí.		雷	櫑	
				擂	類	
				縲	淚	
				畾	彙	
162. Lun—lut.						
				倫	論	律
				崙		嵂
				掄		
				淪		
				綸		
				蜦		
				輪		

1) W. W., p. 554, sub. 1.
2) W. W., p. 511, sub. 1.
3) W. W., p. 511, sub. 2.

	1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
					侖		
163. Lung—luk.							
	籠	隴		攏	隆	弄	鹿
	聾			祿	嚨	挵	
	徿				曨		
	攏				朧		
	竉				櫳		
					瓏		
					礱		
					[illegible]		
164. M.							
					m [1])		
165. Ma.							
	馬	乜[2]) zie mā.	罵		麻	乜[3]) zie mâ.	
	媽		傌 zie má.		蔴		
	瑪				痲		
	傌[4]) pacht, zie mà.				蟆		
					嫲		
166. Mai.							
	買				埋	賣	
					薶	邁	
167. Man—mat.							
	[illegible]	暋		襪	蠻	曼	末
	滿				謾	慢	抹
					鰻		
					瞞		
168. Mang—mak.							
	蟒	蜢		[illegible]	盲		麥
		莽		脈	蝱		

1) M-hô. *Niet* goed.

2) W. W., p. 583, sub. 1.

3) W. W., p. 583, sub. 2.

4) Ook 碼.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
				罒 1)		
169. Mau.						
卯				茅	貌	
				矛		
170. Me.						
mé 2)	mê 3)					
171. Men—met.						
	閔			盟	孟	滅
	皿			冥		密
				塓		蜜
				瞑		墨
				閩		默
172. Meu.						
某				謀	茂	
畆					貿	
173. Mi.						
	米			迷		
				眉		
				靡		
				微		
174. Mia.						
miá 4)						
175. Mian—(miat).						
免	緬	面		綿	麵	
勉	敏			棉		
176. Miang—(miak).						
				名	命 5) zie min.	
				明 6) zie min.		

1) *Nog niet.* 2) Moeder. 3) Moeder.

4) K'òn m-tô, oì miá. Als men niet zien kan, moet men *met de handen tasten.*

5) In de beteekenis van *leven.*

6) Coll. in 清明 ts'în-min (coll. ts'iáng-miang).

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
177. Miau.						
	牡	貓		苗	廟	
	妙			緢		
				媌		
				緲		
178. Min—(mit).				眠	命 [1] zie miāng.	
				明 zie miang.		
				民		
				鳴		
179. Mio.						
mió [2]						
180. Miong—(miok).						
	網			芒		
181. Mo.						
毛				磨 [3] z. mō.	冒	
摸				魔	帽	
摩				謨	磨 [4] z. mo.	
				niet hebben.		
182. Moi.		妹		梅		
				脢		
				枚		
				媒		
				煤		
				糜		
183. Mong—mok.						
	罔 of wông.		幕	亡	望	莫
			漠	忙		膜
			寞	茫		
				忘		

1) In de beteekenis van *bevel*.
2) Nji tj'ì mió. *Voel* eens!
3) W. W., p. 602, sub. 1.
4) W. W., p. 602, sub. 2.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
184. Mu.						
母		慕		巫	墓	
		暮				
		霧				
		務				
185. Mui.						
尾					未	
每					味	
美					菋	
					寐	
186. Mun—mut.						
蚊		閩		門	悶	麼
				們		沒
						歾
187. Mung—muk.						
			目	蒙	夢	睦
			木	矇		
			沐	朦		
			牧	曚		
			穆			
188. Na.						
拿	那					
挪						
189. Nai.						
乃	嬭			泥	奈	
					耐	
190. Nam—nap.						
		埇		男		納
				南		
191. Nan—nat.						
	𥘅		nát [1])	難		

1) Liá-kaì sjíp-t'ét, ná hì nát-tsaú. Dit is nat, *houd het tegen het vuur om te drogen.*

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
192. Nau.						
				錨	鬧	
193. Nem—(nep).						
				nem [1])		
194. Nen—net.						
		乳	艿	能	甯	
			芿	寍		
195. Neu.						
	鈕					
196. Ni.						
汝		糸		彌		
你				尼		
伲				呢		
尒				妮		
爾						
197. Niam—(niap).						
	揇					
198. Niau.						
鳥 zie tiaú.						
199. Nin—nit.						
		佞				匿
200. No.						
	腦				糯	
	惱				懦	
	瑙					
201. Non—(not).						
緩						
暖						
煖						
202. Nong—nok.						
			諾	囊		
				柳		

1) Liá-kaì p'í-t'ûng nem-nem. Deze matras is zeer *zacht*.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
				根		
203. Nu.		怒 努		奴		
204. Nui.					內	
205. Nun—nut.					嫩	nut [1]
206. Nung—nuk. 濃 醲 穠				農		nuk [2]
207. Ng.	女 五 午 伍			吳 吾 梧 蜈 唔 魚 漁 鮁		
208. Nga. 雅				牙 衙 芽		
209. Ngai.				厓 涯 捱		

1) Ngai nut-tô ki kiâm ngá-kaì túng-sí. Ik *vermoed*, dat hij mijne goederen heeft genomen.
2) Ki láng, nuk-nuk. Hij is koud, hij *bibbert*.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
210. Ngam—ngap.			ngáp [1])	巖		
211. Ngan—ngat.						
硏 of ngan.	眼	岸	啀	硏 of ngán.	鴈	齾
212. Ngang—(ngak).					硬	
213. Ngau.						
咬		傲		爻		
		樂 [2]) zie lok, ngok.		淆		
				殽		
				敖		
				遨 zie laú.		
				謷		
				熬		
				鰲		
214. Ngeu.						
	偶			耦		
215. Ngo.						
我				訛	餓	
				娥		
				俄		
				鵝		
216. Ngoi.				獃	碍	
					外	
					臥	
217. Ngong—ngok.						樂 [4]) zie ngaù, lok.
ngóng [3])						愕
						鄂
						諤

1) Liá-kaì t'oí jiú kí-tó ngáp. Hoeveel *sporten* heeft deze ladder?
2) W. W., p. 554, sub. 3.
3) Ki sjoï-múk, tâ-tét ngóng. Hij slaapt, hij *ligt op zijn rug*.
4) W. W., p. 554, sub. 2.

	1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
							鰐 岳
218. Ngu.			誤 悞		虞 of nji. 娛	寤 忤 迕 牾	
219. Ngua.		瓦					
220. Nguan—(nguat).					玩		
221. Ngui.					危 桅 巍	魏	
222. (Ngun)—ngut.				鬱			
223. Nje.			系 蟻 艾				
224. Nji.	語	擬 耳			宜 倪 疑 儀 夷 禺 愚 虞 of ngu. 遇 coll. zie nji.	義 議 藝 二 貳 御 禦 寓 遇 zie nji.	

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
225. Njia.						
njiá [1])						
惹						
226. Njiam—njiap.						
拈			聶	閻	念	業
			攝	嚴	染	鄴
			囁	厰	釅	
			餌 [2])	[illegible]		
227. Njian—njiat.						
			迄	年	愿	熱
				凝	願	月
				顏		
				言		
				原		
				源		
				元		
228. Njiang—njiak.						
			額	迎		逆
229. Njiau.						
				饒	尿	
				蕘		
				鐃		
				堯		
				嶢		
230. Njim—njip.						
				壬	任	入
				吟		
231. Njin—njit.						
			日	人	認	
232. Njion—(njiot).						
軟						

1) Uw (bez. v. n. w.).

2) W. W., p. 720, sub. 2.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
233. Njiong—njiok.						
	仰		虐	娘		弱
	抰					
234. Njiu.						
	紐			牛		
	扭			芊		
235. Ṅjiun—(njiut).						
忍				銀		
236. Njiung—njiuk.						
			肉	njiung [1])		獄
						玉
237. O.						
阿 [2]) zie â.	襖	澳		坳		
屙						
啊						
238. Oi.						
哀		愛				
239. On—ot.						
安		案	ót [3])			
鞍		按				
240. (Ong)—ok.						
			惡 [4]) z. wù.			
241. Pa.						
巴	把	霸				
吧	爸 of pá.	垻				
芭	罷	叭 zie pat.				
爸 of pâ.						
242. Pai.						
	擺	拜				

1) Sjū-jap njiung-njiung hè liong. In het *lommer* der boomen is het koel.
2) W. W., p. 643.
3) àn-tó njin, ót k'oí hì, ngai oì hang. Wat een menschen, *duw* ze *op zijde*, ik wil loopen.
4) W. W., p. 1063, sub. 2.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
243. Pan—pat.						
班	板	半	八			⿰口別 coll. z. pát.
斑	版	伴	⿰口別 zie pat.			叭 coll. zie pà.
媥	粄	扮	鉢			
癍		⿰扌斑	鉢			
般		靽				
搬						
扳						
244. Pang—pak.						
搒			柏			
邦			百			
			佰			
			伯			
245. Pau.						
包	飽	豹				
苞						
胞						
枹 coll. z. p'aù.						
246. Pen—pet.						
崩		凭	逼			
痭			迫			
冰			北			
247. Pi.						
椑	比	稗				
卑	妣	痺				
碑	彼	祕				
俾	庇	閉				
婢	臂 of p'ɪ.	泌				
波[1] z. pó.	披 " "	蔽				

1) In de beteekenis van *vijver*, gebruikt voor 陂. (W. W., p. 704, sub. 2).

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
陂[1] z. p'ó.						
坡 of p'ó.						
248. Pian—piat.						
邊	扁	牑	鱉			
編	匾	變				
鞭	貶					
249. Piang—piak.						
	丙	柄	壁			
	炳					
	餅					
250. Piau.						
彪	表					
251. Pin—pit.						
賓	稟	殯	畢			
濱	秉	並	必			
檳		併	筆			
兵		笓				
252. Piong—(piok).						
枋		放 coll. z. fòng.				
253. Po.						
煲	寶	報				
褒	保					
波 z. pí.	堡					
玻	葆					
254. Poi.						
		背				
		簸				
255. (Pon)—pot.						
			pót[2]			

1) W. W., p. 704, sub. 2.

2) Pót-láng = koorts.

	1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
256. Pong—pok.	幇	榜 綁	謗	搏 壆 博 剝			
257. Pu.		斧 補	布 佈 抪				
258. Pui.	悲 杯 飛 coll. z. fui.		貝 輩				
259. Pun—put.	奔	本	糞	不			
260. Pung—puk.		捧 拝		卜 腹			
261. P'a.			怕 袙 帕		鈀 筢 杷 琶 爬 趴 跁		
262. P'ai.			派		排 俳 牌	敗	
263. P'an—p'at.			販	潑	盤		拔

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
		扳 辦 判		槃		跋
264. P'ang—p'ak.						
		冇	魄	棚 彭		白
265. P'au.						
抛 跑		抱 zie paú. 鮑 暴 爆 砲 泡		鉋 炮 匏 爮 袍 齙		
266. P'en—p'et.						
			[illegible] 帛	烹 朋 鵬		別 coll. zie p'iat [1]). 蔔
267. P'i.						
被 批				詖 琵 皮	鼻 備 披 of pî. 臂 „ „	
268. P'ian—p'iat.						
偏 zie p'iân. 篇	翩 偏 coll. z. p'ián.	便 zie p'iān, p'ian. 遍 片		便 coll. [2]) z.p'iàn, p'iān.	便 coll. [3]) z.p'iàn, p'ian. 辨	丿 別 z. p'et.
269. P'iang—(p'iak).						
				坪	病	

1) Fún-p'et (= verschil) is in 't coll. echter meestal fún-p'iat.

2) Goedkoop.

3) Gereed.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
				瓶		
				平 coll. z. p'in.		
270. P'iau.						
飄		票		瓢		
漂				薸		
標						
標						
271. P'in—p'it.						
	品	聘	匹	貧		
			疋	頻		
			避	平 zie p'iang.		
			闢	枰		
				評		
				屏		
				憑		
272. P'iong—p'iok.						
	紡					縛
273. P'o.						
坡 of pí.		頗		婆		
陂[1] zie pí.		破				
274. P'oi.						
					吠	
275. P'ong—p'ok.						
			柏	螃		泊
			粕	傍		薄
			樸	旁		鉑
				徬		雹
				膀		
276. P'u.						
埔	脯	步		符	哺	

1) W. W., p. 704, sub. 1.

	1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
	簿 部 埠 coll. zie feu.	譜	鋪		瓠 蒲 蒱 匍 葡 菩 普		
277. P'ui.			陪 賠 配 肺		肥		
278. P'un—p'ut.			噴	鵓	盆		勃
279. P'ung—p'uk.	蜂			蹼	馮[1]		僕 仆
280. Sa.	沙 砂 桫 痧 粆 桬 紗 裟 魦				儕	耍	
281. Sai.		徙 壐	晒 帥				

1) W. W., p. 158, sub. 2.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
282. Sam—sap.						
三			sáp [1])			
衫						
283. San—sat.						
山	産	散 [2]) z. sân.	薩			撒
删	散 [3]) z. sàn.		殺			
			煞			
			鎩			
			設			
284. Sang—sak.						
鉎			sák [4])			
生 coll. z. sén [5]).						
285. Sau.						
筲						
286. Se.						
嘶	洗	細				
		婿				
287. Sem—sep.						
森			澀			
參			歰			
288. Sen—set.						
僧 of ts‘én.	省		色			
生 zie sáng.			虱			
甥			塞			
牲						
笙						
眚						
星						

1) Lā-sáp = vuil.

2) W. W., p. 724, sub. 2.

3) W. W., p. 724, sub. 1.

4) Tjúk k‘oí liông sák. De bamboe is in twee stukken (*helften*) gespleten. Zie *helft* (onder *soortaanduiders van zaken*).

5) In sín-sáng (meester, 先生 = sián-sén) en sáng-ŋjít (verjaardag = sén-njít).

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
289. Seu.						
搜	傁	謏		愁		
廋	瞍	瘦				
餿	[illegible]					
290. Sɛ.						
顋	駛	數			史	
鰓	使	素			侍	
師	葸	[illegible]			士	
獅		訴			仕	
蘇		敍			柹	
穌		寺			事	
思		賜 of sù.			嶼	
偲		祀			似	
[illegible]					伺	
斯					字	
司						
絲						
私						
飼						
須 coll. zie sí.						
291. Si.						
篩	死	緒				
哂		四				
恓		泗				
犀		駟				
西		肆				
須 zie sé.						
鬚						
胥						
撕						

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
292. Sia.						
些	寫	瀉		佘		
	藛	[illegible]		邪		
293. (Siam)—siap.						
			siáp [1])			
294. Sian—siat.						
喧	廯	線	辥			
萱	選		洩			
晅	鮮 [2]) zie sián.		雪			
先 [3])	蘚					
仙						
鮮 [4]) zie siân.						
宣						
旋						
295. Siang—siak.						
腥	醒	姓	錫			
			鵲			
296. Siau.						
消	稍	哨		精 coll. voor sperma. zie tsín.		
銷	小	笑				
硝		誚				
宵						
鞘						
逍						
霄						
蕭						
肖						
297. Sim—sip.						
心		顖	襲			夕

1) Tsók siáp, hô-p'iang. Er is *iets onder den poot* van de tafel *gestoken*, zij staat vlak.
2) W. W., p. 801.
3) Zie blz. 185, noot 5.
4) W. W., p. 800.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
						習
298. Sin—sit.						
辛		信	瑟			席
新		性	昔			
薪			惜			
			晰			
			裼			
			息			
			熄			
			媳			
			悉			
			蟋			
			藉			
			集			
			寂			
			[illegible]			
			籍			
299. Siong—siok.						
相 [1] zie siòng.	想 zie siōng.	相 [2] zie sióng.	削	祥	想 coll. z. siông.	
廂	蕭	像		詳	象	
箱				翔	匠	
襄				庠		
鑲						
300. Siu.						
羞		秀		囚		
饈		綉				
脩						
修						

1) W. W., p. 790, sub. 1.

2) W. W., p. 790, sub. 2.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
301. Siung—siuk.						
嵩		誦	菽	鱅	从 of tsiūng.	
		訟	縮		從[1] id. zie ts'iung.	
		頌	蹜			
			肅			
			夙			
			𣹓			
			粟			
			宿			
			稸			
302. So.						
疏	嫂	掃				
蔬	鎖	埽				
梳	瑣					
蒣	所					
娑						
梭						
303. Soi.						
衰		賽				
		歲				
304. Son—sot.						
酸		算	刷			
痠		蒜				
305. Song—sok.						
桑			朔		喪[3] zie sóng.	塑
喪[2] z. sōng.			槊			
礵			索			
霜						
孀						

1) W. W., p. 1024, sub. 从.
2) W. W., p. 725, sub. 1.
3) W. W., p. 725, sub. 2.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
爽						
306. Su.						
		賜 of sè.				
307. Sui.						
捽	髓	碎		垂	瑞	
雖		粹		誰		
荽		悴		隨		
綏				隋		
夂				遂		
308. Sun—sut.						
孫	笋	遜	蟀	旬		術
	損		述	荀		朮
	榫		率	恂		秫
			戌	徇		
			恤	詢		
				巡		
				循		
				存		
				郇		
309. Sung—suk.						
雙	搡	宋	速			
	㩳	送	續			
			遬			
310. Sja.						
	捨	舍		蛇	射	
		赦			麝	
		社				
311. Sjam—sjap.						
	閃		涉	蟾		
				禪		
				嬋		

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
				蟬		
312. Sjan—sjat.						
鱔		善				舌
		膳				賒
		繕				蝕
		扇				
313. Sjang—sjak.						
聲		硯		城		石
						碩
314. Sjau.						
燒	少[1] z. sjaù.	兆			肇	
		召				
		少[2] z. sjaû.				
		紹				
315. Sje.						
		世				
		勢				
316. Sji.						
尸	屎	市		時	是	
屍	諟	視		蒔	氏	
詩		示		匙	謚	
		試		鍉	豉	
		弒			誓	
		施				
317. Sjim—sjip.						
	審		濕		甚	十
	嬸				愼	什
						拾
318. Sjin—sjit.						
身		腎	飾	臣 soms tj'in.		食

1) W. W., p. 746, sub. 1.

2) W. W., p. 746, sub. 2.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
申		勝[1]	失	辰		釋
伸		乘[2]	識	晨		實
呻		盛	室	誠		
紳		聖		丞		
娠		睉		承		
升		迅		成		
陞				神		
昇						
319. Sjiu.						
收	手				守	
	首				綬	
					受	
					授	
					壽	
320. Sjoi.						
					睡	
					稅	
					說[3] zie sjót.	
321. Sjon—sjot.						
			說[4] z. sjoi.	船		
322. Sjong—sjok.						
商	賞		芍	常	上[6] zie sjóng.	勺
謪	晌			裳	尙	杓
傷				嫦		
上[5] zie sjōng.						
323. Sju.						
杼	暑			蜍	樹	
書	黍			藷	恕	

1) W. W., p. 771, sub. 1 en 2.
2) W. W., p. 772, sub. 1 en 2.
3) W. W., p. 788, sub. 2.
4) W. W., p. 788, sub. 1.
5) W. W., p. 741, sub. 1.
6) W. W., p. 741, sub. 2.

	1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
	舒 輸				殊 仇 讐	庶 署	
324. Sjui.		水					
325. Sjun—(sjut).					塍 繩 脣 漘 純	順 舜	
326. (Sjung)—sjuk.				叔			淑 孰 熟 屬 贖 俗
327. Ta.		打					
328. Tai.	低	底	戴 帶 [疒+帶]				
329. Tam—tap.	担 擔 1) zie tàm.	膽	擔 2) zie tám. 詹 3) z. jam.	答 荅 袷 搭			

1) W. W., p. 750, sub. 1 en 2.

2) W. W., p. 750, sub. 2.

3) W. W., p. 1086, sub. 2.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
			割			
330. Tan—tat.						
丹		蛋	笪			
單		旦	妲			
禪		但	橽			
殫		誕				
鄲						
簞						
331. Tang—tak.						
釘	頂		ták [1])			
疔						
332. Tem—tep.						
tém [2])						tep [3])
333. Ten—tet.						
登	等	凳	德			
登		櫈	得			
燈		訂	淂			
丁						
仃						
334. Teu.						
兜	斗	鬥				
[illegible]	抖					
[illegible]						
335. Ti.						
知	抵	帝				
		諦				
		禘				
336. Tia.						
爹						

1) Ma-kaì hiông liá-kaì tít-tít-ták. Wat geluid is dit getiktak?
2) Tém-áp, tém-kaí. Een eend timmen, een kip timmen (in een *bain-marie* koken).
3) Ná sjak-kû tep ki. Neem een steen en *gooi* hem.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
337. Tiam—tiap.						
	點	店	貼 of t'iáp.			
		坫				
338. Tian—tiat.						
顛	典	甸	擲			
癲			躂			
傎			跌			
339. Tiau.						
雕	屌	弔				
鵰		釣				
貂		吊				
刁						
鳥 coll. z. niaú.						
340. Tin—tit.						
	戥		的			
	鼎		靮			
			啇			
			蹢			
			滴			
			擿			
			摘			
341. Tio.						
				tio [1])		
342. Tiu.						
丟						
343. To.						
刀	禱	倒 [3]) zie tô.				
擣	倒 [2]) zie tò.	到				
多	朶					
	躲					

1) Jūng kiók tio kiá-kaì sók. *Trap* met uw voet op zijn touw.
2) W. W., p. 866, sub. 1.
3) W. W., p. 866, sub. 2.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
344. Toi.						
堆		碓				
		隊				
345. Ton—tot.						
端	短	斷	輟			
		段				
		緞[1] z. t'ŏn.				
346. Tong—tok.						
當[2] z. tòng.	黨	當[3] z. tóng.	琢			
鼞	攩		斲			
鏜	[illegible]		劅			
347. Tu.						
都	賭					
	暏					
	肚					
	睹					
348. Tui.						
		對				
349. Tun—tut.						
敦	盾	褪	突			
噋	盹					
墩	坉					
燉	不					
	囤					
	頓					
	遁					
350. Tung—tuk.						
東	凸	棟	啄			
蝀	崠	凍	涿			
冬	董		督			

1) Tòn voor toewan (Maleisch) = Mijnheer.

2) W. W., p. 857, sub. 1.

3) W. W., p. 857, sub. 2.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
	⿰忄重		篤			
351. T'a.						
他						
352. T'ai.						
		大 zie t'aɪ.		蹄	大 coll. z. t'aì.	
		泰		啼	怠	
		太			迨	
		剌			隶	
		薙				
353. T'am—t'ap.						
淡		探[2] z. t'ám.	匒	潭		踏
啖			塌	譚		沓
貪			塔	談		蹋
探[1] zie t'àm.				痰		踏
				燂		碏
						蹈
354. T'an—t'at.						
灘		憚		彈[3] z. t'ān.	彈[4] z. t'an.	達
癱		炭		壇		薘
攤		歎		檀		
355. T'ang—t'ak.						
廳	町	聽 coll. z. t'ìn.				糴
						笛
356. T'en—t'et.						
			忒	籐	鄧	
			踢	䲢		
357. T'eu.						
偷		逗		頭	豆	
		竇		亠	荳	
		透		投	痘	

1) W. W., p. 853, sub. 1.
2) W. W., p. 853, sub. 2.
3) W. W., p. 852, sub. 2.
4) W. W., p. 852, sub. 1.

	1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
						[illegible]	
358. T'i.							
		疷	棣		提	地	
		體			題	弟	
					蝭	悌	
						第	
359. T'iam—t'iap.							
	添			楪	甜	簟	蝶
				牒			碟
				惵			疊
				貼 of tiáp.			㲲
				帖			
360. T'ian—t'iat.							
	天			鐵	田	殿	
						電	
						奠	
						墊	
						靛	
361. T'iang—(t'iak).							
		艇					
362. T'iau.							
	挑		誂 zie t'iau.		誂 coll. z. t'iaù.		
	[illegible]		調 [1] id.		調 [2] zie t'iaù.		
			跳		條		
			糶		迢		
363. T'in—t'it.							
		圢	聽 zie t'àng.		廷	定	特
		挺			庭	碇	狄
					蜓	錠	荻
					霆		敵

1) W. W., p. 888, sub. 2.

2) W. W., p. 888, sub. 1.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
				莛		揚
				亭		
				停		
				梃		
364. T'iu.						
t'iú 1)						
365. T'o.						
滔	討	套		陶 of jau.	道	
拕		稻		萄	盜	
				鋾	舵	
				綯	惰	
				淘 of jau.		
				逃		
				桃		
				陀		
				駝		
				柁		
				疕		
				砣		
366. T'oi.						
胎		蜕		台	帒	
梯				臺	待	
䏲				檯	代	
				儓		
				檯		
				苔		
367. T'on—t'ot.						
			奪	團	緞 zie tòn.	
			敓	槫		

1) T'iú tj'út jít kí. *Trek* er een uit (als bijv. een potlood uit een pakje potlooden).

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
			脫			
			袥			
368. T'ong—t'ok.						
湯	儻	燙	託	堂	蕩	
劏	倘		托	棠	盪	
			橐	膛		
			馱	唐		
				煻		
				塘		
				螗		
				糖		
				螳		
369. T'u.						
	土	度		圖	杜	
		吐		屠	渡	
		兔		途		
				涂		
				塗		
				荼		
				徒		
370. T'ui.						
推 of ts'uí.	腿	退		頹	兌	
371. T'un—t'ut.						
吞			秃	豘	鈍	
				臀	忳	
372. T'ung—t'uk.						
通	桶	痛		同	橦	獨
蓪	捅			侗	洞	毒
	[illegible]			桐	動	瀆
	統			筒	慟	牘

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
				筩		櫝
				銅		讀
				獞		讟
				䑼		
				鮦		
				童		
				僮		
				瞳		
				犝		
				撞		
				潼		
373. Tja.						
遮	者	蔗				
傘 [1]		鷓				
374. Tjam—tjap.						
黏		佔	摺			
占			札			
沾			鉔			
霑						
詹						
瞻						
375. Tjan—tjat.						
毡		戰	漆 coll. z. ts'ít.			
376. Tjang—tjak.						
正 [2] z. tjìn.			隻			
			炙			
377. Tjau.						
昭		照				
招		詔				

1) In de beteekenis van paraplule (voor 遮) gebruikt.

2) W. W., p. 75, sub. 2.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
朝[1] z. tj'au.		炤				
沼						
378. Tje.						
	這					
379. Tji.						
支	止	智				
枝 of kí.	趾	緻				
脂	夂	制				
	紙	製				
	旨	致				
	指	至				
		志				
		誌				
		痣				
		鋕				
380. Tjim—tjip.						
鍼	枕		執			
箴			縶			
針			帠			
			汁			
			質			
381. Tjin—tjit.						
眞	整	朕	只		鎮	
珍		正[2] zie tjáng.	職		震	
征		政			振	
烝		症				
		証				
382. Tjiu.						
周		咒				

1) W. W, p. 75, sub. 1.

2) W. W., p. 32, sub. 1.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
週		晝				
州						
洲						
383. Tjoi.						
		嘴 coll. z. tsuî.				
384. Tjon—(tjot).						
專	轉					
甎						
385. Tjong—tjok.						
張	掌	帳	着 [2] z. tj'ok.			
章	鞝	賬	酌			
樟	長 [1] z. tj'ong.	脹				
撐		漲				
		瘴				
		障				
		嶂				
		仗				
386. Tju.						
朱	丶	詛			注	
珠	主	蛀			著	
硃	砫	註			鉒	
蛛		鑄				
誅						
袾						
諸						
猪						
舟						
387. Tjui.						
追						
錐						

1) W. W., p. 27, sub. 2.

2) W. W., p. 80, sub. 1.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
388. Tjun—(tjut).						
	准					
	準					
389. Tjung—tjuk.						
中 [1] zie tjùng.	瘇	中 [2] zie tjúng.	竹			
忠	腫	衆	竺			
衷	種 [3] zie tjùng.	種 [4] zie tjûng.	祝			
終			矚			
鍾			燭			
鐘			粥			
蹱			蜀			
舂						
390. Tj‘a.						
車	撦					
賒						
391. Tj‘an—tj‘at.						
			徹	纏		
			撤			
			轍			
392. Tj‘ang—tj‘ak.						
			尺		鄭	
			赤			
393. Tj‘au.						
超				朝 [5] z. tjaú.	趙	
				潮		
394. Tj‘e.						
		砌				
395. Tj‘em—(tj‘ep).						
	tj‘êm [6]					

1) W. W., p. 105, sub. 1.
2) W. W., p. 105, sub. 2.
3) W. W., p. 107, sub. 1.
4) W. W., p. 107, sub. 2.
5) W. W., p. 32, sub. 2.
6) Tj‘êm. *Op bekkens slaan.*

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
396. Tj'i.						
癡	耻			雉	治	
螭	齒			池		
豕	矢			馳		
趨	始			墀		
雌				遲		
				[illegible]		
				持		
397. Tj'im—(tj'ip).						
深				沈		
398. Tj'in— tj'it.						
稱	逞	秤	勅	塵	陳 [2] z. tj'in.	姪
				臣 gewoonlijk Sjin.	陣	直
				陳 [1] z. tj'ın.		植
				塵		
				澄		
				呈		
				程		
				埕		
399. Tj'iu.						
	丑	臭		酬		
	醜	紂		綢		
		獸				
		售				
400. Tj'oi.						
吹						
炊						
401. Tj'on—tj'ot.						
川		穿 coll. z. tj'ón.	啜	傳	喘	
穿 zie tj'òn.		篡				

1) W. W., p. 19, sub. 1.

2) W. W., p. 19, sub. 2.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
		串				
402. Tj'ong—tj'ok.						
昌	敞	唱		場	丈	着 [2] zie tjók.
倡	廠			腸	杖	[illegible]
猖				長 [1] zie tjông.	暢	
娼					狀	
403. Tj'u.						
柱	苧	住		箸		
	處 [3] z. tj'ù.	處 [4] z. tj'û.		除		
	鼠			廚		
404. Tj'ui.						
				鎚	硾	
				槌	縋	
				搥	墜	
					硺	
405. Tj'un—tj'ut.						
春	蠢		出			
椿						
櫄						
406. Tj'ung—tj'uk.						
重 coll. van tj'ùng.		重 [5] zie tj'úng, tj'ung.		重 [6] zie tj'ùng, tj'úng.	仲	鑄
沖		銃		虫		逐
衝				崇		
407. Tsa.						
揸		詐				
擠		醡				
齇		祚				
		胙				

1) W. W., p. 27, sub. 1.
2) W. W., p. 80, sub. 2.
3) W. W., p. 94, sub. 1.
4) W. W., p. 94, sub. 2.
5) W. W., p. 108, sub. 1.
6) W. W., p. 108, sub. 2.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
408. Tsai.						
災	宰	再				
哉		儎				
齋		載				
409. Tsam—(tsap).						
簪	斬					
410. Tsan—tsat.						
躦	盞	站	tsát [1])	攢		
	醆	贊		欑		
	趲	讚				
	[illegible]	濽				
411. Tsang—tsak.						
争 zie tsén.			謫			
[illegible]			窄			
412. Tsau.						
遭	爪					
	找					
	搔					
413. Tse.						
				tse [2])		
414. Tsem—tsep.						
砧			tsép [3])			
碪						
415. Tsen—tset.						
争 coll. z. tsáng.		贈	則			
怎		甑				
增						
罾						
繒						

1) Kót ts'ô, tsát jít pâ jít pâ. Snijd gras en *bind* het in bundels.
2) â-tse = oudere zuster.
3) Jít tsép = eene hoeveelheid, die men tusschen de vingers kan houden.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
曾						
416. Tseu.						
鄒	走	奏				
417. Tsɛ.						
之	祖 of tsû.			仔 coll. zie tsê.		
芝	組					
租	子					
貲	紫					
	姊					
	仔 z. tsɛ.					
418. Tsi.						
棲		濟				
		祭				
		置				
419. Tsia.						
	姐	借				
420. Tsiam—tsiap.						
尖			接			
			椄			
			妾			
421. Tsian—tsiat.						
煎	籛	箭	節			
箋	翦	薦	癤			
	剪					
	戩					
422. Tsiang—tsiak.						
靚	井		績			
			迹			
423. Tsiau.						
焦	剿	醮				
癄						

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
蕉						
礁						
⿰糸焦						
鷦						
椒						
膲						
樵						
譙						
憔						
瞧						
424. Tsim—(tsip).						
斟		浸				
425. Tsin—tsit.						
眞		進	債		晋	
槇			責		縉	
有			卽			
津			鯽			
精 zie siau.			嘖			
睛			積			
旌			畟			
晶			稷			
426. Tsiong—tsiok.						
將[1] zie tsiòng.	槳	將[2] zie tsióng.	爵			
漿		醬	雀			
427. Tsiu.						
	酒	緧				
		皺				
		愀				

1) W. W., p. 667, sub. 1.

2) W. W., p. 667, sub. 2.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
428. Tsiung—tsiuk.						
縱 [1]			足		縱 [2]	
			踧		从 of siūng.	
					從 [3] of siūng, zie ts'iung.	
429. Tso.						
糟	束	灶				
	棗	做				
	早					
	蚤					
	左					
	佐					
430. Tsoi.						
tsoí [4]						
431. Tson—(tsot).						
		鑽				
432. Tsong—tsok.						
莊		壯	卓			
庄		葬	棹			
妝			捉			
裝			作			
433. Tsu.						
	祖 of tsê.					
434. Tsui.						
	嘴 zie tjoì.	醉				
		最				
435. Tsun—tsut.						
諄	雋	峻	卒			
尊		浚				
樽						

1) W. W., p. 1022, sub. 1.

2) W. W., p. 1022, sub. 2.

3) W. W., p. 1024, sub. 从.

4) = Penis.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
遵						
436. Tsung—tsuk.						
宗	總	粽				tsuk [1]
騌	稯					
鬃						
蹤						
437. Ts'a.						
叉		杈		茶		
扠				搽		
差 [2] z. ts'aí.				查		
[illegible]						
奢						
438. Ts'ai.						
差 [3] z. ts'á.	栽	寨		裁	在 z. ts'aì, ts'oí.	
釵	采	在 coll. zie ts'oí,ts'aı.				
	彩	磜				
	採	蔡				
	睬					
439. Ts'am—ts'ap.						
鑱	慘	杉	插	纔	塹	雜
劖			箑	蠶		
參						
440. Ts'an—ts'at.						
	鏟		察	泉	棧	
	剗		擦		燦	
			截			
441. (Ts'ang)—ts'ak.						
			折			栅
442. Ts'au.						
抄	炒	譟		吵		

1) Liá p'ak-t'ong piòng sám-sì tsuk (= sám-sì toí). Leg deze witte suiker op drie of vier *hoopjes*. 2) W. W., p. 5, sub. 1 en 3. 3) W. W., p. 5, sub. 2.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
鈔		燥		嘈		
橾		懆				
443. Ts'e.						
				齊 of ts'i.		
444. Ts'em—(ts'ep).						
ts'ém [1]						
445. Ts'en—ts'et.						
僧 of sén.			側	層		賊
			澤			擇
			策			宅
446. Ts'eu.						
		湊				
447. Ts'ɛ.						
粗	楚	助		磁	甆	
玆	此	序		慈	巳	
絮				鷀 of ts'u.	娶 of ts'î.	
				辭	自	
				詞	牸	
				祠	次	
448. Ts'i.						
妻	紫	趐		徐	褄	
凄	娶 of ts'ɛ̄.			臍	聚	
	取			齊 of ts'e.	趣	
449. Ts'ia.						
	且			斜	謝	
450. Ts'iam—ts'iap.						
篸	黲	暫		慙		捷
鑯				劖		窃
451. Ts'ian—ts'iat.						
千	淺		切	殘	踐	絶
仟				前	賤	

1) = Een huilerig gezicht trekken.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
迁				錢		
				全		
452. Ts'iang—ts'iak.						
青	請			晴	淨	蒨
鯖						
淸 coll.[1] z. ts'ín.						
453. Ts'iau.						
				柴		
454. Ts'im—(ts'ip).						
	寑 zie ts'ím.			尋	寢 coll. z. ts'îm.	
455. Ts'in—ts'it.						
親	儘		膝	秦	淸	
淸 zie ts'iáng.			藤	螓	靜	
			疾	情	盡	
			戚			
			七			
			漆 zie tját.			
456. Ts'io.						
		ts'iò [2]				
457. Ts'ion—(ts'iot).						
ts'ión [3]						
458. Ts'iong—(ts'iok).						
鶬	搶			牆		
槍	戕					
鏘						
459. Ts'iu.						
抽					袖	
秋					就	
鰍						

---

1) Zie noot op *miang* (明).

2) Jung kiók ts'iò. Iets met de voeten *uittrappeu*.

3) = uitzuigen.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
460. Ts'iung—ts'iuk.						
			刺	松		
				從 zie tsiung, siung.		
				叢		
461. Ts'o.						
初	草	銼		鋤	造	
坐 coll. z. ts'ò.	騲	挫		曹	坐 zie ts'ó.	
		諎			座	
		錯[1] z. ts'ók.				
462. Ts'oi.						
在 coll. z. ts'aì, ts'aı.		茶		才		
				材		
				財		
463. Ts'on—ts'ot.						
閂		饌	撮		賺	
飱		篡			篆	
餐					撰	
					譔	
464. Ts'ong—ts'ok.						
瘡		倡	錯[3] z. ts'ò.	爿	創[4] zie ts'óng.	鑿
办			昨	床	剳	
創[2] z. ts'ong.				臧		
愴				脏		
倉				藏		
蒼						
滄						
艙						
465. Ts'u.						
				鷀 of ts'ɛ.		

1) W. W., p. 1004, sub. 1.
2) W. W., p. 115. 3) W. W., p. 1004, sub. 2. 4) W. W., p. 116.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
466. Ts'ui.						
催		翠			罪	
摧		瘁				
推 of t'uí.						
467. Ts'un—ts'ut.						
村	忖	寸		蹲		ts'ut 1)
468. Ts'ung—ts'uk.						
窗			ts'úk 2)			族
葱						
聰						
469. Un.						
				un 3)		
470. Wa.						
娃					話 coll. zie fā.	
哇						
471. Wai.						
歪						
472. Wan—wat.						
彎			剜	灣 coll. z. wán.	萬	滑
灣 zie wan.				完		[illegible]
晚				環		
473. Wang—wak.						
				橫		畫 4) z. fā.
474. We.						
		穢				
475. Wen—wet.						
wén 5)			域			
			wét 6)			

1) Njiá sjiû lā-sáp, ná pù ts'ut-ts'iāng loi. Uw handen zijn vuil, neem een doek en *veeg* ze schoon.

2) Nji ts'úk mā-kaì. Ngai tâ sjóng fúng. Waarom *hoest* gij? Ik ben verkouden.

3) = Ginds

4) W. W., p. 241, sub. 2.

5) Liá-kaì t'en wén-wén. Deze rotan is *gebogen*. Aû-wén = *krom*.

6) Wét kón-ts'oi. Een doodkist *uitgraven*.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
476. Wo.						
窩				禾		
媧						
477. Woi.						
煨					kunnen.	
478. Won—(wot).						
		碗			換 coll. z. fon.	
479. Wong—wok.						
汪	枉			黄	旺	鍋
往	罔 of mông.			潢	迋	
				磺		
				蟥		
				王		
480. Wu.						
烏	摀	惡[1] z. ók.		無	戊	
嗚	武			毋	芋	
圬	鵡					
汚	舞					
481. Wui.						
威		爲[2] z. wui.		遺	位	
偎		胃		爲[3] z. wuì.	衛	
		謂		韋	僞	
		畏		圍	尉	
				囗		
				闈		
				幃		
				違		
				惟		
				維		
				帷		

1) W. W., p. 1063, sub. 1. 2) W. W., p. 1047, sub. 2. 3) W. W., p. 1047, sub. 1.

482. Wun—wut.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
溫	穩		歾	文	汶	勿
瘟	韞			紋	慍	物
				鮫	緼	
				聞	蘊	
					熅	

483. Wung—wuk.

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.
翁		甕	屋			

HOOFDSTUK VI.

VERGELIJKING MET ANDERE DIALECTEN.

Uit het eerste hoofdstuk is gebleken, dat ik den naam *Loeh-foeng-dialect* heb gegeven aan het dialect, dat gesproken wordt in de streken gelegen ten oosten van het Dep^{t}. *Kia-ying* (het eigenlijke gebied der Hakka's), terwijl ten westen van het Loeh-foeng-gebied, aan de zeekust, het Tsjhao-tsjoe-(Swatow-, Hoklo-)dialect heerscht. Hieruit volgt reeds, dat langs de kust van het District Loeh-foeng en in de gelijknamige hoofdplaats een ander dialect wordt gesproken en wel een Hok-lo-variëteit het *Liok-Hong.*

De Chineezen, die het Loeh-foeng spreken, beschouwen zich wel verwant met de eigenlijke Hakka's, maar noemen zich dikwijls ter onderscheiding van dezen Pan-San-Hok (半山學) en leiden hunne afstamming rechtstreeks uit de provincie Foeh-kien af. Van de Hok-lo's (學老 of 福老) achten zij zich geheel verschillend.

Daar de Hakka's wonen in de streken gelegen tusschen het gebied der zuidelijke Foeh-kien-dialecten (als het Amoy, het Tsjang-tsjoe en het verwante Tsjhao-tsjoe) aan de eene, en het gebied der Kwang-toeng-dialecten aan de andere zijde, is het m. i. niet onnoodig eerst in 't algemeen het onderscheid tusschen de Hakka- zuidelijke Foeh-kien- en Kwang-toeng-dialecten aan te geven.

I. De Hakka- en Kwang-toeng-dialecten onderscheiden zich van de zuidelijke Foeh-kien dialecten door de ingaande (4^{e} en 8^{e}) tonen: in de eerste twee toch kunnen de ingaande tonen slechts eindigen op *k*, *t* of *p*, terwijl in de laatstgenoemde dialecten ook ingaande tonen voorkomen, die niet eindigen op een dezer medeklinkers b. v. 肉 bah, 月 geh etc. *In dit opzicht* zijn de Hakka- en Kwang-

toeng-dialecten analoog aan de oude Dictionaire Kwang-Yun (廣韻 VIIe eeuw), terwijl de andere dialecten meer in overeenstemming zijn met de verzameling van K^cang-Hi's oude Rijntafels (1300).

II. Het onderscheid tusschen de Hakka- en de Kwang-toeng-dialecten is het duidelijkst ten opzichte van de zachte (sonant) initialen der oude rijmtafels van K^cang-hi. De zachte initialen der rijmtafels: N°. 3. G, N°. 7. D, N°. 11. Dj, N°. 15. B, N°. 23. Dz en N°. 28. Dzj [1]) zijn in de Hakka-dialecten in 't algemeen toch respectievelijk de daarmee verwante geaspireerde klanken K^c, T^c, Tj^c, P^c, Ts^c en Tj^c [2]), terwijl zij in de Kwang-toeng-dialecten scherpe medeklinkers (K, T, P enz.) zijn voor syllaben, die in de rijmtafels den 2^den, 3^den of 4^den toon hebben en geaspireerd (K^c, T^c P^c enz.) voor syllaben, die in genoemde tafels den 1sten toon hebben:

B. v. (zie Rijmtafel 7, eerste divisie, sub. 定).

	Volgens de rijmtafels.	Kwang-toeng.	Hakka.
平 同	†dung. 1 of †dang 1.	t^cung. 5.	t^cung. 5.
上 動	» 2 » » 2.	tung. 7.	t^cung. 7.
去 洞	» 3 » » 3.	tung. 7.	t^cung. 7.
入 獨	†duk. 4 » †dak 4.	tuk. 8.	t^cuk. 8 [3]).

Wanneer men de nieuwe rijmtafels van K^cang-hi (± 1650) vergelijkt met de oude rijmtafels zal men zien, dat in de eerste o. a. onder de genoemde zachte initialen *geene* karakters met den *eersten* toon voorkomen, terwijl in de oude rijmtafels onder die initialen wel karakters, die den eersten toon hebben, opgegeven zijn. Deze *eerste toon-karakters* der oude rijmtafels moet men in de nieuwe tafels zoeken onder de met die zachte medeklinkers verwante geaspi-

---

1) 郡, 定, 澄, 並, 從, 狀.

2) Tj = Brücke's $t^3 y^1$
Tj^c = " $t^3 (s^3 \chi^1)$ h, vergel. blz. 14 sub. 18 en 19.

3) De cijfers achter de syllaben duiden de tonen, † de 合口 (zie blz. 17) aan. Zie verder ter zake mijn opstel: Ancient Chinese Phonetics (T^coung-Pao, Vol. VIII).

reerde letters. De Hakka-dialecten komen dus *in dit opzicht* overeen met de oude, de Kwang-toeng-dialecten met de nieuwe rijmtafels van K'ang-hi [1]).

De Hakka-dialecten worden gesproken in vele streken van de provincies Kwang-toeng en Kwang-si en in het zuidoosten van de provincie Foeh-kien. Met het oog op de lotgevallen der Hakka's [2]) valt het niet te verwonderen, dat er verschillende Hakka-dialecten zijn. Dit blijkt reeds uit Edkins' Mandarin Grammar waar (p. 81) gezegd wordt, dat het Hakka-dialect *zes* tonen heeft (1, 2, 3, 4, 5 en 8) en dat de eindmedeklinker *k* door *t* vervangen is, terwijl ons gebleken is dat het Loeh-foeng-dialect *zeven* tonen heeft en den eindmedeklinker *k* behouden heeft. Weldra zal dan ook blijken, dat er twee groepen van Hakka-dialecten zijn, de oostelijke met *zeven* en de westelijke met *zes* tonen. De meer door *Dyer Ball's*, *Easy Sentences in the Hakka-dialect* (D B) en de *uitgaven van het zendelingsgenootschap te Bazel* (B) voor ons toegankelijke Hakka-dialecten hebben evenals het Loeh-foeng dialect *k* als eindmedeklinker behouden [3]). De streken, waar de dialecten, van D B en B eigenlijk

---

1) Het dialect van Fuhchau fu (撫州府 prov. Kiang-si 江西) heeft dezelfde eigenaardigheid als de Hakka-dialecten (Wells Williams, Syll. Dict. Introd. p. XXXIV, 2e kolom).

Edkins zegt (Mand. Gramm. p. 81). The soft initials are (in the Hakka-dialect) displaced by aspirates, in the Canton-dialect the soft initials are displaced by hard or aspirated consonants *irregularly*. (Ik cursiveer).

2) Zie o. a. Dyer Ball, Things Chinese, onder *Hakkas*.

3) Het schijnt dan ook, dat Edkins een ander dialect bedoeld heeft dan het gewone Hakka van Kia-ying-tsjoe, p. 81 Mand. Gram. wordt toch gezegd, dat het Hakka-dialect weinig *verschilt* van het Kia-ying-tsjoe-dialect.

De gegevens over het Hakka-dialect door Parker heb ik niet kunnen raadplegen. In Volpicelli's Phonology (Shanghai 1896), waarin Parker's Hakka-gegevens zijn gebruikt, vind ik geene opheldering omtrent den finaal *k*, daar V. de ingaande tonen verwaarloost.

Evenals in het Tsjang-tsjoe- en het Tsjhao-tsjoe-dialect (Edkins, M. G. p. 83) vindt men in het Hakka-dialect wel sporen van eene overgang van oude *k* finalen in *t* b.v. in 德 tet 北 pet etc. Hieraan is verwant de overgang van oud *ng* in *n* b.v. in 明 min, 平 p'in, 兵 pin etc. Beide verschijnselen vinden hun oorzaak in den klank-regel, dat in het Hakka-dialect de uitgangen *ing* en *ik* niet mogelijk zijn. Deze phonetische wetten hier verder uit te werken zoude ons echter te ver voeren.

gesproken worden, kan ik niet nauwkeurig bepalen; eene opmerking in B (Matthéüs 1860) deelt mede, dat het dialect zooals het in Hongkong gesproken wordt, tot basis is genomen, terwijl ook het voorbericht van D B op die plaats wijst. Hongkong ligt echter buiten het eigenlijke Hakka-gebied. In 't algemeen lijkt het dialect in D B op dat in B, afwijkingen komen echter voor: de syllabe *ngi* is b. v. in D B *nyee* = *nji* en in B overal *ngi*.

Het dialect in B is in de verschillende uitgaven niet altijd gelijk, behalve eenige veranderingen in *transcriptie*, die hier niet ter sprake komen, vinden wij o. a. de volgende verschillen in *klanken:*

Liuk 六 is *luk* in Matthéüs (1860), Lukas, Johannes etc. (1879), Galaten etc. (1881) en Matthéüs (1887).
en *lyuk* in Thessalonicensen etc. (1883) en Markus (1892). = liuk.
(D B heeft look = luk).

Sjiu 手 is *sjyu* o. a. in Thessalonicensen = sjiu.
en *sju* o. a. in Matthéüs (1860) en Markus.
(D B heeft shoo = sju).

Woi (= kunnen) in B *woi* en *foi*, D B heeft foi(l) = foi.

Kuet 國 is *kok* in B Matthéüs 1860, elders *kwet*, *kvet* (= *kuet*), D B heeft *kwet* (= *kuet*) [1]).

Het Loeh-foeng-dialect als basis aannemende, zal ik nu in *grove* trekken het verschil trachten aan te geven van dit dialect met drie andere Hakka-dialecten nl.

I. het dialect van **Kia-ying-tsjoe** (嘉應州, prov. Kwang-toeng, dept. Kia-ying) een *zes*tonig, centraal Hakka-dialect.

II. het dialect van **Yoeng-Ngan** (永安, prov. Kwang-toeng, dept. Hwoei-tsjoe) een *zes*-tonig, zuidelijk Hakka-dialect, en

III. het dialect van **Yoeng-Thing** (永定, prov. Foeh-kien,

1) Vergeleken met de mij bekende Hakka-dialecten heeft het dialect in D en D B het meest van het *Yoeng-Ngan-dialect* (永安). Dit dialect heeft o. a. echter voor *geven* *pun*, terwijl *geven* in D en D B *pin* is.

dept. Thing-tsjoe 汀州, district Yoeng-thing), een *zeven*-tonig, noordelijk Hakka-dialect.

(Het dept. Thing-tsjoe is het Z. O. deel van de prov. Foeh-kien en grenst ten z. aan de prov. Kwang-toeng, waartoe het feitelijk geografisch ook behoort. De rivier 汀 Thing toch, die dit dept. bespoelt, heeft in tegenstelling met alle andere rivieren in de prov. Foeh-kien hare uitwatering in de prov. Kwang-toeng (*verg. Medhurst. Dictionary of the Hok-këèn dialect, preface p. XXIX etc.*). In het dept. Thing-tsjoe ligt ook het dorpje Sjih-Pih 石壁 (distr. 寧化) dat met den oorsprong der Hakka's in verband wordt gebracht. (*Vergel. J. J. M. de Groot, Jaarlijksche Feesten en Gebruiken der Emoy-Chineezen* p. 196).

Mijne gegevens zijn alle verzameld uit den mond van personen uit genoemde plaatsen geboortig. Ofschoon in de verschillende dialecten ook afwijkingen in de keuze der woorden (de *taal-denkbeelden*) bestaan, zullen deze hier echter verwaarloosd worden en alleen acht worden geslagen op de verandering der syllaben, zoowel wat *toon* als *klank* betreft.

TONEN.

Zooals reeds gebleken is, heeft het *Loeh-foeng* dialect *zeven* tonen nl.

1, 2, 3, 4, 5, 7 en 8.

Het *Yoeng-thing* dialect heeft ook *zeven* tonen. De dialecten van *Kia-ying-tsjoe* en *Yoeng-Ngan* hebben beide slechts *zes* tonen nl.

1, 2, 3, 4, 5, 8 [1]).

Het blijkt dus, dat er 6 tonige (westelijke) en 7 tonige (oostelijke) Hakka-dialecten bestaan. In het volgende lijstje is getracht een overzicht der tonen in de vier verschillende dialecten te geven. De syllabe *wang* is als voorbeeld genomen.

---

1) D B geeft geen tonen op.
B heeft 6 tonen: 1, 2, 3, 4, 5, 8.
Vroeger bleek reeds, dat Edkins ook deze 6 tonen opgeeft voor het Hakka-dialect.

			I Loeh-foeng.	II Yoeng-thing.	III IV Kia-ying-tsjoe en Yoeng-ngan.
1e toon	上	平.	wáng.	wang.	wang.
2e »	上	上.	wâng.	wang* [1]).	wàng.
3e »	上	去.	wàng.	wàng.	wáng.
4e »	上	入.	wák.	wak.	wak.
5e toon	下	平.	wang.	wâng.	wang† [2]).
6e »	下	上.	—	—	—
7e »	下	去.	wāng.	wáng.	—
7e »	下	入.	wak.	wák.	wák.

In het algemeen is het nummer van den toon van dezelfde syllabe in de verschillende dialecten gelijk, en krijgen syllaben, die in I en II den *zevenden* toon hebben in III en IV den *derden* toon. Uitzonderingen komen echter voor, zoo heeft b. v. *kai* (die, dat) in I den *vijfden* toon, in III daarentegen den *derden* toon (kaí) enz.

(Linguistisch is te bewijzen, dat *kai* eigenlijk den *derden*, d. i. een *hoogen* toon, moet hebben. De woorden, die nl. in de oude rijmtafels van K^{c}ang-hi beginnen met scherpe medeklinkers (k p t enz.), beginnen in de Hakka-dialecten met dezelfde medeklinkers en hebben een *hoogen* toon. Deze regel in verband met andere regels nl.

a dat syllaben met de *oude* initialen *g*, *d*, *b* enz. (zachte medeklinkers) in de Hakka-dialecten geaspireerde beginletters (k^c, t^c, p^c enz.) en *lage* tonen hebben, en

b, dat syllaben met de *oude* initialen k^c, t^c, p^c in de Hakka-dialecten ook geaspireerde beginletters hebben en *hooge* tonen,

doet mij vermoeden, dat in de uitgaven van het zendelingsgenootschap te Bazel de tonen 4 en 8 juist omgekeerd gebruikt zijn; de woorden daar aangegeven met het teeken van den *achtsten* toon

1) De 2e toon in het Yoeng-thing-dialect heeft ongeveer dezelfde stembuiging als het woordje *ben* in den volgenden zin: „Ik heb wel veel moeite gehad om hier te komen, maar ik *ben* er".

2) De vijfde toon in deze dialecten houdt het midden tusschen *wang* en *wāng*.

(下入) hebben den *vierden* toon (上入) en omgekeerd de woorden, die als 上入 klanken zijn aangegeven zijn feitelijk 下入 syllaben [1]).

SYLLABEN.

Kia-ying-tsjoe-dialect.

De mediale *i* heeft in dit dialect meer de waarde van *j*, *kiu* nadert tot *kju* etc.

De initiaal *sj* wordt *s*.
» » *tj* » *ts*.
» » tj^c » ts^c.
» » *ts* voor mediale *i* wordt *tj*.
» » ts^c » » » » tj^c.
» » *h* voor *i* wordt *hs* [2]).
» » *j* wordt *y* (als in Mayor).
» » *w* » *w* (als in well) [3]).

In de uitgangen *am*, *ap*, *iam* en *iap* krijgt de *a* een *o*-klank, ongeveer als de *o* in *lommer*.

De uitgang *e* klinkt meer als *è* in *père*.

De uitgangen *em* en *ep* naderen tot *im* en *ip* met korte *i*.

De uitgangen *ian* en *iat* worden *ien* en *iet* (*ie* als in *miette*).

De uitgangen *im*, *in*, *ip*, *it* klinken veelal *εm*, *εn*, *εp*, *εt*.

De uitgang *eu* nadert tot *eoo*.

Naast de syllaben *kong*, *kuk*, *kun*, *kung*, *kut* enz. (dus achter k) komen dikwijls *kwong*, *kwuk*, *kwun*, *kwung*, *kwut* enz. voor. In dit dialect zijn dus de 合口 klanken beter bewaard [4]).

---

1) Bij eene toetsing van de Kwang-toeng-, zuidelijke Foeh-kien-, Nan-king- en Pe-king-dialecten aan de oude (en nieuwe) rijmtafels van K'ang-hi is mij gebleken, dat dergelijke linguistische regels ook in die dialecten bestaan. Ook in Edkins, Mandarin Grammar worden voorbeelden gegeven, terwijl aldaar ook nog opmerkingen omtrent andere noordelijke Chineesche dialecten zijn medegedeeld.

2) In het verwante *Ta-poe* = (大埔) dialect wordt *hi* (in Loeh-foeng) *sj*.

3) In B wordt van *y* en *w* gezegd dat zij klinken als in Eng. *year* en *water*, of als korte *i* en *u* voor klinkers in de meeste Europeesche talen. De *tj* heeft in B de waarde van *tsj*. In *Ta-poe* klinkt *w* als in 't Duitsch, terwijl *j* de Nederlandsche waarde heeft.

4) In het *Ta-poe*-dialect zijn de initialen Tj, Tj', Ts en Ts' meer gelijk aan die in het Loeh-foeng-dialect, maar klinkt de *o* als *oou*, d. i. de *oo* van *loopen* gevolgd door iets *u*-achtigs. De finaal *ui* wordt in dit dialect *é* als in *parlé*.

Yoeng-'ngan-dialect.

De initiaal *w* wordt *w* als in *well.*

» » *j* » *y* » » *mayor.*

» » *h* » ook voor andere klinkers dan *i* soms uitgesproken als de *h* voor *i* in het Loeh-foeng-dialect (b. v. in 海).

Achter de initiaal *k* komen meer 合口 klanken voor dan in het L. F. dialect, ook achter de initiaal *l* heeft men hier soms dergelijke klanken (*lwan*, *lwon*).

De initialen *Ts* en Ts^{c} worden *altijd* uitgesproken als in de L. F. syllaben *tsi* en $ts^{c}i$.

De uitgang *e* klinkt als *è* in *père* en wisselt af met *i*, *ai* en *oi.*

De uitgangen *ian* en *iat* worden *en* en *et.*

De uitgang *o* wordt dikwijls *au.*

» » *oi* » meer *ooi.*

» » *ut* » dikwijls uitgesproken met een' klinker als *oo* in *blood* (Eng.).

» uitgangen *im* en *ip* naderen tot *εm* en *εp.*

De mediale *i* is niet zoo geprononceerd als in het L. F. dialect.

De uitgangen *an* en *at* worden *en* en *et* na *j*, *nj*, *sj*, *tj* en tj^{c}.

De uitgang *eu* nadert tot *eoo.*

Yoeng-Thing-dialect.

De initiaal *w* wordt *w* als in *well.*

» » *j* » *j* » » *jas.*

» » *h* » *hs* voor mediale *i*, in enkele gevallen klinkt de *h* ook voor andere klinkers dan *i* als *h* voor *i* L. F. b. v. in 孝.

Achter *k* komen meer 合口 klanken voor.

De uitgangen *ian* en *iat* worden *ien* en *iet.*

De finalen *m* en *p* worden *dikwijls* *n* en *t*, terwijl er *altijd* eene neiging om *n* en *t* te worden valt te constateeren. Hier sluit dit dialect zich dus aan bij de meer noordelijke dialecten.

De finalen *an* en *at* worden na *j*, *nj*, *sj*, *tj* en tj^{c}, *en* en *et.*

De uitgang *e* klinkt als *é* in *parlé*.

» » *o* klinkt als *ou* (d. i. de *o* van *lord* gevolgd door iets *u*-achtigs).

In de 2e en 3e tonen klinkt deze *ou* echter bijna als *o*.

» » *u* na *sj*, *tj* en *tj*c wordt *ü* als in *über*.

» » *ui* wordt meestal *oe* (*oo* in *loopen* gevolgd door *é* of = *oowee*. Deze *oe* heeft dezelfde waarde als de *oe* in *hoe* (會) (Tsjang-tsjoe-dialect).

» » *eu* klinkt meer als *eoo* [1]).

---

1) In alle drie dialecten komt, evenals in het Ho-pho-(distr. Kieh-yang, dept Tsjhao-tsjoe)dialect, meermalen *k*' voor, waar het L. F. *h* heeft.

